

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ORMANCILIK VE ÇEVRE BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ KURULUŞLARININ SERTİFİKASYON SÜRECİNİN
İNCELENMESİ: SAMSUN İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS

Ayfer AKBULUT

EYLÜL-2024
GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

ORMANCILIK VE ÇEVRE BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ KURULUŞLARININ SERTİFİKASYON SÜRECİNİN
İNCELENMESİ: SAMSUN İLİ ÖRNEĞİ**

**EXAMINATION OF THE CERTIFICATION PROCESS FOR FOREST PRODUCTS
INDUSTRY ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF SAMSUN PROVINCE**

YÜKSEK LİSANS

Ayfer AKBULUT

**EYLÜL-2024
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

ORMANCILIK VE ÇEVRE BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ KURULUŞLARININ SERTİFİKASYON SÜRECİNİN
İNCELENMESİ: SAMSUN İLİ ÖRNEĞİ**

**EXAMINATION OF THE CERTIFICATION PROCESS FOR FOREST PRODUCTS
INDUSTRY ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF SAMSUN PROVINCE**

YÜKSEK LİSANS

Ayfer AKBULUT

Danışman: Prof. Dr. Selim ŞEN

**EYLÜL-2024
GÜMÜŞHANE**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Orman Ürünleri Sanayi Kuruluşlarının Sertifikasyon Sürecinin İncelenmesi: Samsun İli Örneği**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

24/09/2024

.....
Ayfer AKBULUT

TEŞEKKÜR

Bu yüksek lisans tezini hazırlama sürecinde, bana rehberlik eden ve her aşamada destek olan değerli hocam Prof. Dr. Selim ŞEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Kendisi, araştırma konusunun belirlenmesinden tez yazımına kadar her adımda bilgi ve tecrübesiyle bana yol göstermiş, teşvik edici ve yönlendirici katkılarıyla çalışmamın tamamlanmasında büyük rol oynamıştır. Bu çalışmanın gerçekleşmesinde katkıları bulunan Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ormancılık ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalında öncelikle Doç.Dr. Osman KOMUT ve tüm öğretim üyelerine ve çalışanlarına da teşekkürlerimi sunarım. Sağladıkları akademik ve idari destek, araştırmamın başarısında önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, tez çalışmam boyunca bana her zaman destek olan değerli aileme ve arkadaşlarıma da teşekkür etmek isterim. Onların moral ve motivasyon desteği, bu süreci daha verimli ve anlamlı kılmıştır. Son olarak, tez çalışmam sırasında anket ve görüşmelerde yardımcı olan, araştırmamın veri toplama sürecine katkı sağlayan tüm katılımcılara teşekkür ederim. Onların değerli katkıları olmadan bu çalışma tamamlanamazdı.

Teşekkür ederim.

Ayfer AKBULUT
GÜMÜŞHANE – 2024

ÖZET

Orman ürünleri sektörü, sürdürülebilirlik ve çevresel koruma açısından büyük öneme sahiptir. Bu sektörde faaliyet gösteren işletmelerin ürünlerinin çevresel ve sosyal standartlara uygunluğunu belgelemek için sertifikasyon süreci önemli bir adımdır. Bu çalışma, Samsun ili orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin sertifikasyon süreçlerini incelemeyi ve değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın odak noktası, işletmelerin sertifikasyon sürecine olan yaklaşımları, süreçte karşılaştıkları zorluklar, sertifikasyonun maliyetleri üzerindeki etkisi ve işletmelerin pazarlama stratejilerine olan etkilerini anlamaktır. Çalışma kapsamında, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecine ilişkin algıları, bu sürecin çalışanları ve ormancılık teşkilatının sürdürülebilir orman yönetimindeki etkileri, sertifikasyon giderleri ve orman ürünleri piyasası üzerine olan katkıları, sertifikasyon sürecinde karşılaşılan zorluklar, genel kanaat ve sürecin geliştirilmesi ile ilgili öneriler detaylı olarak ele alınmıştır. Veriler, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarından anket yöntemiyle toplanmıştır. Anket, işletmelerin yöneticileri aracılığıyla gerçekleştirilmiş ve verilerin doğru ve güvenilir olması için titizlikle işlenmiştir. Anket sonuçları, işletmelerin sertifikasyon sürecine ilişkin tutumlarını, deneyimlerini ve beklentilerini detaylı bir şekilde yansıtmaktadır. Bu veriler, çalışmanın analizlerinde temel kaynak olarak kullanılmış ve araştırmanın sonuçlarına yön vermiştir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak, Samsun ili orman ürünleri sanayileri sektöründeki işletmelerin sertifikasyon süreçlerinin geliştirilmesine yönelik sürecin avantajları ve önemi konusunda işletmelerin bilgilendirici programlar düzenlenmesi, sertifikasyon sürecine katılımı artırabilir. Sertifikasyon sürecinde yaşanan zorlukların azaltılması için işletmeler arasında işbirlikleri ve kaynak paylaşımı teşvik edilmeli, ortak sertifikasyon süreci uygulamaları geliştirilmelidir. Bu öneriler arasında, işletmelerin sertifikasyon sürecine daha fazla katılımını sağlamak için bilgilendirme programları düzenlenmesi, işbirliklerinin ve kaynak paylaşımının teşvik edilmesi, ortak sertifikasyon süreci uygulamalarının geliştirilmelidir. Bu önerilerin dikkate alınması, sertifikasyon süreçlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Orman Endüstri işletmeleri, Orman ürünleri sanayi, Sertifikasyon

SUMMARY

The forestry products sector holds significant importance in terms of sustainability and environmental protection. The certification process is a crucial step for businesses operating in this sector to certify that their products meet environmental and social standards. This study aims to examine and evaluate the certification processes of companies operating in the forestry products sector in Samsun province. The focus of the research is to understand the companies' approaches to the certification process, the challenges they face, the impact of certification on costs, and its effects on the companies' marketing strategies. The study comprehensively investigates the perceptions of forestry products industry establishments regarding the certification process, the impact of this process on sector employees, forestry organizations, and sustainable forest management, the costs of certification, its effects on the forestry products market, the difficulties encountered during the certification process, general opinions, and suggestions for improvement. Data were collected through surveys conducted with forestry products industry establishments operating in Samsun province. The surveys were administered to the managers of these companies, ensuring accuracy and reliability in data processing. The survey results reflect the companies' attitudes, experiences, and expectations regarding the certification process in detail. These data served as the primary source for the analysis in the study and guided the research outcomes. Based on the results, several recommendations have been made to enhance the certification processes of companies in the forestry products sector in Samsun province. Organizing informative programs to educate businesses about the advantages and importance of the certification process could increase participation. Encouraging cooperation and resource sharing among companies to reduce difficulties experienced during the certification process and developing joint certification process applications are also suggested. These recommendations, if considered, could contribute to more effective and efficient management of the certification processes.

Keywords: Forest Industry enterprises, Forest products industry, Certification

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar DİZİNİ	X
EKLER DİZİNİ.....	XI
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XII
1.GİRİŞ	1
1.1.Tezin Amacı	2
1.2.Çalışmanın Önemi.....	4
1.3.Araştırma Soruları	4
1.4.Yöntem.....	5
1.5.Tezin Kapsamı ve Sınırlılıkları	6
2.YAZIN ÖZETİ.....	7
2.1.Orman Ürünleri Sanayisinin Genel Tanımı	7
2.2.Orman Ürünleri Sanayisinin Ekonomik Önemi.....	9
2.3.Sertifikasyonun Tanımı ve Önemi	11
2.4.Orman Ürünleri Sertifikasyon Türleri.....	13
2.5.Bazı Sertifikalandırma Kuruluşları	14
2.5.1.Amerika Orman ve Kağıt Derneği (AFPA)-.....	14
2.5.2.Kanada Standartlar Kurumu (CSA)	14
2.5.3.Orman Yönetim Konseyi (FCS)-	15
2.5.4.Finlandiya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu (FFCS).....	15
2.5.5.ISO - Uluslararası Standartlar Kurumu.....	16
2.5.6.Malezya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu (MTTC)	16
2.5.7.Pan - Afrika Orman Sertifikasyon Programı (PAFC)-.....	16
2.5.8.Orman Sertifikasyonu Onaylama Programı (PEFC).....	17
2.5.9.Sürdürülebilir Ormancılık Girişimi (SFI)	17
2.6.Türkiye’de ve Dünyada Sertifikasyon İle ilgili Bazı Çalışmalar	18
2.7.Türkiyede Yapılmış Çalışmalar	18

2.8.Dünyada Yapılmış Çalışmalar ile İlgili Literatür.....	20
3.MATERYAL VE METOT	27
3.1.Araştırmada Kullanılan Materyaller	27
3.2.Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri	28
3.3.Verilerin Toplanması	29
3.4.Verilerin Analizi.....	30
4.BULGULAR.....	31
4.1.Verilerin Toplanması ve Analiz Yöntemi.....	31
4.2.Bulguların Sunumu ve Değerlendirilmesi.....	64
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	67
5.1.Sonuçlar	67
5.2.Öneriler	68
5.3.Gelecek Araştırmalar için Öneriler	70
EKLER.....	78
ÖZGEÇMİŞ	84

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. İşletmedeki görevlilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	31
Tablo 2. İşletmeye ilişkin tanımlayıcı istatistikler	32
Tablo 3. İşletmede sertifikasyona ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	35
Tablo 4. Sertifikasyon ile ilgili görüşler	38
Tablo 5. Sertifikasyon etkileri, görüş ve önerilerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler	48
Tablo 6. Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisine ilişkin karşılaştırma sonuçları	49
Tablo 7. Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkilerine ilişkin karşılaştırma sonuçları	51
Tablo 8. Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkilerine ilişkin karşılaştırma sonuçları	54
Tablo 9. Sertifikasyon sürecinde karşılaşılmaması muhtemel güçlüklerine ilişkin karşılaştırma sonuçları	56
Tablo 10. Sertifikasyonla ilgili genel görüşlerine ilişkin karşılaştırma sonuçları.....	58
Tablo 11. Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerin karşılaştırma sonuçları.....	60
Tablo 12. Sertifikasyona ilişkin genel etkinin karşılaştırma sonuçları	62

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Tezde Kullanılan Anket Soruları	79
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
AFPA	: Amerika Orman ve Kağıt Derneği
CoC	: Chain of Custody
CSA	: Kanada Standartlar Kurumu Sertifikasyon Programı
CSR	: Kurumsal Sosyal Sorumluluk
ÇYS	: Çevre Yönetim Sistemi
EFA	: Keşfedici Faktör Analizi
ENGO	: Environmental Non-Governmental Organization
FAO	: Food and Agriculture Organization
FFCS	: Finlandiya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu
FSC	: Forest Stewardship Council
IPA	: Bir Önem ve Performans Analizi
ISO	: Uluslararası Standartlar Kurumu Sertifikasyon Standartları
ITTO	: Uluslararası Tropik Odun Organizasyonu
MTTC	: Malezya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu
MTCS	: Malezya Orman Sertifikasyon Şeması
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
PAFC	: Pan-Afrika Orman Sertifikasyon Programı
PEFC	: Programme for the Endorsement of Forest Certification
SFI	: Sürdürülebilir Ormancılık Girişimi Programı
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
UNECE	: United Nations Economic Commission for Europe
vb.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve diğerleri, ve devamı
y.y.	: Yayıncı bilinmiyor

1. GİRİŞ

Ormancılık, ağaç yetiştirme, bakım, ve ormanların doğru bir şekilde yönetilmesini içeren süreçlerin yanı sıra, orman ürünlerinin üretiminden tüketilmesine kadar olan tüm süreci kapsar. Bu süreç içerisinde, ormanların yetiştirilmesi, bakımı, onarımı, orman ürünlerinin pazarlanması, ve ormanların sağladığı diğer faydaların toplum tarafından kullanılması yer alır (Şen ve Hafızoğlu, 2001). Orman ürünleri, genellikle odun hammaddesinden elde edilen ürünler olup, bu ürünler çeşitli sanayi kuruluşlarında işlenerek yeni ürünlere dönüştürülür ve ticareti yapılır. Ormancılık sektörü, odun temelli ürünlerin yanı sıra çeşitli hizmetler de sunar ve bu sayede çeşitli sanayi dallarına hammadde sağlar (Gavcar vd., 199).

Sanayi devrimi, makineleşmenin etkisiyle orman ürünleri endüstrisinde de hızlı ve büyük ölçekli üretime yönelik bir dönüşüm sağlamıştır. Geçmişte yaşanan ekonomik krizler, örneğin 1929 Dünya Ekonomik Buhranı, bu dönüşümü bazı zamanlar yavaşlatmışsa da, günümüzde bu sürecin devam ettiği söylenebilir (Küçükkalay, 1997; Komut, 2016). Küresel nüfusun artması ve yaşam standartlarının yükselmesi, üretim odaklı endüstriyel yaklaşımı daha da hızlandırmıştır. Orman ürünleri sektöründe olduğu gibi diğer sektörlerde de çoğalan ve çeşitliliği artan tüketici talepleri, bu gelişimin önemli bir parçası olmuştur. Bu talepler, ormanları yoğun bir baskı altına almış ve talebi karşılamak için yapılan üretim, orman alanlarının azalmasına ve ekosistem dengelerinin bozulmasına yol açmıştır.

Ormancılık sektörü, çeşitli sanayi kollarını destekler ve ekonomik katma değer yaratılmasında bunun sonucu olarak istihdamın artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu özelliklerinden dolayı, ormancılık sektörü endüstri ekonomisi biliminde "Ana Birinci Sektörler" arasında değerlendirilir. Orman ürünleri sanayi kuruluşları, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve çevresel koruma konusunda kritik bir role sahiptir. Bu sektör, hammaddelerin temini ve işlenmesi sürecinde çevresel etkileri minimum düzeyde ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun hareket etmek zorundadır. Son yıllarda, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının çevresel performansını iyileştirmek amacıyla çeşitli sertifikasyon programları geliştirilmiştir. Bu programlar arasında en yaygın olarak bilinenlerden biri, Orman Yönetim Konseyi (Forest Stewardship Council, FSC) tarafından verilen sertifikalardır.

FSC sertifikasyonu, ormanların sürdürülebilir yönetimini teşvik eden çevresel, sosyal ve ekonomik kriterleri bir araya getiren profesyonel bir sistemdir. Bu tez

alışmasında, Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecinin incelenmesi hedeflenmektedir. Sertifikasyon sürecinin etkileri, bu sürecin getirdiği zorluklar ve fırsatlar ile sektördeki uygulamalara olan katkıları araştırılacaktır. Özellikle FSC sertifikasyonunun orman ürünleri sanayi kuruluşları üzerindeki etkileri, işletmelerin çevresel performansları ve sürdürülebilirlik stratejileri bağlamında değerlendirilir (Komut, 2016; Forest Stewardship Council, 2020).

Araştırmanın temel amacı, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecini detaylı bir şekilde incelemek ve bu sürecin işletmeler üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda, sertifikasyon sürecinin işletmelerin çevresel ve sosyal performanslarına, üretim süreçlerine, pazarlama stratejilerine ve genel işletme yönetimine olan etkileri değerlendirilecektir.

Ayrıca, sertifikasyon sürecinde karşılaşılan zorluklar ve bu zorlukların aşılmasına yönelik çözüm nerileri de ele alınacaktır. Orman rnleri sanayi, Türkiye ekonomisi için önemli bir sektördür ve bu sektörün sürdürülebilir yönetimi, doğal kaynakların korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, sertifikasyon süreçlerinin orman ürünleri sanayi kuruluşları üzerindeki etkilerinin incelenmesi, sektörün sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşması açısından önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu alışma, sertifikasyonun işletmeler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koyarak, gelecekte yapılacak iyileştirme çalışmalarına ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşları ile sınırlıdır. Araştırmanın bulguları, sadece bu ildeki işletmelerin sertifikasyon sürecine ilişkin deneyimlerini yansıtmakta olup, Türkiye genelindeki tüm orman ürünleri sanayi kuruluşları için genelleme yapılması sınırlı olabilir. Ayrıca, araştırma sürecinde elde edilen verilerin güvenilirliği ve doğruluğu, anket ve görüşme katılımcılarının samimiyetine ve katılım düzeyine bağlıdır.

Bu tez çalışmasında, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecinin detaylı bir incelemesi yapılacaktır. Sertifikasyonun işletmeler üzerindeki çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri değerlendirilecek ve bu süreçte karşılaşılan zorluklar ile çözüm nerileri sunulacaktır. Bu alışma, Türkiye'deki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.1. Tezin Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Orman

ürünleri sanayi, hem ekonomik hem de çevresel açıdan büyük öneme sahiptir ve bu sektörün sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda faaliyet göstermesi gerekmektedir. Sertifikasyon süreçleri, bu sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın ilk hedefi, Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının hangi sertifikasyon standartlarına uyduklarını, bu standartlara nasıl ulaştıklarını ve sertifikasyon süreçlerinin aşamalarını detaylı bir şekilde ortaya koymaktır. Ayrıca, bu süreçler sırasında karşılaşılan zorlukların neler olduğunu ve bu zorlukların nasıl aşıldığını belirlemek de çalışmanın bir diğer önemli amacıdır.

Sertifikasyon sürecinin, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının üretim kalitesi, çevresel sorumlulukları ve piyasa rekabetçiliği üzerindeki etkilerini değerlendirmek, çalışmanın kritik noktalarından biridir. Samsun ili örneğinde, bu sertifikasyon süreçlerinin etkinliğini ve verimliliğini ölçmek, yerel uygulamalardan yola çıkarak genel sonuçlara ulaşmak için yapılacak analizler, çalışmanın bilimsel katkısını artıracaktır. Son olarak, bu çalışmanın amacı, elde edilen bulgular doğrultusunda sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirmektir. Bu öneriler, hem Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarına hem de Türkiye genelindeki diğer benzer kuruluşlara yol gösterici olmayı hedeflemektedir. Böylece, orman ürünleri sanayi sektöründe sürdürülebilirlik ve kalite standartlarının yükseltilmesine katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

Orman Ürünleri Sanayi Kuruluşlarının Sertifikasyon Sürecinin İncelenmesi: Samsun İli Örneği" başlıklı çalışmanın amacı, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini kapsamlı bir şekilde incelemektir.

Bu amaç doğrultusunda çalışmanın hedefleri şunlardır:

- ✓ Sertifikasyon Süreçlerinin Analizi: Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının takip ettiği sertifikasyon süreçlerinin aşamalarını ve uygulamalarını detaylı bir şekilde analiz etmek.
- ✓ Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Yolları: Sertifikasyon sürecinde karşılaşılan zorlukları tespit etmek ve bu zorlukların nasıl aşıldığını belirlemek.
- ✓ Sertifikasyonun Etkileri: Sertifikasyonun orman ürünleri sanayisine olan ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini değerlendirmek.
- ✓ Veri Toplama ve Analiz: Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarından elde edilen verileri toplamak ve analiz etmek. Bu analiz sonucunda sertifikasyon süreçlerinin etkinliğini ölçmek.

✓ İyileştirme Önerileri: Sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik önerilerde bulunmak ve bu süreçlerin daha verimli hale getirilmesi için yapılması gerekenleri belirlemek.

Bu çalışma, Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerinin mevcut durumunu ortaya koyarak, bu süreçlerin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, orman ürünleri sanayi alanında faaliyet gösteren diğer kuruluşlara ve ilgili paydaşlara yol gösterici olmayı hedeflemektedir.

1.2. Çalışmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi, orman ürünleri sanayi sektörünün sürdürülebilirlik, çevresel koruma ve ekonomik kalkınma açısından kritik bir rol oynamasından kaynaklanmaktadır. Orman ürünleri sanayi, doğal kaynakların etkin ve sürdürülebilir kullanımı için gerekli olan sertifikasyon süreçlerine uyum sağlamalıdır. Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini detaylı bir şekilde incelemek, bu süreçlerin mevcut durumunu ve etkinliğini anlamamıza olanak tanır. Sertifikasyon, orman ürünleri sanayisinin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmakla kalmayıp, aynı zamanda çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmesini de sağlar.

Bu bağlamda, çalışmanın önemi, sektördeki kuruluşların sürdürülebilirlik ve kalite standartlarına ulaşma çabalarını desteklemek ve bu süreçlerin iyileştirilmesine yönelik somut öneriler sunmaktır. Ayrıca, bu araştırma, orman ürünleri sanayiinde faaliyet gösteren diğer bölge ve kuruluşlara da rehberlik edebilecek nitelikte bulgular ortaya koyarak, genel sertifikasyon uygulamalarının gelişmesine katkıda bulunacaktır. Samsun ili özelinde yapılacak bu inceleme, yerel dinamiklerin ve uygulamaların anlaşılmasını sağlayarak, sektörel politikaların ve stratejilerin daha etkili bir şekilde oluşturulmasına yardımcı olacaktır. Dolayısıyla, bu çalışma, hem akademik literatüre katkı sağlamayı hem de pratik uygulamalarda iyileştirmeler yapmayı hedeflemektedir.

1.3. Araştırma Soruları

Bu çalışmanın odak noktası, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini kapsamlı bir şekilde anlamaktır. Bu kapsamda, araştırmanın temel amacı, sertifikasyon süreçlerinin nasıl işlediğini, karşılaşılan zorlukları ve bu süreçlerin işletmeler üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Ayrıca, sertifikasyonun ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlarını değerlendirerek, bu süreçlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmaya yönelik stratejiler geliştirmek

hedeflenmektedir. Çalışma, yerel dinamikleri inceleyerek genel sertifikasyon uygulamalarına katkıda bulunmayı ve sektördeki iyileştirmeler için yol gösterici olmayı amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

- ✓ Samsun ilindeki orman ürünleri sanayi kuruluşları hangi sertifikasyon standartlarına uyum sağlamaktadır?
- ✓ Sertifikasyon süreçlerinin aşamaları nelerdir ve bu süreçler nasıl yürütülmektedir?
- ✓ Sertifikasyon sürecinde karşılaşılan başlıca zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yöntemleri nelerdir?
- ✓ Sertifikasyonun orman ürünleri sanayi kuruluşları üzerindeki ekonomik, çevresel ve sosyal etkileri nelerdir?
- ✓ Samsun ili özelinde sertifikasyon süreçlerinin etkinliği ve verimliliği nasıl değerlendirilmektedir?
- ✓ Sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik hangi öneriler geliştirilebilir?

1.4. Yöntem

Bu çalışmada, hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılacaktır. İlk olarak, literatür taraması yapılacak ve orman ürünleri sanayi ve sertifikasyon süreçleri hakkında mevcut bilgiler derlenecektir. Daha sonra, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşları ile yapılan yüz yüze görüşmeler ve anketler aracılığıyla birincil veri toplanacaktır. Anketler, sertifikasyon süreçlerinin detaylarını ve işletmelerin bu süreçler hakkındaki deneyimlerini anlamak için kullanılacaktır. Görüşmeler ise, derinlemesine bilgi edinmek ve sertifikasyon süreçlerinde karşılaşılan spesifik zorlukları ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilecektir.

Toplanan veriler, istatistiksel analiz teknikleri ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak analiz edilecektir. Bu analizler sonucunda, sertifikasyon süreçlerinin etkinliği ve verimliliği hakkında çıkarımlar yapılacak ve iyileştirme önerileri geliştirilecektir. Bu sayede, çalışmanın bulguları hem teorik katkı sağlayacak hem de pratik uygulamalarda yol gösterici olacaktır.

1.5. Tezin Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu tez, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini kapsamaktadır. Çalışma, Samsun ilindeki işletmelerin sertifikasyon standartlarına uyum süreçlerini, karşılaşılan zorlukları ve bu süreçlerin işletmeler üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Tezin kapsamı, belirli bir coğrafi bölge olan Samsun ili ile sınırlıdır ve bu bölgedeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının temsil ettiği verilerle sınırlıdır. Araştırma, nitel ve nicel veri toplama yöntemleri kullanılarak yürütülecek olup, literatür taraması, anketler ve derinlemesine görüşmeler aracılığıyla veriler toplanacaktır. Ancak, çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, araştırma sadece Samsun ilindeki kuruluşlarla sınırlı olduğu için elde edilen bulguların genelleştirilmesi zor olabilir. Ayrıca, veri toplama sürecinde işletmelerin gönüllü katılımı gerekmektedir ve bu katılımın sınırlı olması durumunda elde edilecek verilerde eksiklikler yaşanabilir. Bunun yanı sıra, sertifikasyon süreçlerinin işletmeler üzerindeki uzun vadeli etkilerini değerlendirmek için daha uzun bir zaman dilimine ihtiyaç duyulabilir. Bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak, çalışmanın bulguları dikkatle yorumlanmalı ve öneriler bu çerçevede geliştirilmelidir.

2. YAZIN ÖZETİ

2.1. Orman Ürünleri Sanayisinin Genel Tanımı

Orman ürünleri sanayisi, ormanlardan elde edilen hammaddelerin işlenerek kereste, kağıt, mobilya ve diğer ahşap ürünler gibi çeşitli ticari ürünlere dönüştürülmesini kapsayan endüstriyel faaliyetler bütünüdür. Bu sanayi kolu, sürdürülebilir ormancılık uygulamaları ile doğal kaynakların korunmasını ve verimli kullanımını sağlamayı hedefler. Orman ürünleri sanayisi, küresel ekonomiye ve özellikle kırsal ekonomilere önemli katkılarda bulunur ve milyonlarca insan için istihdam sağlar. Dünya genelinde orman ürünleri sanayisi, sürdürülebilir yönetim sertifikaları aracılığıyla çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmekte ve bu sayede tüketicilerin çevreye duyarlı ürünlere erişimini artırmaktadır (FAO, 2020; ITTO, 2019). Bu sektör, aynı zamanda karbon depolama kapasitesiyle iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir rol oynar ve orman ekosistemlerinin biyolojik çeşitliliğini korumada kritik öneme sahiptir (WWF, 2018).

Orman ürünleri sanayisi, ormanlardan elde edilen ham maddelerin işlenerek çeşitli ürünler haline getirilmesini kapsayan endüstriyel faaliyetler bütünüdür. Bu sanayi kolu, orman kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde kullanarak ekonomiye değer katmayı hedefler. Orman ürünleri sanayisi, birçok alt sektörden oluşur ve bunlar arasında kereste, mobilya, kağıt, karton, lif levha ve yonga levha üretimi gibi faaliyetler yer alır.

Bu süreçteki gelişim, teknik ilerlemeler, toplumsal değişimler ve kültürel etkenlerin bir araya gelmesiyle mümkün olmuştur.

İnşaat sektöründeki gelişmeler, ahşap ve ahşap esaslı malzemelerin sunduğu geniş ürün yelpazesinin yaşam konforunu artırması, yenilenebilir doğal kaynaklara artan ilgi, toplumsal yaşamda değişen anlayışlar, yeni fonksiyonel ihtiyaçların ortaya çıkması, satın alma gücündeki artışlar ve estetik kaygıların artması, bu gelişimde etkili olan faktörler arasında yer alır.

Ahşaba alternatif olarak görülen plastik ve alüminyum gibi malzemelerin yeniliklerine rağmen ahşabın kullanımının azalmadığı, aksine kullanım alanlarının çeşitlenerek arttığı gözlemlenmektedir.

Türkiye orman endüstrisi, sürdürülebilirlik ve çevresel sorumluluk ilkelerine uygun hareket etmektedir. Bu çabalar, sektörde önemli bir gelişme sürecinin başladığını göstermektedir. (Koç vd., 2017).

Orman Ürünleri Sanayisinin Başlıca Alt Sektörleri:

Kereste ve Ahşap Ürünleri:

Ağaçların kesilip işlenmesiyle elde edilen kereste, inşaat sektöründe, mobilya üretiminde ve diğer ahşap ürünlerinde kullanılır.

Mobilya Üretimi:

Kereste ve diğer ahşap malzemeler kullanılarak ev, ofis ve dış mekan mobilyalarının üretimi gerçekleştirilir.

Kağıt ve Kağıt Ürünleri:

Odun hamuru ve geri dönüştürülmüş kağıt malzemeler kullanılarak gazete kağıdı, yazı kağıdı, karton ve diğer kağıt ürünleri üretilir.

Lif Levha ve Yonga Levha Üretimi:

Ahşap lifleri ve yongaları kullanılarak yüksek yoğunluklu lif levha (MDF) ve yonga levha gibi ürünler üretilir. Bu ürünler, mobilya ve inşaat sektörlerinde yaygın olarak kullanılır (Shmulsky and Jones, 2011).

Orman Ürünleri Sanayisinin Önemi:

Ekonomik Katkı: Orman ürünleri sanayisi, birçok ülkenin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sektör, istihdam yaratır ve gayri safi yurt içi hasılaya (GSYİH) katkıda bulunur.

Sürdürülebilirlik: Sürdürülebilir orman yönetimi uygulamalarıyla, orman kaynaklarının uzun vadede korunması ve yenilenmesi sağlanır.

Çevresel Faydalar: Ahşap ürünler, karbon depolama kapasiteleri sayesinde iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir rol oynar.

Geri Dönüşüm ve Yeniden Kullanım: Kağıt ve diğer orman ürünleri, geri dönüştürülebilir ve yeniden kullanılabilir özellikleriyle çevreye duyarlı üretim süreçlerini destekler (Poulikakos and Bentsen, 2019).

Orman Ürünleri Sanayisinin Karşılaştığı Zorluklar:

Sürdürülebilirlik Sorunları: Orman kaynaklarının tükenme riski, sürdürülebilirlik uygulamalarının önemini artırır.

Çevresel Etkiler: Orman ürünleri sanayisinin faaliyetleri, çevresel etkiler yaratabilir ve bu etkilerin minimize edilmesi gerekmektedir.

Pazar Rekabeti: Küresel pazar koşullarında rekabet edebilmek için kalite ve maliyet avantajlarının sağlanması önemlidir (Kuuluvainen, 2017).

Orman ürünleri sanayisi, sürdürülebilirlik ve çevresel sorumluluk prensiplerine uygun olarak faaliyet gösterdiğinde, hem ekonomik kalkınmayı destekler hem de doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunur. Orman ürünleri sanayisi, kereste, mobilya,

kağıt ve diğer ahşap ürünlerin üretimi gibi alanları kapsayan endüstriyel bir sektördür. Bu sektör, orman kaynaklarının kullanımıyla ilgili faaliyetlerin yanı sıra, bu kaynakların sürdürülebilirliği ve korunması konularında da önemli bir rol oynamaktadır (Shmulsky and Jones, 2011).

2.2. Orman Ürünleri Sanayisinin Ekonomik Önemi

Orman ürünleri endüstrisi, Türkiye ve dünya genelinde ekonomik olarak önemli bir sektördür. Özellikle Türkiye'de, orman kaynaklarının kullanımıyla birlikte ahşap ve ahşap esaslı ürünlerin üretimi, istihdam yaratma ve ekonomik büyümeye katkı sağlama açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda, dünya genelinde de orman ürünleri endüstrisi, birçok ülkenin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Ağaç ürünleri ve orman ürünleri endüstrisi, çeşitli sektörlerle ara ürünler sağlayarak önemli bir rol oynamaktadır. Ormanlar, yoksulluğun giderilmesinde, ekonomik büyüme ve istihdama katkıda sağlamada önemli hammadde kaynağıdır. Ayrıca, tarım, enerji ve su gibi kilit sektörlerin devamlılığını sağlayan temel ekosistem hizmetleri sunmaktadır. (URL 1, 2023).

Orman ürünleri, kırsal nüfus için halen önemli bir geçim kaynağı durumunu devam ettirmektedir. Yaklaşık 350 milyon insanın geçimini sağladığı ormanlar, PEN'e (Poverty Environment Network) göre kırsal alanlarda yaşayan hane halklarının gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

Türkiye, orman varlığı bakımından zengin bir ülke olup, bu durum orman ürünleri endüstrisinin gelişmesine olanak tanımaktadır. Türkiye'deki orman ürünleri endüstrisi, geniş bir ürün yelpazesi sunmakta ve inşaat sektöründen mobilya üretimine kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Orman endüstrisi, hem Türkiye ekonomisine hem de istihdama önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle odun ve orman ürünleri ihracatı, ekonomik büyümeye katkıda bulunan temel unsurlardan biridir. Aynı zamanda sürdürülebilir orman yönetimi uygulamaları, Türkiye'deki orman endüstrisinin geleceği açısından büyük bir öneme sahiptir. Doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılması, sadece mevcut ekonomiye değil, gelecekteki ekonomik ve çevresel dengelere de katkı sunmaktadır. Bu çerçevede, orman endüstrisinin Türkiye ekonomisine yaptığı katkılar, hem yerel düzeydeki ekonomik kalkınmaya hem de uluslararası ticaretteki rekabet gücüne katkıda bulunmaktadır.

Orman ekonomisinin büyüklüğü, odun ve odun ürünleri ticaretinin hacmi, orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ve orman endüstrisi işletmelerinin sayısı gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Dünya genelinde, orman

ürünleri endüstrisi birçok ülkenin ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu endüstri, odun ve odun ürünleri ticareti, kağıt üretimi, mobilya sektörü gibi alt sektörlerle ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Özellikle kağıt, mobilya, inşaat malzemeleri gibi ürünlerin üretim süreçleri, odun hammaddesine dayalı sektörlerde hem ekonomik hem de sosyal faydalar yaratmaktadır. Odun ve odun ürünleri ticareti, bu sektörlerin küresel ticaret ağında geniş bir paya sahip olmasını sağlamaktadır. Bu sektörler, dünya genelinde istihdam yaratarak ekonomik büyümenin motoru haline gelmiştir. Örneğin, FAO'nun 2021 raporuna göre, orman ürünleri sektöründe 13 milyondan fazla insan istihdam edilmektedir. Bu durum, sektörün dünya ekonomisindeki etkisinin ne kadar geniş kapsamlı olduğunu göstermektedir.

Türkiye ise orman ekonomisi ve orman ürünleri ticareti açısından önemli bir konumda yer almaktadır. Ülkenin sahip olduğu orman kaynakları, odun ve odun ürünleri ihracatı ile ekonomiye önemli katkılar sağlamaktadır. Türkiye, özellikle Avrupa ve Orta Doğu pazarlarına yaptığı ihracatla öne çıkmaktadır. 2021 yılında Türkiye'de orman ürünleri ihracatının 1,8 milyar doları aştığı ve bu ticaretin büyük bir kısmını mobilya, kağıt, sunta gibi ürünlerin oluşturduğu belirtilmiştir.

Aynı zamanda Türkiye'de orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi, bu ekonomik faaliyetin sürekliliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Sürdürülebilir orman yönetimi uygulamaları, hem yerel ekonomiyi desteklemekte hem de doğal kaynakların korunmasını sağlamaktadır.

Türkiye Ormancılar Derneği'nin (2021) verilerine göre, ülke genelinde orman alanlarının %30'u sertifikalı sürdürülebilir yönetim uygulamalarına tabi tutulmaktadır. Bu oran, ülkenin orman kaynaklarının gelecekte de ekonomik ve çevresel faydalar sağlaması açısından büyük bir adımdır.

Dünya genelinde orman ürünleri endüstrisi, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik açısından da büyük bir sorumluluk taşımaktadır. UNECE ve FAO'nun (2021) verilerine göre, dünya çapında sürdürülebilir orman yönetimi uygulamalarına yönelik artan talep, orman ürünleri ticaretini doğrudan etkilemektedir. Sürdürülebilir orman yönetimi, sadece ekonomik faydaların ötesinde, biyoçeşitliliğin korunması, su kaynaklarının yönetimi ve karbon salınımının azaltılması gibi çevresel konularda da önemli katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda, orman endüstrisinin sürdürülebilir üretim süreçlerine yönelmesi, hem doğal kaynakların korunması hem de sosyal faydaların devamlılığı açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Sonuç olarak, orman ekonomisi ve orman ürünleri endüstrisi, dünya genelinde ekonomik büyümenin önemli bir parçası olarak kabul edilmekte, aynı zamanda çevresel

sürdürülebilirlik ve doğal kaynak yönetimi açısından stratejik bir sektördür. Türkiye gibi ülkeler, orman kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde yöneterek, hem iç piyasalarda hem de küresel ticarete önemli avantajlar elde etmektedirler. Gelecek yıllarda, orman ürünleri ticaretinde sürdürülebilirlik kriterlerinin daha da ön plana çıkması, sektörün hem ekonomik hem de çevresel açıdan dengeli bir şekilde büyümesine katkı sağlayacaktır.

2.3. Sertifikasyonun Tanımı ve Önemi

Sertifikasyon tanım olarak, bağımsız bir kuruluş tarafından ürün, sistem, personel ya da yönetimin belirlenmiş bazı standartlara uygun olup olmadığını ortaya koyan bir belgelendirme sürecidir (Türkoğlu, 2010). Sertifikalandırma; bir ürün, hizmet veya sürecin kurallara uygun olarak gerçekleştirildiğinin onaylanmasını sağlar (OGM, 2024). Sertifikasyon, sürdürülebilir kalkınma ve Sürdürülebilir Orman Yönetimi (SOY) hedeflerine yönelik olarak ancak uzun zaman sürecinde gerçekleştirilebilecek ve ormancılık teşkilatları ile orman ürünleri endüstrisinde yer alan işletmeler ve tüketicileri kapsayan geniş bir uygulama alanını kapsamaktadır. Bununla birlikte, ormancılık kuruluşları ve orman ürünleri sanayi elemanları ile son tüketicilerin sertifikasyonlar bakımından arzularının karşılanması bu süreçlerin ilerlemesinde önemli olmaktadır (Komut, 2016).

Orman ürünleri sertifikasyonu, ormanların sürdürülebilir yönetimini ve çevresel, ekonomik, ve sosyal faydalarını belirli standartlara uyumlu olarak belgeleyen bir süreçtir. Sertifikasyon, tüketicilere ve işletmelere orman ürünlerinin sürdürülebilir ve yasal kaynaklardan elde edildiğini garanti eder. Bu süreç, hem çevresel koruma hem de ekonomik kalkınma açısından büyük önem arz etmektedir (FAO, 2020).

Sertifikasyon, orman ürünlerinin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğini artırırken, yasa dışı orman faaliyetlerini ve çevresel zararları da azaltmaktadır. Ayrıca, sertifikalı ürünler çoğunlukla yüksek pazar değeri ve tüketici güveni sağlamaktadır (Forest Stewardship Council [FSC], 2021). Orman yönetimi sertifikasyonu, sürdürülebilir orman yönetimini teşvik etmekte, orman kaynaklarının uzun süreli korunmasını sağlamaktadır (Programme for the Endorsement of Forest Certification [PEFC], 2020). Sertifikasyon sistemleri, tüketicilere ve işletmelere orman ürünlerinin sürdürülebilir ve yasal kaynaklardan elde edildiğini garanti eder. Sertifikasyon, hem çevresel koruma hem de ekonomik kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır. Örneğin, Orman Yönetim Konseyi (FSC) ve Orman Sertifikasyonunu Onaylama Programı (PEFC) gibi önde gelen sertifikasyon sistemleri, dünya çapında

sürdürülebilir orman yönetimi için kriterler ve göstergeler geliştirmiştir (FAO, 2020; FSC, 2021; PEFC, 2020).

FSC, çevresel açıdan sorumlu, sosyal olarak faydalı ve ekonomik olarak uygulanabilir orman yönetimi uygulamalarını teşvik eden bir sertifikasyon sistemidir. FSC'nin standartları, biyolojik çeşitliliğin korunması, ekosistem hizmetlerinin sürdürülmesi ve yerel toplulukların haklarının korunması gibi çeşitli kriterleri kapsamaktadır (FSC, 2021). PEFC ise, küçük orman sahiplerinin de sürdürülebilir orman yönetimi sertifikasyonu alabilmesini sağlamak için yerel ve ulusal standartları tanımakta ve onaylamaktadır. PEFC'nin kriterleri, uluslararası düzeyde tanınan orman yönetimi standartlarına dayanmaktadır ve sürdürülebilir orman yönetimini teşvik etmektedir (PEFC, 2020). Sertifikalandırma sistemleri, orman ürünlerinin pazarda rekabet edebilirliğini artırırken, yasa dışı orman kesimlerini ve çevresel tahribatı da azaltmaktadır. Ayrıca, sertifikalı ürünler genellikle yüksek bir pazar değeri ve tüketici güveni kazanmaktadır (FAO, 2020). Öte yandan, orman sertifikasyonu, endüstrinin tüm sektörlerinde standartların karşılandığının doğrulanması için kullanılmaktadır.

Sertifikalandırmanın bir amacı da, tehlikeli atıkların azaltılması suretiyle işletmelerin çevreye verdiği zararı minimuma indirmektir. Sertifikalandırma sistemleri, tüketiciler, çevre örgütleri veya tüketicilerin güvendiği diğer paydaş gruplar tarafından yönetilmektedir. Ancak bu sistemlerin, güven oluşturan bazı evrensel nitelikleri vardır. Sertifikasyon kurumları, müşterilerin standartların esnetilmesi taleplerine rağmen, bağımsız akreditasyon kuruluşlarının varlığı sayesinde bütünlük ve güvenilirlik kazanır. Kamu kuruluşları tarafından tüketici ile ilgili yürütülen sertifikalandırma sistemleri, genellikle tüketici veya çevre konusunda uzman sivil toplum kuruluşlarından daha az güvenilir olarak kabul edilmektedir. Akreditasyon, yetkili bir kurum tarafından bir kişi veya kuruluşun belirli görevleri yerine getirme yeteneğine sahip olduğunu ifade eden resmi bir belgenin verilmesi işlemidir (ISO/IEC, 1996).

Standart, bir ürün, hizmet veya sürecin değerlendirilmesinde kullanılan kriterler bütünüdür. Bu kriterler uygulandığında, ilgili işletme sertifika almaya hak kazanmaktadır. Standardizasyon, uygulamalarda tutarlı olmak amacıyla belirlenen standartları kabul edip uyulmaya çalışılmasıdır. Türkiye'de orman ürünlerine ilişkin standartların belirlenmesi Türk Standartları Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmektedir. Orman ürünleri standardizasyonu, odun ürünlerinin niteliksel ve niceliksel özelliklerinin tanımlanmasını, ölçülmesini, üretim ve hazırlama süreçlerine yönelik genel kuralları ifade etmektedir. Ulusal ve uluslararası alanlarda standardizasyon çalışmalarına bakıldığında, 1994 yılından beri faaliyet gösteren Uluslararası Standartlar

Organizasyonu (ISO) öne çıkan kurum olmaktadır. Bu örgüt uluslararası işbirliği ve adil bir ticaret gelişimi sağlamak üzere standartlar geliştirmektedir. 1990'lı yılların başlarında, çevre dostu ürünlere olan tüketici ilgisinin artmasıyla, ekolojik, çevresel ya da eko-etiketleme kavramlarının ortaya çıkmasına önderlik yapmıştır.

Eko-etiketleme, tüketicilerin satın aldıkları ürünlerin çevresel etkilerini öğrenmelerine imkan tanımaktadır. Çevre Koruma Kurumu (EPA), eko-etiketleri onay mührü, rapor kartları ve tekil nitelik sertifikaları olmak üzere üç ana kategoride sınıflandırmış bulunmaktadır.

2.4. Orman Ürünleri Sertifikasyon Türleri

AFPA, Amerika Orman ve Kağıt Derneği'nin sertifikasyon programı, Amerika Birleşik Devletleri'nde ormancılık sektöründe sürdürülebilirliği teşvik etmektedir. CSA, Kanada Standartlar Kurumu'nun sertifikasyon programı, Kanada'daki ormancılık uygulamalarını standartlara uygun hale getirmeyi amaçlar. FCS, Orman Yönetim Konseyi'nin sertifikasyon programı, sürdürülebilir ormancılığı teşvik ederken, FFCS, Finlandiya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu'nun programı, Finlandiya'da ormanların sürdürülebilir yönetimini desteklemektedir. ISO, Uluslararası Standartlar Kurumu'nun sertifikasyon standartları, dünya genelinde sürdürülebilir ormancılığı teşvik etmeyi amaçlar. MTTC, Malezya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu'nun programı, Malezya'daki ormancılık uygulamalarını standartlara uygun hale getirmeyi hedefler. PAFC, Pan-Afrika Orman Sertifikasyon Programı, Afrika genelinde sürdürülebilir ormancılığı teşvik etmek için çalışırken, PEFC, Orman Sertifikasyonu Onaylama Programı, dünya genelinde ormancılık ürünlerinin izlenebilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlar.

SFI, Sürdürülebilir Ormancılık Girişimi'nin programı, ormancılık endüstrisinde sürdürülebilirliği artırmayı ve ormancılık uygulamalarını iyileştirmeyi hedefler. Bu kuruluşlar, orman ürünleri sertifikasyonu ve orman yönetimi konularında uluslararası standartların belirlenmesi, uygulanması ve sürdürülmesinde önemli roller üstlenmektedir. Her biri farklı bölgelerde veya sektörlerde faaliyet göstermektedir. Örneğin, AFPA Amerika Birleşik Devletleri'nde, CSA Kanada'da, FFCS Finlandiya'da faaliyet göstermektedir. Bu kuruluşlar, ormanların sürdürülebilir şekilde yönetilmesini teşvik ederken, orman ürünlerinin izlenebilirliğini ve çevresel etkilerini azaltmayı hedeflemektedirler (OGM, 2024).

2.5. Bazı Sertifikalandırma Kuruluşları

Orman ürünleri sanayi, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak ve çevresel etkileri en aza indirmek amacıyla çeşitli sertifikasyon sistemlerine yönelmiştir. Bu sertifikasyon sistemleri arasında en yaygın olanları Orman Yönetim Konseyi olarak bilinen (Forest Stewardship Council, FSC) ve Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) gibi uluslararası önemli sertifika kuruluşlarına ait sertifikalar, ormancılıkta yönetim ve orman sanayisinde üretimi süreçleri ve çevresel, sosyal ve ekonomik kriterlere uygunlukları belgelemektedir. Literatüre bakıldığında, bu sertifikasyon sistemlerinin orman ürünleri endüstri kuruluşlarına sağladığı yararlar ve zorluklar üzerine çeşitli çalışma yapılmış durumdadır.

2.5.1. Amerika Orman ve Kağıt Derneği (AFPA)-

American Forest & Paper Association (AF&PA) üye şirketleri, yenilenebilir ve geri dönüştürülebilir kaynaklardan güvenli ve sağlıklı yaşam için temel ürünler üretmektedir. Üretim faaliyetleri, AF&PA, endüstrinin yerel, bölgesel ve ulusal ekonomilerdeki temel rolünü iletirken, çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılığı olumlu yönde etkileme konusunda kararlı olarak ilerleyen bir şirkettir.

AF&PA, çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılığın ilerlemesini destekleyerek üye fikirlerinin ve bilgilerinin değişimini kolaylaştırarak şunlara yardımcı oldukları bir çok alan vardır. Farklı geçmişlere, deneyimlere ve bakış açılarına sahip tüm farklı bireylerin farkındalığını artırmak, fırsatları iyileştirmek ve tüm çeşitli bireylerin büyümesini ve verimliliği ve yeniliği teşvik etmek için programları ve dış ortaklıkları keşfetmektedir. Toplamların ekonomik ve sosyal eşitlik ve kapsayıcılığını artıran, kariyer gelişimini ve farklı gruplar için ilerlemeyi destekleyen girişimler aracılığıyla yaşadığı ve çalıştıkları toplulukların refahına katkıda bulunmaktadır. Sürdürülebilir Ormancılık ve Afrika Amerikan Toprak Tutma Ağı üyelerinden kereste satın alımı ve sertifikalı Azınlık/Kadın sahibi İşletme Girişimleri gibi, tedarikçi çeşitliliğini teşvik edilmektedir.

Ürünler, markalar ve şirketlere duyulan güven sayesinde, çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılığın ilerlemesini engelleyen engelleri keşfetmek ve bunları aşmak için atabilecekleri adımları araştırmak için farkındalık oluşturmaktadırlar (AF&PA Statement of Principles on Diversity, Equity and Inclusion, 2021; OGM, 2024).

2.5.2. Kanada Standartlar Kurumu (CSA)

Kanada'da standart geliştirme ve sertifikasyon işlemlerini yöneten bağımsız bir kuruluştur. CSA, çeşitli endüstrilerde standartların oluşturulması, gözden geçirilmesi ve

yayınlanmasıyla ilgilenir. Ormancılık alanında, CSA'nın belirlediği standartlar genellikle orman yönetimi ve ormancılık uygulamalarıyla ilgilidir. Bu standartlar, ormancılık faaliyetlerinin çevresel, ekonomik ve sosyal açılardan sürdürülebilir olduğunu sağlamak için belirli gereklilikleri ve yönergeleri içerebilir. Kuruluş aynı zamanda, belirli ürünlerin veya hizmetlerin belirli bir standarta uygun olduğunu doğrulamak için sertifikasyon hizmetleri de sunabilir. (CSA Group and SCC, 2022; OGM, 2024).

2.5.3. Orman Yönetim Konseyi (FCS)-

Forest Stewardship Council – (FSC), dünya ormanlarının sorumlu yönetimini teşvik etmek amacıyla kurulmuş uluslararası bir kâr amacı gütmeyen kuruluştur. FSC, orman yönetimi için standartlar belirler ve bu standartlara uyan ormanları sertifikalandırır. Sertifikalandırma, ürünlerin çevresel, sosyal ve ekonomik faydalar sağlayan sorumlu şekilde yönetilen ormanlardan geldiğini garanti eder. FSC, sürdürülebilir orman yönetim uygulamalarını teşvik etmek için işletmeler, hükümetler ve diğer paydaşlarla küresel ölçekte işbirliği yapar. Çeşitli orman ürünleri üzerinde bulunan FSC etiketi, tüketicilere sürdürülebilir ormancılığı desteklediklerini ve orman ekosistemlerinin korunmasına katkıda bulunduklarını garanti eder.

Sertifikasyonun en görünür sembolü, dünya çapında tüketicilerin %56'sı tarafından tanınan ve milyonlarca ürün üzerinde bulunan FSC etiketidir. Her FSC etiketi, orman yöneticileri, işletmeler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve sorumlu ormancılık standartlarını desteklemeye kararlı diğer paydaşlardan oluşan çeşitli bir ekosistem tarafından desteklenmektedir. Bu ortak standartlar şunları içerir:

- ✓ Sıfır ormansızlaşma
- ✓ Antik ve tehlike altındaki ormanların korunması
- ✓ Adil ücret ve çalışma ortamı
- ✓ Biyoçeşitliliğin korunması
- ✓ Topluluk hakları, özellikle Yerli Halkların hakları (Ipsos Global Consumer Recognition Study, 2023).

✓

2.5.4. Finlandiya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu (FFCS)

Orman yönetimi ve sürdürülebilirlik standartlarını belirleyip uygulayan önemli bir kuruluştur. FFCS, ormanların çevresel, ekonomik ve sosyal açıdan sürdürülebilir bir şekilde yönetildiğini belgeleyen sertifikalar verir. Finlandiya Orman Sertifikalandırma Sistemi, uluslararası orman sertifikalandırma gerekliliklerine de uygun olup,

uluslararası orman sertifikalandırma sistemleriyle bağlantılandırılabilir. FFCS Sistemi, orman sertifikalandırma için gerekli tüm temel bileşenleri içermektedir. FFCS'nin standartları, biyolojik çeşitliliğin korunması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve yerel toplulukların haklarının gözetilmesi gibi önemli kriterleri kapsar. Bu standartların uygulanması, Finlandiya'nın orman kaynaklarının gelecek nesiller için korunmasını sağlar ve uluslararası pazarlarda rekabet avantajı sunar (Finnish Forest Certification Council, 2005; Finnish Forest Certification Council, 2007; OGM, 2024).

2.5.5.ISO - Uluslararası Standartlar Kurumu

ISO'nun orman yönetim standartları, özellikle ISO 14001 ve ISO 14001 ile uyumlu olarak ormanların sürdürülebilir yönetimini teşvik etmeyi amaçlar. Bu standartlar, ormanların biyolojik çeşitliliğini korumayı, ekosistem fonksiyonlarını sürdürmeyi, yerel toplulukların ve çalışanların refahını gözetmeyi, ve ekonomik faaliyetleri sürdürülebilir hale getirmeyi hedefler. Bu standartlar, atıkları ve hataları en aza indirerek, üretkenliği artırarak ve uluslararası ticareti kolaylaştırarak maliyetleri düşüren stratejik araçlardır. ISO sertifikasyon süreci, başlangıç değerlendirmesi, dokümantasyon incelemesi, uygulama, iç denetimler ve son sertifikasyon denetimi gibi bir dizi adımdan oluşur. ISO sertifikası alan kuruluşlar, yüksek kaliteli süreçlere, sürekli iyileştirmeye ve müşteri memnuniyetine olan bağlılıklarını gösterirler.

2.5.6.Malezya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu (MTTC)

Malezya'da Ocak 1999'da faaliyetlerine başlayan Orman Sertifikasyon Konseyi (MTCC), bağımsız bir kuruluş olarak gönüllü Malezya Orman Sertifikasyon Şeması'nı (MTCS) geliştirmek ve yürütmek amacıyla kurulmuştur. MTCC, 1965 Şirketler Kanunu'na göre garanti ile sınırlı bir şirket olarak kurulmuş olup, bir Mütevelli Heyeti tarafından yönetilmektedir. MTTC, Malezya Ulusal Orman Sertifikalandırma Kurumu'nun (Malaysian Timber Certification Council) amacı, Malezya Orman Sertifikasyon Şeması'nın (MTCS) geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. MTCS, orman ürünlerinin sürdürülebilir kaynak yönetimini teşvik etmek ve bu ürünlerin ulusal ve uluslararası pazarda rekabet edebilirliğini artırmak için tasarlanmış bir sistemdir.

2.5.7.Pan - Afrika Orman Sertifikasyon Programı (PAFC)-

The Program for the Endorsement of Forest Certification (PEFC), 1999 yılında kurulmuş uluslararası kar amacı gütmeyen bir organizasyondur ve amacı sürdürülebilir ormancılığı üçlü sertifikasyon aracılığıyla teşvik etmektir. Sürdürülebilir ormancılığa

yatırım yapan birçok organizasyonun desteğiyle, PEFC dünyadaki temel ormancılık sertifikasyon sistemlerinden biri haline gelmiştir. Bugün PEFC sertifikası, 50'den fazla ülkede 330 milyondan fazla hektarlık sertifikalı ormanı temsil etmektedir. Bu program, Afrika'daki orman yönetiminin sürdürülebilirliğini teşvik etmeyi ve doğal kaynakların etkili ve adil bir şekilde kullanılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. PAFC Kongo Havzası sertifikasyonunda iki tür bulunmaktadır:

- ✓ Sürdürülebilir orman yönetimi sertifikasyonu
- ✓ Zincir izleme (CoC) sertifikasyonu

PEFC zincir izleme sertifikasyonu, müşterilerinize yasal ve sürdürülebilir orman ürünleri kaynağınızı kanıtlamanıza olanak tanır. Ayrıca, çevre, insanlar ve karlılık açısından size bir dizi fayda sağlar, yeni pazarlara erişim ve yasal düzenlemelere uyumluluk (PAFC, 2024).

2.5.8. Orman Sertifikasyonu Onaylama Programı (PEFC)

PEFC, Orman Sertifikasyonu Programı olarak bilinen ulusal orman sertifikasyon sistemlerinin lider küresel bir birliğidir. Uluslararası bir kar amacı gütmeyen, devlet dışı bir kuruluş olarak, bağımsız üçüncü taraf sertifikasyonu aracılığıyla sürdürülebilir orman yönetimini teşvik etmeyi tercih etmektedirler. Çok paydaşlı süreçlerle geliştirilen ve yerel önceliklere ve koşullara uygun olarak şekillendirilen ulusal orman sertifikasyon sistemlerini destekler ve onaylamaktadırlar. (PEFC, 2024).

2.5.9. Sürdürülebilir Ormancılık Girişimi (SFI)

SFI (Sustainable Forestry Initiative), Kuzey Amerika'da ormancılık uygulamalarının sürdürülebilirliğini teşvik etmek için bir programdır. Ormancılık faaliyetlerini çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan sürdürülebilir kılmak amacıyla standartlar geliştirir ve sertifikasyon süreçlerini yönetir. SFI programı, ormanları yönetirken çevresel değerleri korumaya, sosyal faydaları artırmaya ve ekonomik başarıyı sürdürmeye odaklanır. Bu standartlar, orman yönetimi, doğa koruma, çalışanların refahı ve toplum katılımı gibi alanlarda belirli gereklilikleri içerir. SFI sertifikası, orman ürünlerinin sürdürülebilir şekilde üretildiğini ve işlendiğini doğrular. SFI'nin misyonu, ormancılık odaklı işbirliği aracılığıyla sürdürülebilirliği ilerletmektir (SFI, 2024).

2.6. Türkiye’de ve Dünyada Sertifikasyon İle ilgili Bazı Çalışmalar

Bu bölümde, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreci ile ilgili literatürdeki temel konular incelenmiştir. Sertifikasyon, genel olarak belirli standartlara uygunluğun doğrulanması ve bu standartların sağlanmasını garanti altına almak için bir süreç olarak tanımlanabilir. Orman ürünleri sanayi kuruluşlarında sertifikasyon süreci, genellikle orman yönetimi ve ürün zinciri (Chain of Custody) sertifikalarını içerir. Çalışmalar, sertifikasyonun orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini teşvik ettiğini ve tüketicilerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirdiği ürünleri tercih etmelerini sağladığını göstermektedir.

Türkiye’de ve dünyada orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleri ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenerek, Samsun ili özelinde gerçekleştirilecek analiz için teorik ve metodolojik bir çerçeve oluşturulmuştur. İlk olarak, sertifikasyon süreçlerinin orman ürünleri sanayi üzerindeki etkileri ve bu süreçlerin işletmelere sağladığı faydalar literatürde nasıl ele alınmış, bu konudaki önemli araştırmalar ve bulgular özetlenmiştir. Daha sonra, Samsun ilinde gerçekleştirilen mevcut sertifikasyon uygulamaları ve bu uygulamaların bölgesel sürdürülebilirlik üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

2.7. Türkiyede Yapılmış Çalışmalar

Orman ürünleri sanayi, sürdürülebilir orman yönetimi ve çevresel sorumluluk ilkeleri çerçevesinde faaliyetlerini yürütmek zorundadır. Bu bağlamda, sertifikasyon süreçleri, hem çevresel standartların korunması hem de ekonomik rekabet gücünün artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Sertifikasyon, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının ulusal ve uluslararası pazarlarda kabul görmesini sağlayarak, tüketici güvenini artırmakta ve çevresel etkilerin minimize edilmesine katkı sağlamaktadır. Sertifikasyon süreci, kuruluşların belirli standartlara uygunluğunu ve sürdürülebilirlik ilkelerine bağlılıklarını belgeleyen bir dizi değerlendirme ve denetim faaliyetlerini kapsamaktadır.

Ülkemizde orman ürünleri sanayi kuruluşları için sertifikasyon konusu, özellikle Forest Stewardship Council (FSC) ve Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) gibi uluslararası tanınmış sertifikasyon kuruluşlarınca yürütülmektedir. Bu sertifikasyon kuruluşları, çevresel performanslar, sosyal sorumluluklar ve ekonomik sürdürülebilirlikleri dikkate alarak değerlendirme yapmaktadır.

Komut (2016) çalışmasında, orman ürünleri sanayi işletmelerinde orman ve orman ürünleri sertifikasyonunda farkındalık, çeşitli faktörler bakımından ele alınmıştır. Orman ürünleri işletmelerinden 43 maddelik anket soruları ile veriler toplanarak karşılaştırma analizleri yapılmıştır. Araştırmada, orman ürünleri endüstrisi işletmelerinden toplam 377 katılımcıya ulaşılmıştır. İşletmelerde çalışan katılımcıların sertifikasyon ile ilgili bilgi ve görüşlerinin; görev, sertifika belgelerini bilme düzeyleri, işletmenin coğrafi konumu, faaliyet sahası, üretim teknikleri, ürün grupları, çalışan sayıları, hedef pazarlar, yıllık gelir, sertifika sahiplikleri, müşteri sertifika talep durumu ve dağıtım kanalı gibi değişkenlerde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Bu bulgulara göre, küçük ölçekli orman ürünleri sanayi işletmelerinde işletme sahipleri ve yönetimdekilerin bilgilendirilmesine yönelik faaliyetlerin artırılmasının gerektiği vurgulanmıştır. Sertifikasyon farkındalığını artırmak için nihai tüketicilerin sertifikasyon taleplerinin geliştirilmesi önemli bir konu olarak ele alınmıştır. Özellikle alt ve orta gelir gruplarında ekonomik kaygıların yüksek olmasından dolayı bu gruplara yönelik bilinçlendirme çalışmalarının ekonomik teşviklerle desteklenmesinin daha faydalı olacağı kaydedilmiştir (Şensöz, 2014).

Türkoğlu vd. (2011) çalışmasında, Türkiye'deki FSC sertifikalı ormanların sertifikasyon süreci sonrasındaki durumu ve bu sürecin Türkiye ormancılığı üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, FSC sertifikasyonunun orman yönetimi uygulamalarında şeffaflık, toplumu bilgilendirme, çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi ile iş güvenliği ve işçi sağlığı gibi konularda olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Ancak, sertifikasyonun orman ürünlerinin üretim, talep, satış ve fiyatları üzerinde belirgin bir artışa neden olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışma, Türkiye'deki orman yönetim sertifikasyonunun ormancılık uygulamalarına çevresel ve sosyal faydalar sağladığını, ancak beklenen ekonomik katkıların istenilen seviyeye ulaşmadığını vurgulamaktadır. Ayrıca, orman yönetim sertifikasyonunun, küresel çevre duyarlılığına yanıt olarak sürdürülebilir orman yönetimi uygulamalarını teşvik eden önemli bir araç olduğu belirtilmiştir. FSC ve PEFC gibi sertifikasyon sistemlerinin prensipleri, sürdürülebilir orman yönetimi ilkelerine dayanmakta olup, bu sertifikaları elde etmek amacıyla yapılan denetimlerin, Türkiye'deki ormancılık uygulamalarında var olan eksiklikleri de açığa çıkardığı ifade edilmektedir.

Karaoğlu (2021) çalışmasında, Türkiye'deki odun dışı orman ürünlerinin sertifikalandırılması sürecinde kullanılan göstergeler incelenmiştir. Çalışma, FSC standardının odun dışı orman ürünlerinin yönetimine dair mevzuata uygunluk, iş sağlığı ve güvenliği, yerli halkın rolü, toplumla ilişkiler, ürün faydalanmasının düzenlenmesi,

çevresel değerler, yönetim planlaması ve etkili izleme sistemleri gibi unsurları kapsadığını vurgulamaktadır. Orman sertifikalandırma sistemi, ormanların sosyal ve çevresel önemini dikkate alarak, pazarlama aracı olarak ortaya çıkmıştır. Odun dışı orman ürünleri, yerel halk için kültürel ve sosyoekonomik açıdan büyük bir değer taşımakta olup, bu ürünlerin çeşitliliği ve özellikleri sertifikasyon sürecini kereste sertifikasyonuna kıyasla daha karmaşık hale getirmektedir. Bu nedenle, odun dışı orman ürünleri için sertifikasyon standartları belirlenirken, bu ürünlerin ekonomik, ekolojik ve sosyokültürel yönleriyle birlikte habitatları ve fenolojileri de dikkate alınmalıdır.

Araştırmanın bulguları, odun dışı orman ürünlerinin sertifikalandırılmasının sadece bu ürünlerin ticari pazarlaması açısından değil, aynı zamanda yerel ekosistemlerin korunması ve sosyoekonomik değerlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından da önemli olduğunu göstermektedir. Türkiye'deki odun dışı orman ürünlerinin FSC® (Forest Stewardship Council) sistemi ile sertifikalandırılması, uluslararası alanda tanınan bir süreçtir. Bu sertifikasyon sistemi, odun dışı orman ürünlerinin yönetimine ilişkin yasal uygunluk, iş sağlığı ve güvenliği, yerli halkın katılımı, çevresel etkiler ve yönetim planlaması gibi kritik faktörleri kapsar. Ancak, bu ürünlerin çeşitliliği ve özellikleri nedeniyle sertifikasyon süreci kerestenin ötesinde bir karmaşıklık arz eder ve ürünlerin ekonomik, ekolojik ve sosyokültürel boyutlarıyla birlikte doğal habitatları ve fenolojileri de dikkate alınmalıdır.

Sonuç olarak, odun dışı orman ürünlerinin sertifikalandırılması, yerel ekosistemlerin korunması ve biyolojik çeşitliliğin kaybının azaltılması için önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu sürecin, tarımsal ormancılık, organik tarım ve adil ticaret gibi girişimlerle desteklenerek daha etkili bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Sertifikasyon süreci, yalnızca ürünlerin ticarileştirilmesi için değil, aynı zamanda yerel ekosistemlerin korunması ve sosyoekonomik değerlerin sürdürülebilirliği için de önemli bir araç olarak değerlendirilmelidir (Karaoğlu, 2021).

2.8. Dünyada Yapılmış Çalışmalar ile İlgili Literatür

Orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleri, dünya genelinde sürdürülebilir orman yönetimi, çevresel koruma ve sosyal sorumluluk ilkelerinin uygulanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu süreçler, hem işletmelerin rekabet gücünü artırmakta hem de tüketicilere sürdürülebilir ve sorumlu kaynak kullanımını taahhüt eden ürünler sunmaktadır. Uluslararası alanda sertifikasyon sürecine dair çeşitli araştırmalar ve uygulamalar, farklı bölgelerdeki orman ürünleri sanayinin dinamiklerini ve sürdürülebilirlik yaklaşımlarını anlamak açısından değerli bilgiler sunmaktadır.

Dünya genelinde en yaygın kullanılan sertifikasyon sistemleri arasında Forest Stewardship Council (FSC) ve Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) önde gelmektedir.

Bu iki sertifika (FSC ve PEFC), orman yönetimi ve orman ürünleri üretim süreçlerinin çevresel, sosyal ve ekonomik standartlara uygunluğunu belgelemekte aynı zamanda uluslararası ticaret ve sürdürülebilirlik politikalarına eşlik etmektedir.

Bu iki sertifika (FSC ve PEFC) hakkında yapılmış bazı araştırmalar bulunmaktadır. Durst, McKenzie ve Brown (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, FSC ve PEFC sertifikasyonlarının orman ürünleri sanayi üzerindeki ekonomik ve çevresel etkilerini incelemiş, sertifikasyon süreçlerinin orman yönetimi uygulamalarını iyileştirdiği, biyolojik çeşitliliği koruduğu ve yerel topluluklara ekonomik faydalar sağladığı ortaya konmuştur.

Rametsteiner ve Simula'nın (2003) çalışmasında, orman ürünleri sanayi tedarik aşamalarında sertifikasyonun önemi ele alınmıştır. Tedarik zinciri boyunca izlenebilirlik ve şeffaflığın arttığı, bunun yanında işletmelere pazara erişim ve rekabet avantajı sağladığı vurgulanmıştır.

Bass, Thornber ve Markopoulos'un (2001) çalışmasında, gelişmekte olan ülkelerdeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleri incelenmiştir. Bu araştırma, sertifikasyonun gelişmekte olan ülkelerde orman yönetimi uygulamalarını nasıl etkilediğini ve bu süreçlerin karşılaştığı zorlukları analiz etmeyi amaçlamıştır.

Humphries ve Kainer'in (2006) araştırmasında, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyonun pazarlama stratejileri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışmada, sertifikalı ürünlerin tüketici tercihlerindeki rolü ve pazarlama stratejilerinin şekillendirilmesinde sertifikasyonun önemi vurgulanmıştır.

Araujo vd. (2009) çalışmasında, Brezilya'daki iki orman sertifikasyon programı, Brezilya Orman Sertifikasyon Programı (Cerflor) ve Forest Stewardship Council (FSC), özel sektör perspektifinden incelenmiştir. Araştırma, her iki sertifikasyon programının Brezilya orman endüstrisindeki uygulanış biçimini ve özel sektör üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Sertifikasyon süreçlerinin işletmelerin sürdürülebilir orman yönetimi uygulamalarına adaptasyonlarını nasıl etkilediği ve bu programların çevresel ve ekonomik faydaları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Çalışmanın ana odağı, Brezilya'daki şirketlerin orman sertifikasyonunu benimsemelerini açıklamak için Overdevest ve Rickenbach (2006) tarafından önerilen üç mekanizmanın—pazar, öğrenme ve sinyal verme—geçerliliğini test etmektir. Ayrıca,

şirketlerin sertifikasyon sistemlerine aşinalıkları, dış etkiler ve ormanlarını yeniden sertifikalandırma niyetleri araştırılmıştır.

Daniel Nukpezah vd. (2014) çalışmasında, Kamerun'daki kereste şirketlerinin ISO 14001 ve Orman Yönetim Konseyi (FSC) sertifikasyon şemalarına olan ilgi, farkındalık ve benimseme düzeyleri değerlendirilmiştir. Araştırma, Kamerun'un Littoral Bölgesi'nde yer alan Douala'daki on bir kereste şirketi üzerinde yapılandırılmış anketler yoluyla gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler ağırlıklı olarak nitel analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Bulgular, hiçbir şirketin ISO 14001 sertifikasına sahip olmadığını, ancak %63,64'ünün FSC sertifikasına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, dört şirket (%36,36) ne FSC ne de ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi (ÇYS) sertifikasına sahipti.

Sertifikasyon oranını etkileyen faktörler arasında ISO 14001 ve FSC sertifikasyon şemaları hakkındaki farkındalık düzeyi önemli bir rol oynamaktadır. FSC sertifikasının tercih edilme sebepleri arasında uluslararası pazarlara kolay erişim, vergi avantajları ve kurumsal sosyal sorumluluklar yoluyla kurumsal imajın iyileştirilmesi bulunmaktadır. Sertifikalı ürünler için yetersiz iç pazar ise sertifikasyonun önündeki en büyük engel olarak belirlenmiştir.

Araştırma, kereste faaliyetlerini daha çevre dostu ve sosyal olarak kabul edilebilir hale getirmek için ISO 14001 ÇYS sertifikasyonunun teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu ise farkındalığı artırmayı, sertifikalı ürünler için iç pazarları teşvik etmeyi ve uygun politika teşvikleri geliştirmeyi gerektirmektedir. Çalışma, FSC sertifikasyonuna olan ilginin, farkındalık ve benimseme düzeyinin yüksek olduğunu göstermiştir. Ancak, ISO 14001'e olan ilgi ve farkındalık düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

ISO 14001 sertifikasına sahip hiçbir şirket bulunmadığı için bu sertifikasyonun etkileri belirlenememiştir. Diğer yandan, FSC sertifikasyonunun uygulanmasından kaynaklanan sosyoekonomik ve çevresel faydalar arasında vergi avantajları, ürünlerin sürdürülebilir ormanlardan elde edildiğini gösteren ekolojik faydalar ve işçilere sağlanan daha iyi çalışma koşulları, sağlık hizmetleri ve güvenlik donanımları yer almaktadır. Araştırma, FSC sertifikası peşinde koşmanın başlıca sebeplerinin uluslararası pazarlara erişim ve ekolojik faydalar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, çevresel ve etik nitelikler ile uluslararası pazar erişimini kullanarak FSC sertifikasyonunun benimsenmesinin teşvik edilmesinin, sürdürülebilir orman yönetimine ulaşmak için önemli bir pazarlama stratejisi olabileceği sonucuna varılmıştır (Nukpezah vd., 2014).

Moffat'ın (1998) çalışmasında, Kanada'nın Maritimes bölgesinde Kanada Standartlar Birliği (CSA) ve Forest Stewardship Council (FSC) sertifikasyon sistemlerinin uyumluluğu incelenmiştir. Çalışma, her iki sertifikasyon sisteminin orman yönetimi üzerindeki etkilerini değerlendirerek, bölgedeki orman endüstrisi açısından hangisinin daha uygulanabilir olduğuna dair bir analiz sunmaktadır. Sürdürülebilir orman yönetimi kavramı, ormanların hem kereste hem de kereste dışı değerlerini tanıma ve koruma amacıyla geliştirilmiştir. Bu kavramın pratikte uygulanmasını teşvik etmek için orman sertifikasyon sistemleri evrilmiştir.

Maraseni ve diğerlerinin (2017) çalışmasında, orman ürünlerine olan talebin artışı ve plantasyon ormanlarının endüstriye sağladığı odun miktarının artırılması konusu ele alınmıştır. Çalışma, pazar gereksinimlerinin odun tedarikinin sürdürülebilirliğini gösterme konusunda giderek arttığını vurgulamaktadır. Vietnam'da yaklaşık 3.9 milyon hektarlık plantasyon ormanı bulunmaktadır ve bunun %44'ü kısa rotasyonlarla küçük sahipler tarafından yönetilmektedir. Plantasyon ormanlarından elde edilen hacmin %80'inden fazlası, iç ve dış pazarlara ahşap yongası üretimi için kullanılmaktadır.

Araştırma, Orta Vietnam'ın Quang Tri Eyaleti'nde iki ana konuyu incelemektedir: (1) 10 yıllık rotasyona sahip akasya plantasyonlarının üreticileri ve (2) sandalye ve masa gibi mobilyalar üreten bir mobilya işleme işletmesi. Çalışmada, sertifikalı ve sertifikasız orman ürünlerinden elde edilen finansal getiriler karşılaştırılmıştır. Veriler, küçük ölçekli ağaç üreticileri ve bir mobilya üreticisiyle yapılan resmi ve gayri resmi görüşmeler yoluyla toplanmıştır.

Sonuçlar, hem sertifikalı hem de sertifikasız ahşap ürünlerinden elde edilen net getirilerin olumlu olduğunu ve sertifikalı ahşap üretiminin net getirilerinin, sertifikasız ahşap üretiminden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, sertifikasyon maliyetleri tam olarak dikkate alındığında, üreticiler için sertifikasyonun faydalarının önemli ölçüde azaldığı ve sabit maliyetlerin geniş bir üretici grubuna dağıtılmadığı sürece potansiyel olarak negatif olabileceği gözlemlenmiştir. Sertifikasyonu desteklemek amacıyla hükümet politikalarının, maliyetin kim tarafından karşılanacağını belirlemesi, küçük üreticilerin bir araya gelmesini desteklemesi ve ahşap tedarik zincirlerinde iletişimi geliştirmesi gerektiği vurgulanmıştır (Maraseni vd., 2017).

Johansson (2014) yaptığı çalışmasında, sertifikasyonun orman endüstrisinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk (CSR) için nispeten yeni bir araç olarak kullanıldığı incelenmektedir. Araştırma, orman şirketleri ve endüstrilerinin ürünlerini ve yönetim süreçlerini daha önce rekabet halindeki sistemlerden biri olan Orman Yönetim Konseyi (FSC) ve Orman Sertifikasyon Şemalarının Onayı Programı (PEFC) gibi sistemlere

göre sertifikalandırdığını, ancak son yıllarda birçok büyük ölçekli şirketin çift sertifikasyon uygulamasına geçtiğini belirtmektedir.

Çalışma, İsveçli orman şirketleri ve endüstrileri ile Avrupa perakendecileriyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelere dayanmaktadır. Bu görüşmeler, şirketlerin CSR stratejilerinde yaşanan değişimlerin nedenlerini ve etkilerini araştırmayı amaçlamıştır. Bulgular, özellikle Avrupa Birliği (AB) bölgesinde kamu kurumları ve çevre dışı kuruluşların (ENGO'lar) müşteri taleplerini dönüştürdüğünü ve bu dönüşümün çift sertifikasyon stratejisine yol açtığını göstermektedir. Çift sertifikasyon stratejisinin, tedarik zincirleri boyunca kurumsal çevre uygulamalarını değiştirme potansiyeline sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu çalışma, kamu düzenlemesi ile özel orman yönetimi arasındaki etkileşim konusundaki az araştırılmış konuların daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Johansson, 2014).

Owari ve diğerlerinin (2006) çalışmasında, Finlandiya'daki ahşap ürünleri endüstrisinde orman sertifikasyonunun stratejik önemi, pazarlama fonksiyonları ve tedarikçilere sağladığı faydalar incelenmiştir. Çalışmanın amacı, zincir izleme sertifikasına sahip olan ve olmayan şirketlerin sertifikasyona ilişkin algılarını anlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, Eylül-Aralık 2004 tarihleri arasında, Fin Orman Sertifikasyon Sistemi'nden zincir izleme sertifikası almış veya almamış 50 Fin şirketiyle yapılandırılmış anketler aracılığıyla kişisel görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonuçları, sertifikalı şirketlerin genellikle birincil ahşap üreticisi olarak konumlandığını ve Birleşik Krallık ve Almanya gibi yüksek talep gören pazarlara ihracata odaklandığını ortaya koymuştur. Sertifikalı şirketler müşteri sadakati ve memnuniyeti açısından gelişim göstermiş ve olumlu bir kamu imajı kazanmışlardır. Ancak, orman sertifikasyonu genel olarak bu şirketlerin finansal performanslarını iyileştirme konusunda sınırlı etki sağlamıştır (Owari vd., 2006).

Yuan ve Eastin'in (2007) çalışmasında, orman sertifikasyonunun Çin orman ürünleri endüstrisindeki önemi ve etkileri incelenmiştir. Araştırma, orman sertifikasyonunun başlangıçta tropikal yağmur ormanlarının tahribatıyla başa çıkmak amacıyla başlatıldığını, ancak sertifikalı ormanların coğrafi olarak dengesiz bir dağılıma sahip olduğunu ortaya koymaktadır. 2006 yılı itibarıyla sertifikalı ormanların %60'ı Kuzey Amerika'da ve %36'sı Avrupa'da bulunmaktadır.

Sertifikalı orman ürünlerinin hedef pazarları genellikle gelişmiş ve katma değerli pazarlarda, özellikle Birleşik Krallık, Almanya, Belçika ve Hollanda gibi Avrupa ülkeleri ile Kuzey Amerika'da yer almaktadır. Almanya, İtalya, Hollanda, Polonya, Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Japonya ve Çin gibi ülkeler, sertifikalı ahşap

ürünlerinde rekabetçi pazarlar oluşturmıştır. Çin, düşük maliyetli işgücü, uygun altyapı ve ihracat ticaret politikaları avantajıyla orman ürünleri endüstrisinde önemli bir küresel oyuncu olarak öne çıkmaktadır.

2004 ile 2006 yılları arasında, Çin'de CoC (Chain of Custody) sertifikalı şirketlerin sayısı, çoğunlukla ahşap ürünleri imalatçıları olmak üzere, 200'e ulaşarak önemli bir artış göstermiştir. Ancak, Çin'deki orman çiftliklerinin sertifikasyonu nispeten yavaş ve zordur; 2006 yılı itibarıyla, dünya genelindeki FSC sertifikalı orman alanlarının %1'inden azını oluşturan dört orman (toplamda 439.630 hektar) FM (Forest Management) sertifikası almıştır .

Bu çalışma, imalatçılar, ahşap fabrikaları olan orman çiftlikleri ve tüccarları içeren FM/CoC ve CoC sertifikalı tüm şirketleri kapsamaktadır. Çin'de FSC, yaygın olarak kullanıldığı için (diğer tüm sertifikasyon programları neredeyse dışlanmıştır), varsayılan orman sertifikasyon programıdır. Çalışma, Çin'deki orman ürünleri endüstrisinde orman sertifikasının ve uluslararası ticaret üzerindeki etkilerinin beş önemli gözlemini sağlamaktadır:

1. Orman sertifikası, özellikle dışa dönük üretim yapan ahşap ürünleri üreticileri için Çin'de yeni bir trenddir.
2. Çin'deki sertifikalı ahşap ürünleri şirketleri genellikle orman sertifikasına olumlu yaklaşmakta ve sertifikalı ahşap ürünlerinin gelecekteki pazar payı ve karlılığı konusunda iyimserdir.
3. Birkaç devlete ait orman çiftliği dışında, Çin'deki yerli orman çiftlikleri orman sertifikası almakta önemli engellerle karşı karşıyadır.
4. Bu durum, üreticilerin sertifikalı ahşap ham maddelerin istikrarlı ve yeterli kaynaklarını sağlamak için kütük ithalatçılarıyla daha verimli çalışmalarını gerektirir.
5. Çin Orman İdaresi, kendi ulusal orman sertifikasyon şemasını oluşturmakta ve yerli orman kaynakları ve endüstrisi için sertifikasyon sürecini iyileştirmek üzere FSC ile işbirliği yapmaktadır. Ayrıca, FSC veya Programa Endorsement of Forest Certification (PEFC) sertifikasyon programları ile karşılıklı tanıma olasılığını araştırmalıdır (Yuan and Eastin, 2007).

ebel-Amélie'nin (2011) çalışmasında, Quebec (Kanada) eyaletindeki sertifikalı şirketlerin çevresel performansı incelenmiş ve orman sertifikasyonunun çevresel performansı genellikle artırdığı sonucuna varılmıştır.

Türkiye'deki çalışmalar ise, dünya genelindeki sertifikasyon eğilimlerini yansıtarak, orman yönetimi ve ormancılık politikaları üzerindeki etkilerini, sertifikasyonun sektördeki yerini analiz etmektedir. Ancak, Türkiye'de sertifikasyonun

sosyal etkileri ve ekonomik faydaları üzerine yapılan çalışmaların sayısının artırılması gerekmektedir. Bu tür araştırmalar, Türkiye'deki orman ürünleri sanayi üzerindeki sertifikasyon süreçlerinin kapsamlı etkilerini daha iyi anlamamıza katkı sağlayabilir. Türkiye'deki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleriyle ilgili literatür taramaları ve yapılan çalışmaların kısa zetleri aşağıdaki gibidir:

Bu alışmalar, Türkiye'deki sertifikasyon süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına ve iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır. Özellikle, Samsun ili rneği üzerinden gerçekleştirilecek bu çalışma, bölgesel farklılıkları ve yerel uygulamaları gz önünde bulundurarak, literatüre yeni bir perspektif sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, sertifikasyon süreçlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi için öneriler sunulmakta ve bu süreçlerin Türkiye'deki orman ürünleri sanayi üzerindeki kapsamlı etkileri değerlendirilmektedir.

3. MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada, Türkiye'deki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleri incelenirken Samsun ili örneği üzerinden bir analiz yapılmıştır. Çalışmanın materyalini, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleriyle ilgili veriler oluşturmaktadır. Bu veriler, kuruluşların sertifikasyon sürecine olan yaklaşımlarını, süreçte karşılaştıkları zorlukları, sürecin şeffaflığını ve etkinliğini değerlendirmeye yönelik olup, kuruluşların büyüklüklerine, faaliyet alanlarına ve sertifikasyon türlerine göre farklılık gösterebilmektedir.

Çalışmada kullanılan metotlar arasında, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarıyla yüz yüze görüşmeler yapılması, anketler düzenlenmesi ve mevcut literatürden yararlanılması yer almaktadır.

Görüşmeler ve anketler, kuruluşların sertifikasyon sürecine ilişkin görüşlerini, deneyimlerini ve önerilerini anlamak için yapılmıştır. Ayrıca, mevcut literatürden elde edilen bilgiler, Türkiye'deki genel eğilimleri ve sektördeki gelişmeleri değerlendirmek için kullanılmıştır.

Çalışmanın amacı, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini detaylı bir şekilde inceleyerek, Türkiye genelindeki sertifikasyon süreçlerine yönelik önerilerde bulunmaktır. Bu kapsamda, sertifikasyon sürecinin kuruluşların işleyişine ve rekabet gücüne olan etkileri, sertifikasyon sürecinin iyileştirilmesi için öneriler ve sektörde sürdürülebilirliğin artırılması için öneriler sunulacaktır.

3.1. Araştırmada Kullanılan Materyaller

Bu çalışmada, Samsun ili örneği üzerinden Türkiye'deki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçleri incelenmiştir. Araştırmada kullanılan materyaller, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerine ilişkin verilerden oluşmaktadır. Toplamda 426 orman ürünleri sanayi kuruluşunun bulunduğu Samsun ilinde, araştırma kapsamında 364 kuruluşla anket yapılmıştır. Bu anketler, kuruluşların sertifikasyon sürecine olan yaklaşımlarını, süreçte karşılaştıkları zorlukları, sürecin şeffaflığını ve etkinliğini değerlendirmeye yönelik olup, kuruluşların büyüklüklerine, faaliyet alanlarına ve sertifikasyon türlerine göre farklılık gösterebilmektedir.

Araştırmada kullanılan materyaller arasında, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarıyla yapılan yüz yüze veya çevrimiçi görüşmelerde elde edilen veriler önemli bir yer tutmaktadır. Görüşmelerde, kuruluşların sertifikasyon sürecine ilişkin görüşleri, deneyimleri ve önerileri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ayrıca, kuruluşlara yönelik düzenlenen anketler de araştırmanın materyalleri arasındadır. Anketler, kuruluşların sertifikasyon sürecine ilişkin tutumlarını ve süreçte karşılaştıkları zorlukları belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Araştırmada ayrıca, Türkiye genelindeki orman ürünleri sanayi ve sertifikasyon süreçleriyle ilgili mevcut literatürden yararlanılmıştır.

Bu literatür taraması, sektördeki genel eğilimleri, mevcut sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek için yapılmıştır. Bu şekilde, Samsun ili örneği üzerinden elde edilen bulguların Türkiye genelindeki sertifikasyon süreçlerine yönelik genellemeler yapılmasına olanak sağlanmıştır.

3.2. Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri

Bu çalışma, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecini incelemek amacıyla Samsun ili örneği üzerinden yapılan bir araştırmadır. Araştırmanın yöntemleri ve teknikleri aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmaktadır:

1. **Literatür Taraması:** İlk olarak, Türkiye'deki orman ürünleri sanayi ve sertifikasyon süreçleriyle ilgili mevcut literatür taranmıştır. Bu literatür taraması, benzer çalışmalardan elde edilen bulguların gözden geçirilmesine ve mevcut çalışmaların yöntemlerinin incelenmesine olanak sağlamıştır.

2. **Anket Çalışması:** Araştırmanın temel veri toplama aracı anket çalışmasıdır. Samsun ili sınırları içerisinde faaliyet gösteren 426 orman ürünleri sanayi kuruluşundan 364'üne anket uygulanmıştır. Ankette, kuruluşların sertifikasyon sürecine ilişkin tutumları, deneyimleri, karşılaştıkları zorluklar ve süreçten beklentileri gibi konular ele alınmıştır.

3. **Yüz Yüze Görüşmeler:** Araştırma kapsamında, Samsun ili'nde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde, kuruluşların sertifikasyon sürecine ilişkin daha detaylı ve derinlemesine bilgi elde edilmiştir.

4. **Veri Analizi:** Toplanan veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Anketteki soruların çeşitli istatistiksel analizleri (örneğin, frekans analizi, çapraz tablolar, faktör analizi) kullanılarak veriler değerlendirilmiş ve çeşitli ilişkiler ortaya konmuştur.

5. Sonuçların Değerlendirilmesi: Elde edilen veriler ve analiz sonuçları doğrultusunda, Samsun ili'ndeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecine ilişkin genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bulgular, literatürle karşılaştırılarak yorumlanmış ve sektörde sertifikasyon sürecinin nasıl geliştirilebileceği konusunda öneriler sunulmuştur.

Bu yöntemler ve teknikler aracılığıyla, Samsun ili'ndeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecine ilişkin kapsamlı bir analiz yapılmış ve sektörde sertifikasyonun daha etkin bir şekilde uygulanması için bazı öneriler sunulmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Veriler, Samsun ili'ndeki orman ürünleri sanayi kuruluşlarından anketler aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini oluşturan 426 işletmeden 364'üne anket uygulanmıştır. Anketteki sorular, kuruluşların sertifikasyon sürecine ilişkin tutumlarını, deneyimlerini, karşılaştıkları zorlukları ve süreçten beklentilerini anlamak amacıyla tasarlanmıştır. Anket formu, "Orman Ürünleri Sanayi Kuruluşlarının Sertifikasyona Bakış Açısının Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği" başlıklı yüksek lisans tezim kapsamında kullanılmak üzere özenle hazırlanmıştır. Bu anket, Samsun ilinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini ve bu süreçlere ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır.

Anket formunun oluşturulmasında, sektörel durumu ve farkındalığı analiz eden Komut'un (2016) "Türkiye'de ormancılık ve orman ürünleri endüstrisinde sertifikasyon: Sektörel durum ve farkındalık çözümlemesi" adlı çalışmasından esinlenilmiştir. Bu çalışmanın ölçeklerini kullanılma sebebi, ölçeklerin sektördeki sertifikasyon uygulamalarını objektif bir şekilde değerlendirmeye olanak tanınması ve bilimsel geçerliliklerinin kanıtlanmış olmasıdır. Anketin uygulanması için gerekli izinler alınmıştır ve katılımcıların verileri gizli tutulmuş, sadece bu tez kapsamında kullanılmıştır. Anketteki sorular, sektördeki sertifikasyon uygulamalarını anlamak ve değerlendirmek amacıyla özenle tasarlanmıştır.

Anket, 5'li Likert ölçeği kullanılarak düzenlenmiştir. Sorular, "Sertifikasyonla İlgili Görüşler" başlığı altında altı farklı alt başlıkta toplanmıştır:

1. Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisi,
2. Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkileri,
3. Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkileri,
4. Sertifikasyon sürecinde karşılaşılabilecek muhtemel güçlükler,

5. Sertifikasyonla ilgili genel görüşler,
6. Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin öneriler.

Anket, kuruluşlara elektronik ortamda gönderilmiş ve katılımcıların istedikleri zaman yanıtlayabilmeleri için belirli bir süre açık bırakılmıştır. Anket formu, araştırmanın amaçlarına uygun olarak yapılandırılmış ve katılımcıların sertifikasyon sürecine ilişkin görüşlerini detaylı bir şekilde ifade edebilecekleri şekilde düzenlenmiştir.

Verilerin toplanması sürecinde, katılımcılara gizlilik ve anonimliklerinin korunacağı ve verilerin sadece araştırma amacıyla kullanılacağı garanti edilmiştir. Ankete katılan kuruluşlar, araştırmanın sonuçları hakkında bilgilendirileceklerini ve sonuçlara erişebileceklerini bildiren bir açıklama ile karşılanmışlardır. Anket sonuçları, toplanma sürecinin ardından dikkatlice incelenmiş ve analiz edilmiştir. Veriler, istatistiksel analizler ve çeşitli yöntemler kullanılarak değerlendirilmiş ve elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar çıkarılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışma, Samsun ilindeki 412 işletme üzerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi için IBM SPSS 26.0 (Statistical Package for the Social Sciences) yazılımı kullanılmıştır. İstatistiksel analiz sürecinde, önce araştırmaya katılan işletme çalışanlarının demografik bilgileri, ardından işletmelere ait tanımlayıcı istatistikler sunulmuştur. Nitel değişkenler için frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, nicel değişkenler için ise ortalama, standart sapma, medyan (ortanca), minimum ve maksimum değerler raporlanmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov normallik testleri uygulanmıştır. Normal dağılım göstermeyen iki kategorili değişkenler için Mann-Whitney U testi, normal dağılım göstermeyen ikiden fazla kategorili değişkenler için ise Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel testler, %5 anlamlılık düzeyinde sınanmıştır. Analiz sonuçları, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon sürecine yönelik tutumlarını, süreci etkileyen faktörleri ve sertifikasyon sürecinin kuruluşlar üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymuştur. Bu veriler, çalışmanın amacına ulaşmasına ve anlamlı öneriler geliştirilmesine olanak sağlamıştır.

4. BULGULAR

4.1. Verilerin Toplanması ve Analiz Yöntemi

Tablo 1. İşletmedeki görevlilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler

İşletmedeki göreviniz nedir?	N	%
Genel müdür	53	12.9
İşletme müdürü	117	28.4
Üretim müdürü	10	2.4
Pazarlama müdürü	30	7.3
Müdür yardımcısı	170	41.3
Birim şefi	13	3.2
Diğer	19	4.6
Sertifikasyon sürecinde görev aldınız mı?		
Hayır	395	95.9
Evet	17	4.1
Çevresel sertifikalardan hangilerini tanıyorsunuz?		
FSC11	86	12.8
PEFC12	240	35.7
ISO 14001	345	51.3
Diğer	2	0.3

Tablo 1’de yer alan veriler, işletmelerdeki görevlilere ilişkin tanımlayıcı istatistikleri ve çevresel sertifikalar hakkında bilgi sahibi olma durumlarını göstermektedir. İşletmedeki görev dağılımına bakıldığında, en büyük grubu %41.3 ile müdür yardımcılarının oluşturduğu, ardından %28.4 ile işletme müdürlerinin geldiği görülmektedir. Genel müdürler %12.9 oranında temsil edilirken, üretim müdürleri ve birim şefleri daha düşük oranlarda, sırasıyla %2.4 ve %3.2 olarak rapor edilmiştir. Bu, yönetim kademesinde en fazla müdür yardımcılarının görev aldığını ve işletme müdürlerinin de önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Sertifikasyon sürecinde görev alan kişilerin oranı oldukça düşüktür. Katılımcıların %95.9’u bu süreçte görev almadığını belirtirken, yalnızca %4.1’i sertifikasyon sürecinde yer almıştır. Bu, işletmelerin büyük çoğunluğunun sertifikasyon süreçlerinde yönetici düzeyinde aktif rol almadığını işaret etmektedir. Çevresel sertifikalar konusundaki bilgi düzeyi ise farklılık göstermektedir. Katılımcıların %51.3’ü ISO 14001 sertifikasını tanıdığını belirtirken, PEFC (%35.7) ve FSC (%12.8) sertifikalarına yönelik farkındalık daha düşüktür. Bu durum, ISO 14001’in işletmelerde çevresel yönetim sistemi sertifikaları arasında en bilinen ve kabul gören standart olduğunu göstermektedir.

Diğer çevresel sertifikalar (FSC, PEFC) konusunda bilgi sahibi olanların oranı daha düşük kalmıştır (%12.8 ve %35.7). Bu bulgular, işletmelerde çevresel sertifikalarla ilgili farkındalığın geliştirilmesi gerektiğini ve sertifikasyon sürecine katılımın artırılmasının önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. İşletmeye ilişkin tanımlayıcı istatistikler

İşletmenizin ana faaliyet alanı nedir	N	%
Üretim	136	33.0
Pazarlama	276	67.0
İşletmede hangi üretim tekniği daha yoğun olarak kullanılmaktadır		
El işçiliği veya belli bireylere bağlı	276	67.0
Makine ile ama seri imalat değil	16	3.9
Seri imalat	93	22.6
Diğer	27	6.6
İşletmenizin oduna dayalı hammadde ve/veya yarı mamul ihtiyacını nasıl karşılıyorsunuz		
Doğrudan ithaat yoluyla	116	32.3
İthal mamul satan aracı işletmelerden	70	19.5
Devlet orman işletmelerinden	107	29.8
Yerli yarı mamul satan üreticilerden	56	15.6
İthal yarı mamul satan üreticilerden	10	2.8
İşletmenizin ürün ya da mal karmasında aşağıdakilerden hangisi/hangileri bulunmaktadır		
Kereste, mantar vb.	29	4.8
Lif levha	15	2.5
Yonga levha	23	3.8
Ahşap parke	23	3.8
Ahşap kaplama	16	2.6
Kontraplak, kontratabla	15	2.5
Kâğıt ürünleri	82	13.5
Mobilya	274	45.0
Ofset, matbaa, baskı	53	8.7
Ahşap yapı malzemeleri ve dekorasyon	77	12.6
Diğer	2	0.3
Firmanız kaç yıldır bu sektörde faaliyet gösteriyor		
1 – 5 yıl arası	10	2.4
6 – 10 yıl arası	94	22.8
11 – 15 yıl arası	128	31.1
16 – 20 yıl arası	126	30.6
20 yıldan fazla	54	13.1
Nihai tüketiciye yönelik üretim veya pazarlama yapıyorsanız (mobilya ve kâğıt ürünleri gibi) hedef kitleniz hangisidir		
Alt gelir grubu	101	24.5
Orta gelir grubu	293	71.1
Üst gelir grubu	18	4.4

Tablo 2. devamı

İşletmenizin toplam çalışan sayısı kaçtır	N	%
1 – 5	248	60.2
6 – 50	160	38.8
51 – 100	4	1.0
Ürünleriniz tüketiciye hangi dağıtım kanalı ile ulaşmaktadır		
Tüketici doğrudan bizden alır	371	90.0
Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	5.6
Toptancı/perakendecilerde satılır	18	4.4
Ürünleriniz hangi pazar veya pazarlarda satılmaktadır		
Yurtiçi	542	94.6
Şehir	343	59.9
Bölgesel	172	30.0
Ulusal	27	4.7
Yurtdışı	31	5.4
Avrupa	11	1.9
Rusya	9	1.6
İran	4	0.7
Arap ülkeleri	5	0.9
Diğer	2	0.3
İşletmenizin yıllık ortalama satış geliri ne kadardır		
500 bin – 1 milyon	13	3.2
1 – 2.5 milyon	134	32.5
2.5 – 5 milyon	208	50.5
5 milyon ve üzeri	57	13.8
Aşağıdaki hususları işletmeniz açısından önem derecesi (1-en fazla.6-en az önemli)		
Bürokratik kolaylıklar		
1	3	0.7
2	1	0.2
3	8	1.9
4	45	10.9
5	180	43.7
6	175	42.5
Vergi indirimi ve SSK desteği		
1	8	1.9
2	7	1.7
3	18	4.4
4	97	23.5
5	162	39.3
6	120	29.1
Reklam. tanıtım. pazarlama. internet ve web kullanımı		
1	106	25.7
2	51	12.4
3	114	27.7
4	89	21.6
5	45	10.9
6	7	1.7

Tablo 2. devamı

Yurt dışı yurt içi mesleki organizasyonlar	N	%
1	7	1.7
2	3	0.7
3	25	6.1
4	113	27.4
5	136	33.0
6	128	31.1
Üniversite veya araştırma kuruluşları ile işbirliği		
1	4	1.0
2	3	0.7
3	5	1.2
4	62	15.0
5	137	33.3
6	201	48.8
Ürün belgelendirme ve sertifikasyon		
1	6	1.5
2	42	10.2
3	58	14.1
4	70	17.0
5	155	37.6
6	81	19.7

Tablo 2’de, işletmelere ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve sektördeki işletmelerin çeşitli açılardan durumu detaylandırılmaktadır. İşletmelerin faaliyet alanı ve kullandıkları üretim teknikleri, hammadde temin yöntemleri, ürün yelpazesi ve hedef pazarları gibi birçok önemli bulgu sunulmuştur. İşletmelerin %67’sinin pazarlama alanında faaliyet gösterdiği, %33’ünün ise üretim odaklı çalıştığı görülmektedir. Bu durum, pazarlama faaliyetlerinin üretime kıyasla daha yaygın olduğunu göstermektedir. Ayrıca işletmelerin büyük çoğunluğunda (%67) el işçiliği veya belli bireylere dayalı üretim tekniklerinin kullanıldığı, seri imalatın ise yalnızca %22.6 oranında tercih edildiği dikkat çekmektedir. Hammadde temin yöntemleri incelendiğinde, işletmelerin %32.3’ünün oduna dayalı hammaddelerini doğrudan ithalat yoluyla temin ettiği, %29.8’inin ise Devlet Orman İşletmeleri’nden yararlandığı belirtilmiştir. Bu, ithalat ve yerel kaynak kullanımının hammadde tedarikinde dengeli bir şekilde dağıldığını göstermektedir.

İşletmelerin büyük bir kısmının (%45) mobilya üretimi yaptığı, ardından kağıt ve kağıt ürünlerinin (%13.5) geldiği görülmektedir. Diğer ürün grupları arasında ahşap yapı malzemeleri ve dekorasyon (%12.6) ile ofset, matbaa ve baskı (%8.7) dikkat çekmektedir. Bu dağılım, sektörün mobilya ve kağıt ürünlerine olan odaklanmasını ortaya koymaktadır.

İşletmelerin sektördeki deneyimi değerlendirildiğinde, %31.1'i 11-15 yıl arası bir süredir faaliyet göstermektedir. Bu, sektörde yerleşik firmaların önemli bir paya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, işletmelerin %71.1'i orta gelir grubunu hedeflemektedir, bu da pazarın büyük bir kısmının bu gelir grubuna hitap ettiğini işaret etmektedir. Çalışan sayısı açısından bakıldığında, işletmelerin çoğunluğu (%60.2) 1-5 çalışan istihdam etmekte, %38.8'i ise 6-50 çalışan ile faaliyet göstermektedir. Bu durum, sektörün büyük ölçüde küçük işletmelerden oluştuğunu göstermektedir. İşletmelerin ürünlerini pazara ulaştırma yöntemleri incelendiğinde, %90'ı ürünlerini doğrudan tüketiciye sattıklarını belirtmiştir. Bu, doğrudan satışın sektördeki en yaygın dağıtım kanalı olduğunu ortaya koymaktadır. Pazarlama faaliyetleri ise büyük ölçüde yurtiçine odaklanmıştır (%94.6), ancak az da olsa yurtdışına satış yapan işletmeler (%5.4) da mevcuttur.

Son olarak, işletmelerin en önemli gördüğü faktörler arasında “reklam, tanıtım, pazarlama, internet ve web kullanımı” (%25.7 oranında 1. sırada) dikkat çekmektedir. Buna karşın, “üniversite veya araştırma kuruluşları ile işbirliği” gibi inovatif faaliyetler, %48.8 ile en az önem verilen unsurlar arasında yer almıştır. Bu durum, işletmelerin pazarlama ve tanıtım faaliyetlerine öncelik verdiğini, akademik işbirliklerinin ise henüz yeterince önemsenmediğini göstermektedir. Bu bulgular, sektördeki işletmelerin büyük ölçüde küçük ölçekli olduğunu, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerine odaklandıklarını ve hammadde tedarikinde ithalatın önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. İşletmede sertifikasyona ilişkin tanımlayıcı istatistikler

İşletmeniz aşağıdaki belgelerden hangisi veya hangilerine sahiptir	N	Yüzde
FSC	32	6.7
PEFC	102	21.4
ISO 14001	338	71.0
Diğer	4	0.8
Müşteriler tarafından herhangi bir sertifika veya belge talep edilmekte midir?		
Evet	9	2.2
Hayır	403	97.8
Müşterilerinizin talep ettiği sertifika veya belgeler varsa, hangileridir?		
FSC	3	50.0
PEFC	1	16.7
ISO 14001	2	33.3

Tablo 3. (Devamı)

Size göre orman ürünleri sertifikalandırıldığında maliyetlerde ne kadarlık bir artış kabul edilebilir?	N	%
% 1-3	27	6.6
% 4-5	75	18.2
% 6-10	200	48.5
% 11-15	110	26.7
Sertifikalı hammadde ve ya yarı mamul bulmakta güçlük çekiyor musunuz?		
Evet	25	6.1
Hayır	387	93.9
İşletmenizin sertifikalandırmayla ilgili durumu hangisidir?		
Sertifikalandırmayla ilgili herhangi bir çalışma yok	83	20.1
Sertifika kriterlerinin sağlanmasına yönelik değerlendirme yapıldı	24	5.8
Sertifika kriterlerinin sağlanmasına yönelik değerlendirme yapılıyor	166	40.3
Firmamızın sertifika başvurusu hazırlıkları var	101	24.5
Firmamız sertifika başvurusu yaptı	38	9.2
Firmanızın sertifikaya olumlu bakışında hangileri etkili olmuştur		
İşletmemizin çevresel sorumluluk bilinci	237	57.5
Müşterilerden gelen talepler	6	1.5
İşletmenin rekabet yeteneğini artırma düşüncesi	60	14.6
Kullandığımız hammaddelerin zaten sertifikalı oluşu	76	18.4
Sektörel birlik kuruluşlarının genel eğilimi	13	3.2
Pazar primi	20	4.9

Tablo 3'te işletmelerin sertifikasyon durumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. İşletmelerin sahip olduğu sertifikalar, sertifikaya olan talepler ve sertifikasyon süreçleri hakkında bilgi sunulmaktadır.

İşletmelerin sahip olduğu sertifikalar arasında en yaygın olanı %71.0 ile ISO 14001 sertifikasıdır. Bu sertifika, çevresel yönetim standartlarına uyum açısından önem arz etmektedir. Diğer yaygın sertifikalar arasında PEFC (%21.4) ve FSC (%6.7) bulunmaktadır. FSC ve PEFC, orman ürünlerinin sürdürülebilir yönetimine ilişkin uluslararası sertifikalardır, ancak işletmeler arasında yaygınlıkları ISO 14001'e kıyasla oldukça düşüktür. Diğer sertifikalar ise yalnızca %0.8 oranında işletmeler tarafından alınmıştır.

Müşterilerden sertifika talebi incelendiğinde, işletmelerin %97.8'i müşterilerinin sertifika veya belge talep etmediğini belirtmiştir. Sadece %2.2'lik bir kesimde müşterilerden sertifika talebi bulunmakta, talep edilen sertifikalar arasında FSC (%50.0), PEFC (%16.7) ve ISO 14001 (%33.3) yer almaktadır. Bu, işletmelerin genellikle müşterilerin talebi doğrultusunda sertifikalandırılmadığını, fakat kendi inisiyatifleriyle bu belgeleri aldıklarını göstermektedir.

Sertifikalendirme sürecinde maliyet artışı açısından değerlendirildiğinde, işletmelerin büyük çoğunluğu (%48.5) %6-10 arasında bir maliyet artışını kabul edilebilir bulmaktadır. Bu oran, işletmelerin sertifikasyon sürecinde maliyetlerin önemli bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. %26.7 oranında işletme %11-15 arası bir maliyet artışını kabul edebilir bulurken, %1-3 arası bir maliyet artışını kabul eden işletmelerin oranı %6.6'dır. Bu da işletmelerin sertifikasyon süreçlerinde maliyet hassasiyetinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Sertifikalı hammadde bulma konusunda işletmelerin %93.9'u herhangi bir zorluk yaşamadıklarını belirtmiştir. Sadece %6.1'lik bir kesim sertifikalı hammadde veya yarı mamul bulmakta güçlük çektiğini ifade etmiştir. Bu bulgu, sektörde sertifikalı hammaddenin genellikle erişilebilir olduğunu göstermektedir.

İşletmelerin sertifikalandırma durumu incelendiğinde, %40.3'ü sertifika kriterlerinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yürüttüğünü, %24.5'i ise sertifika başvurusu hazırlığı yaptığını belirtmiştir. Ayrıca, %20.1'i sertifikalandırma ile ilgili herhangi bir çalışma yapmadığını ifade etmiştir. Sertifika başvurusu yapmış olan işletmelerin oranı ise %9.2'dir. Bu bulgular, işletmelerin önemli bir kısmının sertifikasyon sürecine hazırlık yaptığını, ancak henüz tamamlamadığını göstermektedir.

Son olarak, sertifikaya olumlu bakış açısının nedenleri arasında en önemli faktör %57,5 oranında “çevresel sorumluluk bilinci” olarak öne çıkmaktadır. Bu, işletmelerin çevresel sürdürülebilirliğe verdikleri önemi vurgulamaktadır. “Rekabet yeteneğini artırma” düşüncesi %14.6, kullanılan hammaddelerin zaten sertifikalı olması %18.4, pazar primi ise %4.9 oranında belirtilmiştir. Müşteri taleplerinin ise sertifikaya olan olumlu bakış açısında oldukça düşük bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (%1.5). Genel olarak bu tablo, işletmelerin sertifikasyona çevresel sorumluluk bilinci ile yaklaştığını, ancak müşterilerden gelen talebin düşük olduğunu ve maliyetlerin sertifikasyon süreçlerinde önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Sertifikasyon ile ilgili görüşler

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
D1- Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisi					
İşçilik ücretlerinde ve çalışan haklarında iyileşme sağlar.	4 (%1.0)	12 (%2.9)	233 (%56.6)	140 (%34.0)	23 (%5.6)
Kalifiye işçiliğin gelişmesinde olumlu etkileri vardır	5 (%1.2)	8 (%1.9)	245 (%59.5)	118 (%28.6)	36 (%8.7)
İşçilerinin sosyal güvenlik sorununun çözümüne katkıda bulunur.	6 (%1.5)	8 (%1.9)	153 (%37.1)	204 (%49.5)	41 (%10.0)
İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda iyileşmeler sağlar.	7 (%1.7)	7 (%1.7)	120 (%29.1)	244 (%59.2)	34 (%8.3)
İşçi ve işveren ilişkilerinin iyileştirilmesine katkıda bulunur.	6 (%1.5)	7 (%1.7)	130 (%31.6)	200 (%48.5)	69 (%16.7)
D2- Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkileri					
Biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur.	4 (%1.0)	4 (%1.0)	178 (%43.2)	186 (%45.1)	40 (%9.7)
Nesli tehlikede olan türlerin korunmasını teşvik eder.	5 (%1.2)	6 (%1.5)	199 (%48.3)	160 (%38.8)	42 (%10.2)
Toplumdaki çevresel sosyal sorumluluğun geliştirilmesine yardımcı olur.	5 (%1.2)	2 (%0.5)	171 (%41.5)	196 (%47.6)	38 (%9.2)
Ormancılık yönetiminde şeffaflık sağlar	6 (%1.5)	4 (%1.0)	162 (%39.3)	194 (%47.1)	46 (%11.2)
Ormancılık uygulamalarının uluslararası standartlar düzeyine çıkarılması çalışmalarına olumlu katkı sağlar.	7 (%1.7)	4 (%1.0)	179 (%43.4)	175 (%42.5)	47 (%11.4)
Ormancılık ve orman ürünleri sektörlerinde tüm paydaşları işbirliği yapmaya teşvik eder.	6 (%1.5)	3 (%0.7)	164 (%39.8)	182 (%44.2)	57 (%13.8)
Ormancılık faaliyetlerinde çevresel etki değerlendirmesi çalışmalarını geliştirir.	3 (%0.7)	2 (%0.5)	208 (%50.5)	163 (%39.6)	36 (%8.7)
Ormanlardan illegal yararlanmayı azaltır.	2 (%0.5)	4 (%1.0)	201 (%48.8)	169 (%41.0)	36 (%)

Tablo 4. (Devamı)

D3- Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkileri					
Orman işletmelerinin satışlarını artırır.	2 (%0.5)	5 (%1.2)	119 (%28.9)	243 (%59.0)	43 (%10.4)
Sertifikalı orman endüstri işletmelerinin pazar payını artırır.	2 (%0.5)	4 (%1.0)	134 (%32.5)	229 (%55.6)	43 (%10.4)
Ülkemizin orman ürünleri ihracatını artırır.	2 (%0.5)	2 (%0.5)	149 (%36.2)	214 (%51.9)	45 (%10.9)
Orman ürünleri piyasasındaki illegal yolla elde edilmiş ürün miktarını azaltır.	2 (%0.5)	7 (%1.7)	152 (%36.9)	201 (%48.8)	50 (%12.1)
Tüketici isteklerini dikkate alma konusunda işletmelerin rekabet yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olur	4 (%1.0)	4 (%1.0)	174 (%42.2)	171 (%41.5)	59 (%14.3)
Tüketici tatmininin sistemli bir şekilde ölçülmesini sağlar	3 (%0.7)	6 (%1.5)	180 (%43.7)	166 (%40.0)	57 (%13.8)
İşletmelerde yenilikçi anlayışın gelişimini teşvik eder.	3 (%0.7)	4 (%1.0)	175 (%42.5)	186 (%45.1)	44 (%10.7)
Sertifikasyon maliyetleri kabul edilebilir düzeydedir.	4 (%1.0)	7 (%1.7)	168 (%40.8)	191 (%46.4)	42 (%10.2)
D4- Sertifikasyon sürecinde karşılılaşılması muhtemel güçlükler					
Bürokratik işlemleri ve dokümantasyon işlemlerini büyük ölçüde artırır.	4 (%1.0)	5 (%1.2)	172 (%41.7)	186 (%45.1)	45 (%10.9)
İşletme içinde sertifikalanmış ve sertifikalanmamış ürünleri ayrı tutmak zordur.	5 (%1.2)	5 (%1.2)	186 (%45.1)	175 (%42.5)	41 (%10.0)
Sertifikalandırma çalışmaları için ilave personel istihdamı ihtiyacı oluşur.	0 (%0.0)	8 (%1.9)	152 (%36.9)	206 (%50.0)	46 (%11.2)
Çalışanlar üzerinde daha fazla baskı ve iş yükü meydana gelir.	2 (%0.5)	6 (%1.5)	163 (%39.6)	194 (%47.1)	47 (%11.4)
Orman ürünleri endüstrisi sektörünün sertifikasyon farkındalık düzeyi yetersizdir.	3 (%0.7)	5 (%1.2)	160 (%38.8)	193 (%46.8)	51 (%12.4)
Orman ürünleri kullanıcılarının sertifikasyon farkındalık düzeyi yetersizdir.	4 (%1.0)	4 (%1.0)	163 (%39.6)	181 (%43.9)	60 (%14.6)
İşletme çalışanlarının konu ile ilgili eğitim alması sürecinde işleyişle ilgili aksaklıklar yaşanır.	3 (%0.7)	2 (%0.5)	178 (%43.2)	163 (%39.6)	66 (%16.0)
Ülkemizdeki sağlık, iş güvenliği, sosyal güvenlik ve eğitim alt yapıları henüz sertifikasyona uygun değildir.	2 (%0.5)	5 (%1.2)	170 (%41.3)	199 (%48.3)	36 (%8.7)
Ülkemizde ormancılık ve orman ürünleri sektörü arasındaki işbirliği sertifikasyonun gereksinim duyduğu düzeyde gelişmemiştir.	3 (%0.7)	5 (%1.2)	172 (%41.7)	180 (%43.7)	52 (%12.6)
Ormancılık teşkilatının karar verme süreçlerinde tüm paydaşların katılımcılığını sağlamak zordur.	2 (%0.5)	7 (%1.7)	181 (%43.9)	178 (%43.2)	44 (%10.7)

Tablo 4. (Devamı)

D5- Sertifikasyonla ilgili genel görüşler					
Sertifikasyonun ormanların daha iyi yönetilmesine hizmet edeceğini düşünüyorum.	2 (%0.5)	55 (%13.3)	156 (%37.9)	142 (%34.5)	57 (%13.8)
Orman sertifikasyonu için tüketici talebi oluşmuştur	11 (%2.7)	95 (%23.1)	145 (%35.2)	128 (%31.1)	33 (%8.0)
Tüketicilerin sertifikalı ürünlere daha fazla ödeme yapacağına inanıyorum.	16 (%3.9)	103 (%25.0)	126 (%30.6)	132 (%32.0)	35 (%8.5)
Tüm ormancılık camiası sertifikasyonu desteklemektedir.	8 (%1.9)	89 (%21.6)	134 (%32.5)	142 (%34.5)	39 (%9.5)
D6- Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin öneriler					
Sertifikalandırmayı zorunlu hale getirecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.	2 (%0.5)	2 (%0.5)	212 (%51.5)	153 (%37.1)	43 (%10.4)
Sertifikalandırmanın ilk maliyetleri devlet tarafından karşılanmalıdır	2 (%0.5)	2 (%0.5)	214 (%51.9)	138 (%33.5)	56 (%13.6)
Sivil toplum kuruluşları sertifikalandırmada daha etkin rol alması yönünde teşvik edilmelidir.	4 (%1.0)	2 (%0.5)	179 (%43.4)	192 (%46.6)	35 (%8.5)
Kamu kurum ve kuruluşlarının mal alım ihalelerinde sertifika zorunlu hale getirilmelidir.	2 (%0.5)	6 (%1.5)	156 (%37.9)	202 (%49.0)	46 (%11.2)
Sertifikalı işletmelere vergi indirimi getirilmelidir.	1 (%0.2)	3 (%0.7)	182 (%44.2)	168 (%40.8)	58 (%14.1)
Eğitim kurumları tarafından toplumsal sertifikasyon bilincini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.	3 (%0.7)	1 (%0.1)	196 (%47.6)	170 (%41.3)	42 (%10.2)
Sertifikaless orman ürünlerinin ithalat yoluyla ülkeye girişine izin verilmemelidir	2 (%0.5)	15 (%3.6)	166 (%40.3)	170 (%41.3)	59 (%14.3)
Yazılı ve görsel medya tanıtımları kullanılarak toplumsal çevre bilinci geliştirilmelidir.	2 (%0.5)	7 (%1.7)	182 (%44.2)	149 (%36.2)	72 (%17.5)

Tablo 4'te yer alan D1 bölümü, sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektörü çalışanlarına etkisini değerlendiren beş farklı ifadeyi ve bu ifadelerle verilen katılım derecelerini içeriyor. Bu bölümdeki sonuçlar, sertifikasyonun sektörde çalışanlar üzerindeki etkilerine dair önemli bulgular sunmaktadır.

1. **İşçilik ücretlerinde ve çalışan haklarında iyileşme sağlar** ifadesine bakıldığında, katılımcıların %56.6'sı orta düzeyde katıldığını, %34.0'ı ise katıldığını belirtmiştir. Yalnızca %3.9'luk bir kesim bu ifadeye katılmamaktadır. Bu durum, sertifikasyonun ücret ve haklar konusunda genel olarak olumlu bir etkisi olduğuna dair güçlü bir algının var olduğunu göstermektedir.

2. **Kalifiye işçiliğin gelişmesinde olumlu etkileri vardır** ifadesine verilen yanıtlarda, katılımcıların %59.5'i orta düzeyde katıldığını, %28.6'sı ise katıldığını belirtmiştir. %10.6'sı bu ifadeye katılmadığını söylemiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun kalifiye iş gücü üzerinde olumlu etkiler yarattığına dair yaygın bir görüş olduğunu ortaya koymaktadır.

3. **İşçilerinin sosyal güvenlik sorununun çözümüne katkıda bulunur** ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların %49.5'i bu ifadeye katıldığını, %37.1'i ise orta düzeyde katıldığını ifade etmiştir. Yani katılımcıların büyük bir çoğunluğu, sertifikasyonun sosyal güvenlik sorunlarının çözümüne katkı sağlayabileceğine inanmaktadır.

4. **İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda iyileşmeler sağlar** ifadesine katılım oranı oldukça yüksektir. Katılımcıların %59.2'si bu ifadeye katıldığını belirtirken, %29.1'i orta düzeyde katıldığını ifade etmiştir. Bu, sertifikasyonun iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli iyileştirmeler sunduğuna dair güçlü bir algının mevcut olduğunu göstermektedir.

5. **İşçi ve işveren ilişkilerinin iyileştirilmesine katkıda bulunur** ifadesine katılımcıların %48.5'i katıldığını, %31.6'sı ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların sadece %3.2'si bu ifadeye katılmadığını söylemiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun işçi-işveren ilişkilerinde iyileştirmeler sağlayabileceğine dair genel bir inancın bulunduğunu göstermektedir.

Genel olarak D1 bölümüne verilen yanıtlar, sertifikasyonun işçi hakları, iş güvenliği, kalifiye iş gücü ve işverenle ilişkiler gibi konularda olumlu etkileri olduğuna dair bir algının yaygın olduğunu göstermektedir. Çoğunlukla katılımcılar, sertifikasyonun sektördeki çalışma koşullarını geliştirebileceği görüşündedir.

Tablo 4'ün D2 kısmı, sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkilerine ilişkin çeşitli ifadeleri ve bu ifadelere katılım derecelerini değerlendirmektedir. Aşağıda bu sonuçların detaylı yorumları yer almaktadır:

1. **Biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur** ifadesine bakıldığında, katılımcıların %45.1'i bu ifadeye katıldığını, %43.2'si ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmı (%2.0) bu ifadeye katılmadığını söylemiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun biyolojik çeşitliliği korumaya önemli katkılarda bulunduğuna dair güçlü bir görüş olduğunu ortaya koymaktadır.

2. **Nesli tehlikede olan türlerin korunmasını teşvik eder** ifadesinde katılımcıların %38.8'i bu ifadeye katıldığını, %48.3'ü ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %2.7'si katılmadığını ifade etmiştir. Bu durum, nesli tehlikede olan türlerin korunmasında sertifikasyonun etkili bir araç olabileceğine dair genel bir kabul olduğunu göstermektedir.

3. **Toplumdaki çevresel sosyal sorumluluğun geliştirilmesine yardımcı olur** ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların %47.6'sı bu ifadeye katıldığını, %41.5'i ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Yani toplumda çevresel farkındalığın ve sosyal sorumluluk bilincinin artırılmasında sertifikasyonun önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

4. **Ormancılık yönetiminde şeffaflık sağlar** ifadesine verilen yanıtlar, katılımcıların %47.1'inin bu ifadeye katıldığını, %39.3'ünün ise orta düzeyde katıldığını göstermektedir. Bu sonuç, sertifikasyonun ormancılık yönetiminde şeffaflığı artırmaya yardımcı olduğuna dair genel bir inanç olduğunu göstermektedir.

5. **Ormancılık uygulamalarının uluslararası standartlar düzeyine çıkarılması çalışmalarına olumlu katkı sağlar** ifadesine katılımcıların %42.5'i katıldığını, %43.4'ü ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun uluslararası standartların uygulanmasında önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

6. **Ormancılık ve orman ürünleri sektörlerinde tüm paydaşları işbirliği yapmaya teşvik eder** ifadesine bakıldığında, katılımcıların %44.2'si bu ifadeye katıldığını, %39.8'i ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Bu durum, sertifikasyonun sektördeki paydaşlar arasında işbirliğini teşvik ettiğine dair yaygın bir görüş olduğunu göstermektedir.

7. **Ormancılık faaliyetlerinde çevresel etki değerlendirmesi çalışmalarını geliştirir** ifadesine katılım oldukça yüksektir. Katılımcıların %50.5'i bu ifadeye orta düzeyde katıldığını, %39.6'sı ise katıldığını belirtmiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun çevresel etki değerlendirmesi çalışmalarına önemli bir katkı sağladığını göstermektedir.

8. **Ormanlardan illegal yararlanmayı azaltır** ifadesine katılım oranı da oldukça yüksektir. Katılımcıların %48.8'i orta düzeyde katıldığını, %41.0'i ise bu ifadeye katıldığını belirtmiştir. Bu da, sertifikasyonun ormanların yasadışı kullanımını azaltmada etkili bir araç olduğuna dair bir algının mevcut olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak D2 bölümüne verilen yanıtlar, sertifikasyon uygulamalarının biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir ormancılık, sosyal sorumluluk, şeffaflık ve uluslararası standartların uygulanması gibi konularda olumlu etkileri olduğunu

göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, sertifikasyonun ormancılık faaliyetlerinde ve yönetiminde önemli iyileştirmeler sağladığını düşünmektedir.

Tablo 4'ün D3 kısmı, sertifikasyon maliyetlerinin ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkilerinin çeşitli yönlerini değerlendiren ifadeleri ve bu ifadelere verilen yanıtları içermektedir. Aşağıda, bu sonuçların detaylı yorumları bulunmaktadır:

1. **Orman işletmelerinin satışlarını artırır** ifadesinde, katılımcıların %59.0'ı bu ifadeye katıldığını, %28.9'u ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların sadece %1.7'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun orman işletmelerinin satışlarını artırma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

2. **Sertifikalı orman endüstri işletmelerinin pazar payını artırır** ifadesinde, %55.6'lık bir kesim bu ifadeye katıldığını, %32.5'lik bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.5'i ise bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu durum, sertifikasyonun sertifikalı orman endüstri işletmelerinin pazar payını artırabileceğine dair güçlü bir görüş olduğunu ortaya koymaktadır.

3. **Ülkemizin orman ürünleri ihracatını artırır** ifadesinde, %51.9'luk bir kesim bu ifadeye katıldığını, %36.2'lik bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların sadece %1.0'ı bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu, sertifikasyonun orman ürünleri ihracatını artırma konusunda etkili olabileceğine dair genel bir inanç olduğunu göstermektedir.

4. **Orman ürünleri piyasasındaki illegal yolla elde edilmiş ürün miktarını azaltır** ifadesine verilen yanıtlarda, katılımcıların %48.8'i bu ifadeye katıldığını, %36.9'u ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %2.2'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun illegal orman ürünlerinin miktarını azaltmada etkili olabileceğine dair bir görüş olduğunu ortaya koymaktadır.

5. **Tüketici isteklerini dikkate alma konusunda işletmelerin rekabet yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olur** ifadesine katılımcıların %41.5'i katıldığını, %42.2'si ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Bu, sertifikasyonun işletmelerin tüketici taleplerini dikkate alarak rekabet yeteneklerini artırabileceğine dair yaygın bir görüşü yansıtmaktadır.

6. **Tüketici tatmininin sistemli bir şekilde ölçülmesini sağlar** ifadesinde, katılımcıların %43.7'si bu ifadeye orta düzeyde katıldığını, %40.0'ı ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.5'i bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun tüketici tatminini sistemli bir şekilde ölçmede önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

7. **İşletmelerde yenilikçi anlayışın gelişimini teşvik eder** ifadesinde, %45.1'lik bir kesim bu ifadeye katıldığını, %42.5'lik bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.7'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu, sertifikasyonun yenilikçiliği teşvik etmede etkili olabileceğine dair güçlü bir görüşü yansıtmaktadır.

8. **Sertifikasyon maliyetleri kabul edilebilir düzeydedir** ifadesinde, katılımcıların %46.4'ü bu ifadeye katıldığını, %40.8'i ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.7'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyon maliyetlerinin çoğu kişi tarafından kabul edilebilir olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Genel olarak, D3 bölümüne verilen yanıtlar, sertifikasyonun orman işletmelerinin satışlarını artırması, pazar payını genişletmesi, ihracatı artırması, illegal ürünlerin miktarını azaltması ve rekabet yeteneklerini geliştirmesi gibi çeşitli olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sertifikasyonun tüketici tatminini sistemli bir şekilde ölçmede ve yenilikçiliği teşvik etmede de önemli bir rol oynayabileceği belirtilmiştir. Maliyetlerin çoğu kişi tarafından kabul edilebilir bulunması, sertifikasyonun ekonomik açıdan da makul bir yatırım olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Tablo 4'ün D4 kısmı, sertifikasyon sürecinde karşılaşılabilecek güçlükleri değerlendiren ifadeleri ve bu ifadelere verilen yanıtları içermektedir. Aşağıda, bu sonuçların detaylı yorumları bulunmaktadır:

1. **Bürokratik işlemleri ve dokümantasyon işlemlerini büyük ölçüde artırır** ifadesinde, katılımcıların %45.1'i bu ifadeye katıldığını, %41.7'si ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %2.2'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyon sürecinin bürokratik işlemler ve dokümantasyon yükünü artırabileceğine dair yaygın bir görüş olduğunu göstermektedir.

2. **İşletme içinde sertifikalanmış ve sertifikalanmamış ürünleri ayrı tutmak zordur** ifadesinde, %45.1'lik bir kesim bu ifadeye orta düzeyde katıldığını, %42.5'lik bir kesim ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %2.4'ü bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu durum, sertifikasyon sürecinin, sertifikalanmış ve sertifikalanmamış ürünleri ayırmada zorluk yaşatabileceğine dair bir endişeyi yansıtmaktadır.

3. **Sertifikalandırma çalışmaları için ilave personel istihdamı ihtiyacı oluşur** ifadesinde, %50.0'lik bir kesim bu ifadeye katıldığını, %36.9'luk bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.9'u bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyon sürecinde ek personel ihtiyacının ortaya çıkabileceğini göstermektedir.

4. **Çalışanlar üzerinde daha fazla baskı ve iş yükü meydana gelir** ifadesinde, %47.1'lik bir kesim bu ifadeye katıldığını, %39.6'lık bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %2.0'ı bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu, sertifikasyon sürecinin çalışanlar üzerinde ek baskı ve iş yükü yaratabileceğine dair bir görüşü yansıtmaktadır.

5. **Orman ürünleri endüstrisi sektörünün sertifikasyon farkındalık düzeyi yetersizdir** ifadesinde, %46.8'lik bir kesim bu ifadeye katıldığını, %38.8'lik bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.9'u bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu, orman ürünleri endüstrisinin sertifikasyon konusunda yetersiz bir farkındalığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

6. **Orman ürünleri kullanıcılarının sertifikasyon farkındalık düzeyi yetersizdir** ifadesinde, %43.9'luk bir kesim bu ifadeye katıldığını, %39.6'lık bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.0'ı bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, orman ürünleri kullanıcılarının sertifikasyon konusunda yeterli bir farkındalığa sahip olmadığını göstermektedir.

7. **İşletme çalışanlarının konu ile ilgili eğitim alması sürecinde işleyişle ilgili aksaklıklar yaşanır** ifadesinde, %43.2'lik bir kesim bu ifadeye orta düzeyde katıldığını, %39.6'lık bir kesim ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.2'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu, eğitim sürecinde aksaklıkların yaşanabileceğine dair bir endişeyi yansıtmaktadır.

8. **Ülkemizdeki sağlık, iş güvenliği, sosyal güvenlik ve eğitim altyapıları henüz sertifikasyona uygun değildir** ifadesinde, %48.3'lük bir kesim bu ifadeye katıldığını, %41.3'lük bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.7'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, ülkenin mevcut altyapısının sertifikasyon gereksinimlerini karşılamakta yetersiz olduğunu göstermektedir.

9. **Ülkemizde ormancılık ve orman ürünleri sektörü arasındaki işbirliği sertifikasyonun gereksinim duyduğu düzeyde gelişmemiştir** ifadesinde, %43.7'lik bir kesim bu ifadeye katıldığını, %41.7'lik bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.2'si bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu, ormancılık ve orman ürünleri sektörleri arasındaki işbirliğinin sertifikasyon gereksinimlerini karşılamakta yetersiz olduğunu göstermektedir.

10. **Ormancılık teşkilatının karar verme süreçlerinde tüm paydaşların katılımı sağlanamamıştır** ifadesinde, %43.2'lik bir kesim bu ifadeye katıldığını, %43.9'luk bir kesim ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %1.7'si bu

ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, ormancılık teşkilatında karar verme süreçlerinde paydaşların katılımının sağlanmasının zor olduğunu göstermektedir.

Genel olarak, D4 bölümüne verilen yanıtlar, sertifikasyon sürecinde karşılaşılabilecek çeşitli zorlukları ortaya koymaktadır. Bu zorluklar arasında bürokratik işlemler ve dokümantasyon yükünün artması, sertifikalı ve sertifikasız ürünlerin ayırımında yaşanan zorluklar, ek personel ihtiyacı, çalışanlar üzerindeki ek baskı, düşük farkındalık düzeyleri ve altyapı yetersizlikleri gibi konular bulunmaktadır. Bu güçlükler, sertifikasyon sürecinin etkin bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ve ilgili paydaşların bu sürece hazırlıklı olması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 5'in D5 kısmı, sertifikasyonla ilgili genel görüşleri yansıtan ifadeleri ve bu ifadelere verilen yanıtları içermektedir. İşte bu ifadelerin yorumları:

1. **Sertifikasyonun ormanların daha iyi yönetilmesine hizmet edeceğini düşünüyorum** ifadesinde, katılımcıların %34.5'i bu ifadeye katıldığını, %37.9'u ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. %13.8'lik bir kesim kesinlikle katıldığını belirtirken, %13.8'lik bir kesim ise bu ifadeye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, sertifikasyonun orman yönetimini iyileştirebileceğine dair genel bir görüş olduğunu göstermektedir, ancak bu konuda kararsız olan veya karşı çıkan bazı katılımcılar da bulunmaktadır.

2. **Orman sertifikasyonu için tüketici talebi oluşmuştur** ifadesinde, katılımcıların %35.2'si bu ifadeye orta düzeyde katıldığını, %31.1'i ise katıldığını belirtmiştir. %2.7'lik bir kesim bu ifadeye kesinlikle katılmadığını ifade ederken, %23.1'lik bir kesim ise katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuç, orman sertifikasyonu için tüketici talebinin mevcut olduğuna dair bir görüşü yansıtmaktadır, ancak bazı katılımcılar bu talebin yeterli seviyede oluşmadığını düşünebilir.

3. **Tüketicilerin sertifikalı ürünlere daha fazla ödeme yapacağına inanıyorum** ifadesinde, katılımcıların %32.0'ı bu ifadeye katıldığını, %30.6'sı ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. %8.5'lik bir kesim bu ifadeye kesinlikle katılmadığını ifade ederken, %25.0'lik bir kesim ise katılmadığını belirtmiştir. Bu, tüketicilerin sertifikalı ürünlere daha fazla ödeme yapma eğiliminde olacağına dair genel bir inancı yansıtmaktadır, ancak bu konuda hem olumlu hem de olumsuz görüşler bulunmaktadır.

4. **Tüm ormancılık camiası sertifikasyonu desteklemektedir** ifadesinde, katılımcıların %34.5'i bu ifadeye katıldığını, %32.5'i ise orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. %9.5'lik bir kesim bu ifadeye kesinlikle katılmadığını ifade ederken, %21.6'lık bir kesim ise katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuç, ormancılık camiasının

büyük bir kısmının sertifikasyonu desteklediğine dair bir görüşü yansıtmaktadır, ancak sertifikasyonun tüm camia tarafından desteklenmediğine dair görüşler de mevcuttur.

Genel olarak, D5 bölümüne verilen yanıtlar, sertifikasyonun orman yönetimi ve tüketici talepleri açısından olumlu bir etki yaratabileceğine dair görüşlerin olduğunu göstermektedir. Ancak, bazı katılımcılar bu görüşlere katılmadıkları veya bu konuda kararsız olduklarını ifade etmektedirler. Bu, sertifikasyonun etkileri ve toplumun bu konudaki algıları hakkında daha fazla araştırma yapılması gerektiğini işaret edebilir.

Tablo 6'nın D6 kısmı, orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin önerileri ve bu önerilere verilen yanıtları içermektedir. İşte bu ifadelerin yorumları:

1. Sertifikalandırmayı zorunlu hale getirecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır ifadesinde, katılımcıların %51.5'i bu öneriyi desteklemekte, %37.1'i ise orta düzeyde desteklemektedir. %10.4'lük bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Bu sonuç, yasal düzenlemelerin sertifikasyonun yaygınlaşmasına yardımcı olabileceğine dair güçlü bir görüşü yansıtmaktadır.

2. Sertifikalandırmanın ilk maliyetleri devlet tarafından karşılanmalıdır ifadesinde, katılımcıların %51.9'u bu öneriyi desteklemekte, %33.5'i ise orta düzeyde desteklemektedir. %13.6'lık bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Bu, ilk maliyetlerin devlet tarafından karşılanmasının, sertifikasyon sürecinin daha erişilebilir hale gelmesine yardımcı olabileceği görüşünü göstermektedir.

3. Sivil toplum kuruluşları sertifikalandırmada daha etkin rol alması yönünde teşvik edilmelidir ifadesinde, katılımcıların %46.6'sı bu öneriyi desteklemekte, %43.4'ü ise orta düzeyde desteklemektedir. %8.5'lik bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Bu sonuç, sivil toplum kuruluşlarının sertifikasyon sürecinde daha aktif rol almalarının faydalı olabileceğini göstermektedir.

4. Kamu kurum ve kuruluşlarının mal alım ihalelerinde sertifika zorunlu hale getirilmelidir ifadesinde, katılımcıların %49.0'ı bu öneriyi desteklemekte, %37.9'u ise orta düzeyde desteklemektedir. %11.2'lik bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Kamu alımlarında sertifika zorunluluğunun, sertifikasyon uygulamalarını teşvik edebileceğine dair bir görüşü yansıtmaktadır.

5. Sertifikalı işletmelere vergi indirimi getirilmelidir ifadesinde, katılımcıların %44.2'si bu öneriyi desteklemekte, %40.8'i ise orta düzeyde desteklemektedir. %14.1'lik bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Vergi indirimlerinin sertifikalı işletmeleri teşvik edebileceği görüşü öne çıkmaktadır.

6. **Eğitim kurumları tarafından toplumsal sertifikasyon bilincini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır** ifadesinde, katılımcıların %47.6'sı bu öneriyi desteklemekte, %41.3'ü ise orta düzeyde desteklemektedir. %10.2'lik bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Eğitim kurumlarının sertifikasyon bilincini artırma çabalarının önemli olduğu görüşü öne çıkmaktadır.

7. **Sertifikasız orman ürünlerinin ithalat yoluyla ülkeye girişine izin verilmemelidir** ifadesinde, katılımcıların %41.3'ü bu öneriyi desteklemekte, %40.3'ü ise orta düzeyde desteklemektedir. %14.3'lük bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Sertifikasız ürünlerin ithalatının yasaklanmasının, sertifikasyon uygulamalarını teşvik edebileceğine dair bir görüşü yansıtmaktadır.

8. **Yazılı ve görsel medya tanıtımları kullanılarak toplumsal çevre bilinci geliştirilmelidir** ifadesinde, katılımcıların %44.2'si bu öneriyi desteklemekte, %36.2'si ise orta düzeyde desteklemektedir. %17.5'lik bir kesim ise bu öneriyi kabul etmemektedir. Medya tanıtımlarının çevre bilincini artırma potansiyeline dair bir görüşü yansıtmaktadır.

Genel olarak, D6 bölümüne verilen yanıtlar, sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesi için çeşitli stratejilerin uygulanması gerektiğini göstermektedir. Yasal düzenlemeler, devlet destekleri, sivil toplum kuruluşlarının rolü, kamu alımları, vergi indirimleri, eğitim ve medya bilinci artırma gibi öneriler, sertifikasyonun yaygınlaşmasına katkıda bulunabilir. Katılımcıların çoğunluğu, bu önerilerin etkinliğine inanmakta, ancak bazı önerilere karşı çıkan veya kararsız kalan katılımcılar da bulunmaktadır.

Tablo 5.Sertifikasyon etkileri, görüş ve önerilerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

	N	$\bar{X}$	SS
D1- Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisi	412	3.58	0.54
D2- Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkileri	412	3.60	0.49
D3- Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkileri	412	3.69	0.46
D4- Sertifikasyon sürecinde karşılaşılmaması muhtemel güçlükler	412	3.66	0.44
D5- Sertifikasyonla ilgili genel görüşler	412	3.27	0.82
D6- Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin öneriler	412	3.63	0.50
Sertifikasyona ilişkin genel etki	412	3.60	0.40

Sertifikasyon etkileri, görüş ve önerilerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 5'te verilmektedir. Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına

etkisinin ortalaması 3.58 ± 0.54 ; Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkilerinin ortalaması 3.60 ± 0.49 ; Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkilerinin ortalaması 3.69 ± 0.46 ; Sertifikasyon sürecinde karşılaşılmaması muhtemel güçlüklerin ortalaması 3.66 ± 0.44 ; Sertifikasyonla ilgili genel görüşlerin ortalaması 3.27 ± 0.82 ; Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerinin ortalaması 3.63 ± 0.50 ve Sertifikasyona ilişkin genel etkinin ortalaması 3.60 ± 0.40 olarak elde edilmiştir. Sertifikasyon uygulamalarının en yüksek etkiyi sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerinde gösterdiği belirlenmiştir.

Sertifikasyon sürecinin olumlu manada etkileri hem orman sektör çalışanları üzerinde hem de ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimleri üzerinde görülmektedir. Bununla birlikte sertifikasyon sürecinde karşılaşılan güçlük düzeyi de ortalamanın üzerinde olduğu belirlenmiş olup bu süreçte karşılaşılan güçlüklerin azaltılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir. Genel etki açısından bakıldığında sertifikasyon uygulamaları sektörde olumlu karşılık bulduğu söylenebilir.

Tablo 6. Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisine ilişkin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	18.69	3.68	20.0	5.00	25.0	U=10560.5	0.000*
Pazarlama	276	17.57	1.98	17.0	9.00	25.0		
Faaliyet süresi								
^{ab} 1 – 5 yıl	10	17.70	3.74	18.5	10.0	24.0	$\chi^2=21.620$	0.000*
^a 6 – 10 yıl	94	18.62	2.97	19.0	5.00	24.0		
^{ab} 11 – 15 yıl	128	18.12	2.52	18.0	5.00	25.0		
^b 16 – 20 yıl	126	17.76	2.13	18.0	8.00	25.0		
^b 20 yıldan fazla	54	16.79	3.30	17.0	5.00	23.0		
Hedef kitle								
Alt gelir grubu	101	17.52	2.14	18.0	5.00	23.0	$\chi^2=5.866$	0.053
Orta gelir grubu	293	18.09	2.79	18.0	5.00	25.0		
Üst gelir grubu	18	17.94	3.99	18.0	10.0	24.0		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	17.49	2.37	18.0	5.00	25.0	$\chi^2=38.362$	0.000*
^b 6 – 50	160	18.79	2.79	19.0	5.00	25.0		
^a 51 – 100	4	12.25	6.07	12.5	5.00	19.0		
Dağıtım kanalları								
Tüketici doğrudan bizden alır	371	17.92	2.55	18.0	5.00	25.0	$\chi^2=5.450$	0.066
Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	18.69	4.46	20.0	5.00	24.0		

Tablo 6. (Devamı)

Ana faaliyet alanı								
Toptancı/perakendecilerde satılır	18	17.50	3.05	17.5	11.0	22.0	0	
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
500 bin – 1 milyon	13	17.00	4.20	18.0	8.00	22.0	$\chi^2=4.839$	0.184
1 – 2.5 milyon	134	17.87	2.90	18.0	5.00	25.0		
2.5 – 5 milyon	208	18.25	2.21	18.0	5.00	25.0		
5 milyon ve üzeri	57	17.22	3.32	18.0	5.00	24.0		

Ana Faaliyet Alanına Göre Etki:

- Üretim Faaliyetinde Bulunan İşletmeler: Bu işletmelerin çalışanları üzerindeki sertifikasyon uygulamalarının etkisi ortalama 18.69 ± 3.68 olarak ölçülmüştür. Bu, üretim faaliyetleriyle ilgilenen işletmelerde sertifikasyonun çalışanlar üzerindeki etkisinin daha yüksek olduğunu gösterir.
- Pazarlama Faaliyetinde Bulunan İşletmeler: Bu işletmelerde sertifikasyon uygulamalarının çalışanlara etkisi ortalama 17.57 ± 1.98 olarak tespit edilmiştir. Pazarlama odaklı işletmelerde ise bu etkinin biraz daha düşük olduğu gözlemlenmektedir.
- İstatistiksel Anlamlılık: Bu iki grup arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu, üretim faaliyeti yürüten işletmelerde sertifikasyonun çalışanlara daha fazla etki ettiğini, pazarlama faaliyeti yürüten işletmelere kıyasla gösterir.

Faaliyet Süresine Göre Etki:

- 1-5 Yıl Faaliyet Gösteren İşletmeler: Bu grupta sertifikasyonun çalışanlara etkisi ortalama 17.70 ± 3.74 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, sektörde yeni sayılabilecek işletmelerde sertifikasyonun etkisinin nispeten düşük olduğunu gösterir.
- 6-10 Yıl Faaliyet Gösteren İşletmeler: Bu işletmelerde ortalama etki 18.62 ± 2.97 olarak tespit edilmiştir. Bu grup, sertifikasyon uygulamalarının en yüksek etki gösterdiği gruptur.
- 11-15 Yıl Faaliyet Gösteren İşletmeler: Ortalama etki 18.12 ± 2.52 'dir. Bu grup da yüksek bir etki göstermektedir ancak 6-10 yıllık işletmeler kadar değil.
- 16-20 Yıl Faaliyet Gösteren İşletmeler: Bu grupta ortalama etki 17.76 ± 2.13 'tür. Burada bir miktar düşüş gözlenmiştir.
- 20 Yılden Fazla Faaliyet Gösteren İşletmeler: Bu en eski işletmelerde ortalama etki 16.79 ± 3.30 olarak ölçülmüştür. Sertifikasyonun etkisi en düşük seviyede bu grupta görülmektedir.

• İstatistiksel Anlamlılık ve Farklılıklar: Faaliyet süresine göre sertifikasyonun etkisinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenmiştir. Özellikle, 6-10 yıl faaliyet süresi olan işletmelerle, 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla faaliyet gösteren işletmeler arasında belirgin farklar olduğu tespit edilmiştir. Bu da, sertifikasyonun etkisinin orta yaşlı işletmelerde daha güçlü, ancak daha eski işletmelerde nispeten zayıfladığını gösterir.

Sonuçlar, sertifikasyonun işletmelerin ana faaliyet alanına ve faaliyet süresine bağlı olarak çalışanlar üzerinde farklı etkiler yarattığını göstermektedir. Üretim odaklı ve orta yaşlı (6-10 yıl) işletmelerde sertifikasyon uygulamaları, çalışanlar üzerinde daha güçlü bir etkiye sahipken, pazarlama odaklı ve daha eski (20 yıldan fazla) işletmelerde bu etki daha düşük gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar, işletmelerin faaliyet yapıları ve sürelerinin sertifikasyon süreçlerine ve bu süreçlerin çalışanlar üzerindeki etkilerine ne denli duyarlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkilerine ilişkin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	30.8	4.35	32.0	8.00	40.0	U=8484.0	0.00*
Pazarlama	276	27.9	3.31	27.0	9.00	40.0		
Faaliyet süresi								
^{ab} 1 – 5 yıl	10	31.0	3.29	31.5	24.00	35.0	$\chi^2=28.75$	0.00*
^a 6 – 10 yıl	94	30.1	4.22	31.0	8.00	36.0		
^b 11 – 15 yıl	128	28.9	3.43	29.0	22.00	40.0		
^b 16 – 20 yıl	126	28.1	3.41	28.0	15.00	37.0		
^b 20 yıldan fazla	54	27.8	4.95	27.0	9.00	40.0		
Hedef kitle								
^a Alt gelir grubu	101	28.2	3.01	28.0	21.00	36.0	$\chi^2=6.333$	0.04*
^b Orta gelir grubu	293	29.0	4.14	29.0	8.00	40.0		
^{ab} Üst gelir grubu	18	29.7	4.70	30.0	24.00	40.0		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	28.3	3.47	28.0	9.00	40.0	$\chi^2=15.86$	0.00*
^b 6 – 50	160	29.6	4.20	30.0	8.00	39.0		
^{ab} 51 – 100	4	28.5	11.3	30.5	13.0	40.0		
Dağıtım kanalları								
^a Tüketici doğrudan bizden alır	371	28.6	3.69	28.0	9.00	40.0	$\chi^2=14.65$	0.00*
^b Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	30.6	5.90	31.00	8.00	40.0		
^{ab} Toptancı/perakende cilerde satılır	18	30.3	4.98	32.00	17.00	37.0		

Tablo 7. (Devamı)

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
500 bin – 1 milyon	13	27.0	7.76	30.0	9.0	37.0	$\chi^2=4.607$	0.203
1 – 2.5 milyon	134	29.2	3.63	29.0	16.0	40.0		
2.5 – 5 milyon	208	28.9	3.37	29.0	13.0	36.0		
5 milyon ve üzeri	57	28.0	5.04	27.0	8.0	40.0		

Tablo 7, sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkilerini çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmaktadır. Bu sonuçlar, farklı faktörlerin sertifikasyon üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla sunulmuştur. Bunlar;

1. Ana Faaliyet Alanına Göre Etki:

- **Üretim:** Bu gruptaki işletmelerin sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkisi ortalama 30.80 ± 4.35 olarak tespit edilmiştir. Minimum değer 8.00, maksimum değer ise 40.00'dır.

- **Pazarlama:** Bu gruptaki işletmelerde ortalama etki 27.90 ± 3.31 olarak ölçülmüştür. Min değeri 9.00, max değeri ise 40.00'dır.

- **İstatistiksel Anlamlılık:** Üretim ve pazarlama faaliyetleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($U=8484$, $p=0,000$) görülmüştür. Bu, üretim odaklı işletmelerin sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine pazarlama odaklı işletmelere kıyasla daha fazla etki ettiğini gösterir.

2. Faaliyet Süresine Göre Etki:

- **1-5 Yıl:** Ortalama etki 31.00 ± 3.29 olup, bu gruptaki işletmelerin sertifikasyon uygulamalarının etkisi diğer gruplara göre en yüksek seviyede bulunmuştur.

- **6-10 Yıl:** Ortalama etki 30.17 ± 4.22 olarak ölçülmüştür.

- **11-15 Yıl:** Ortalama etki 28.90 ± 3.43 olarak gözlemlenmiştir.

- **16-20 Yıl:** Ortalama etki 28.11 ± 3.41 olarak tespit edilmiştir.

- **20 Yılden Fazla:** Ortalama etki 27.83 ± 4.95 olarak ölçülmüştür.

- **İstatistiksel Anlamlılık:** Faaliyet süresi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($=28.753$, $p=0.000$). Özellikle, 1-5 yıl faaliyet gösteren işletmelerde sertifikasyonun etkisi en yüksekken, bu etki faaliyet süresi arttıkça azalıyor gibi görünmektedir.

3. Hedef Kitleye Göre Etki:

- **Alt Gelir Grubu:** Ortalama etki 28.20 ± 3.01 olarak ölçülmüştür.

- **Orta Gelir Grubu:** Ortalama etki 29.03 ± 4.14 olarak tespit edilmiştir.
- **Üst Gelir Grubu:** Ortalama etki 29.72 ± 4.70 olarak bulunmuştur.
- **İstatistiksel Anlamlılık:** Hedef kitleye göre farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($=6.333$, $p=0.042$). Üst gelir grubunda sertifikasyonun etkisi en yüksekken, alt gelir grubunda en düşük seviyede gözlenmiştir.

4. Toplam Çalışan Sayısına Göre Etki:

- **1-5 Çalışan:** Ortalama etki 28.35 ± 3.47 olarak ölçülmüştür.
- **6-50 Çalışan:** Ortalama etki 29.66 ± 4.20 olarak tespit edilmiştir.
- **51-100 Çalışan:** Ortalama etki 28.50 ± 11.32 olarak bulunmuştur. Ancak, bu gruptaki işletme sayısının çok az olması ($n=4$) dikkate alındığında bu değerin genelleştirilebilirliği sınırlıdır.
- **İstatistiksel Anlamlılık:** Toplam çalışan sayısına göre gruplar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($=15.865$, $p=0.000$). 6-50 çalışanı olan işletmelerde sertifikasyonun etkisi en yüksek olarak gözlenirken, en az çalışan sayısına sahip grupta bu etki daha düşüktür.

5. Dağıtım Kanallarına Göre Etki:

- **Tüketici Doğrudan Bizden Alır:** Ortalama etki 28.68 ± 3.69 olarak ölçülmüştür.
- **Ürünler Bayilerimizde Satılır:** Ortalama etki 30.60 ± 5.90 olarak tespit edilmiştir.
- **Toptancı/Perakendecilerde Satılır:** Ortalama etki 30.38 ± 4.98 olarak bulunmuştur.
- **İstatistiksel Anlamlılık:** Dağıtım kanalları arasında da anlamlı farklar bulunmuştur ($=14.659$, $p=0.001$). Bayiler ve toptancı/perakendeciler aracılığıyla satış yapan işletmelerde sertifikasyonun etkisi, doğrudan tüketiciye satış yapanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur.

6. Yıllık Ortalama Satış Gelirine Göre Etki:

- **500 Bin – 1 Milyon:** Ortalama etki 27.07 ± 7.76 olarak ölçülmüştür.
- **1-2.5 Milyon:** Ortalama etki 29.21 ± 3.63 olarak tespit edilmiştir.
- **2.5-5 Milyon:** Ortalama etki 28.98 ± 3.37 olarak bulunmuştur.
- **5 Milyon ve Üzeri:** Ortalama etki 28.01 ± 5.04 olarak ölçülmüştür.
- **İstatistiksel Anlamlılık:** Yıllık ortalama satış gelirine göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmamıştır ($=4.607$, $p=0.203$). Bu durum, satış gelirinin sertifikasyon etkisi üzerindeki belirleyici bir faktör olmadığını gösterir.

Genel Değerlendirme: Tablo 7'nin sonuçları, sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkisinin, işletmenin faaliyet alanı, faaliyet süresi, hedef kitle, çalışan sayısı ve dağıtım kanalları gibi faktörlere göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Üretim odaklı, daha az çalışanı olan ve bayiler aracılığıyla ürünlerini satan işletmelerde sertifikasyonun daha fazla etkili olduğu gözlemlenirken, yıllık satış geliri faktörünün bu etkiler üzerinde belirleyici bir rol oynamadığı görülmüştür.

Tablo 8. Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkilerine ilişkin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	31.06	4.22	32.00	8.00	40.00	U=9450	0.000*
Pazarlama	276	28.79	3.16	28.00	10.00	40.00		
Faaliyet süresi								
^{ab} 1 – 5 yıl	10	30.60	2.87	32.00	23.00	32.00	$\chi^2=27.4$	0.000*
^a 6 – 10 yıl	94	30.88	3.06	31.00	20.00	37.00		
^b 11 – 15 yıl	128	29.68	3.33	30.00	18.00	40.00		
^b 16 – 20 yıl	126	28.96	3.11	28.00	16.00	37.00		
^b 20 yıldan fazla	54	28.03	5.69	29.00	8.00	40.00		
Hedef kitle								
Alt gelir grubu	101	29.09	3.70	29.00	8.00	37.00	$\chi^2=2.122$	0.346
Orta gelir grubu	293	29.68	3.64	29.00	10.00	40.00		
Üst gelir grubu	18	29.72	4.57	29.00	23.00	40.00		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	28.86	3.42	29.00	10.00	40.00	$\chi^2=27.62$	0.000*
^b 6 – 50	160	30.50	3.77	31.00	8.00	40.00		
^{ab} 51 – 100	4	33.25	7.41	35.00	23.00	40.00		
Dağıtım kanalları								
^a Tüketici doğrudan bizden alır	371	29.33	3.44	29.00	8.00	40.00	$\chi^2=17.9$	0.000*
^b Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	32.30	4.37	32.00	20.00	40.00		
^{ab} Toptan ve perakende satılır	18	30.22	6.10	29.50	20.00	40.00		
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
^{ab} 500 bin – 1 milyon	13	27.23	7.20	30.00	10.00	36.00	$\chi^2=8.17$	0.043*
^{ab} 1 – 2,5 milyon	134	29.80	3.37	30.00	18.00	40.00		
^a 2,5 – 5 milyon	208	29.88	2.89	29.00	24.00	37.00		
^b 5 milyon ve üzeri	57	28.19	5.26	28.00	8.00	40.00		

Tablo 8, sertifikasyon maliyetlerinin ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkilerinin, farklı değişkenler açısından karşılaştırma sonuçlarını sunmaktadır. Aşağıda tabloyu yorumlayarak ana bulgular sırasıyla açıklanmıştır. Bunlar;

Ana Faaliyet Alanı:

- **Üretim** alanında faaliyet gösteren firmaların ortalama sertifikasyon maliyetleri (Ort. = 31.06) **pazarlama** alanındaki firmalardan (Ort. = 28.79) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($U = 9450.0$, $p < 0.05$). Bu sonuç, üretim faaliyetlerinde yer alan firmaların sertifikasyon maliyetlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Faaliyet Süresi:

- **1-5 yıl** faaliyet gösteren firmaların sertifikasyon maliyetlerinin ortalaması 30.60 olarak bulunmuştur. **6-10 yıl** arası faaliyet gösteren firmalarda bu ortalama 30.88'dir. Ancak faaliyet süresi 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla olan firmalarda bu maliyetler kademeli olarak azalmaktadır. ($p < 0.05$). Bu durum, sertifikasyon maliyetlerinin zamanla azaldığını gösterebilir.

Hedef Kitle:

- Hedef kitleye göre sertifikasyon maliyetlerinde anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0.346$). Alt, orta ve üst gelir gruplarına hizmet eden firmalar arasında maliyet açısından önemli bir fark görülmemiştir.

Toplam Çalışan Sayısı:

- **1-5 çalışan** sayısına sahip firmaların sertifikasyon maliyetlerinin ortalaması 28.86 iken, **6-50 çalışan** arası olan firmalarda bu maliyet 30.50'ye çıkmıştır. **51-100 çalışan** arası firmalarda ise maliyetler daha da yükselmiştir (Ort. = 33.25). ($p < 0.05$). Bu durum, çalışan sayısı arttıkça sertifikasyon maliyetlerinin de arttığını göstermektedir.

Dağıtım Kanalları:

- **Ürünlerin doğrudan tüketiciye satılması** durumunda sertifikasyon maliyetleri ortalama 29.33 iken, **bayiler aracılığıyla satılması** durumunda bu maliyetler önemli ölçüde artmaktadır (Ort. = 32.30). ($p < 0.05$). Bu bulgu, dolaylı satışların maliyetleri artırabileceğini göstermektedir.

Yıllık Ortalama Satış Geliri:

- **Yıllık geliri 500 bin - 1 milyon** olan firmalar arasında sertifikasyon maliyetleri en düşük ortalamaya sahiptir (Ort. = 27.23). **1-2.5 milyon ve 2.5-5 milyon** arası geliri olan firmalarda ise maliyetler birbirine oldukça yakın (Ort. Sırasıyla = 29.80 ve 29.88). **5 milyon ve üzeri** geliri olan firmalar ise daha düşük ortalamaya sahiptir (Ort. = 28.19). ($p < 0.05$). Yüksek gelirli firmalarda maliyetlerin düşük olma eğilimi, ekonomilerinin ölçeğinden kaynaklanabilir.

•

Genel Değerlendirme:

Bu tablo, sertifikasyon maliyetlerinin çeşitli işletme özelliklerine göre değiştiğini ve bazı durumlarda (örneğin, çalışan sayısı, dağıtım kanalları) önemli farklar yarattığını göstermektedir. Üretim faaliyeti, daha uzun faaliyet süresi ve daha büyük işletmeler, sertifikasyon maliyetlerinde önemli artışlara neden olabilirken, hedef kitle ve satış geliri gibi diğer değişkenler maliyetler üzerinde daha az etkili görünmektedir.

Tablo 9. Sertifikasyon sürecinde karşılaşılmaması muhtemel güçlüklerine ilişkin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	39.14	4.56	40.0	15.0	50.0	U=7687.0	0.000*
Pazarlama	276	35.35	3.90	35.0	13.0	50.0		
Faaliyet süresi								
^{ab} 1 – 5 yıl	10	37.70	5.75	40.0	24.0	43.0	$\chi^2=13.134$	0.011*
^a 6 – 10 yıl	94	37.63	3.57	38.0	29.0	46.0		
^{ab} 11 – 15 yıl	128	36.96	3.99	37.0	29.0	50.0		
^b 16 – 20 yıl	126	35.82	4.34	36.0	15.0	46.0		
^{ab} 20 yıldan fazla	54	35.61	6.39	36.0	13.0	49.0		
Hedef kitle								
^a Alt gelir grubu	101	35.55	4.12	35.0	17.0	50.0	$\chi^2=13.516$	0.001*
^b Orta gelir grubu	293	37.03	4.42	38.0	13.0	50.0		
^{ab} Üst gelir grubu	18	35.66	6.38	35.0	24.0	49.0		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	35.84	4.31	36.0	13.0	50.0	$\chi^2=27.698$	0.000*
^b 6 – 50	160	37.70	4.53	39.0	17.0	46.0		
^{ab} 51 – 100	4	40.25	3.09	41.0	36.0	43.0		
Dağıtım kanalları								
^a Tüketici doğrudan bizden alır	371	36.36	4.51	36.0	13.0	50.0	$\chi^2=16.339$	0.000*
^b Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	39.52	2.84	40.0	30.0	42.0		
^{ab} Toptan ve perakende satılır	18	37.88	4.52	39.0	30.0	46.0		
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
500 bin – 1 milyon	13	33.46	9.39	36.0	13.0	43.0	$\chi^2=6.276$	0.099
1 – 2.5 milyon	134	37.29	4.02	37.0	30.0	50.0		
2.5 – 5 milyon	208	36.75	3.76	36.0	27.0	45.0		
5 milyon ve üzeri	57	35.17	5.72	35.0	17.0	49.0		

Tablo 9, sertifikasyon sürecinde karşılaşılmaması muhtemel güçlüklerin çeşitli faktörlere göre nasıl farklılık gösterdiğini analiz etmektedir. Bunlar sırasıyla aşağıda belirtilmiştir.

Ana Faaliyet Alanı:

- **Üretim** faaliyetinde bulunan firmaların sertifikasyon sürecinde karşılaşılabileceği zorluklar, pazarlama faaliyetinde bulunan firmalardan anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($U = 7687.0$, $p < 0.05$). Üretim sektöründe yer alan firmaların sertifikasyon sürecinde daha fazla güçlükle karşılaşılabileceği anlaşılmaktadır (Ort. = 39.14).

Faaliyet Süresi:

- **1-5 yıl** arası faaliyet gösteren firmalar ile **6-10 yıl** arası faaliyet gösteren firmalar arasında zorlukların benzer seviyelerde olduğu gözlenmiştir (Ort. Sırasıyla 37.70 ve 37.63). Ancak, faaliyet süresi arttıkça (örneğin 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla) karşılaşılan zorluklar kademeli olarak azalmaktadır ($p < 0.05$). Bu durum, deneyim arttıkça firmaların sertifikasyon sürecindeki zorluklarla daha iyi başa çıkabildiklerini gösterebilir.

Hedef Kitle:

- **Orta gelir grubu** hedef kitleye sahip firmalar (Ort. = 37.03), alt ve üst gelir grubundaki firmalara göre sertifikasyon sürecinde daha fazla zorluk yaşamaktadır ($p < 0.05$). Bu bulgu, orta gelir grubuna hitap eden firmaların sertifikasyon sürecinde daha fazla zorlandığını ortaya koymaktadır.

Toplam Çalışan Sayısı:

- **6-50 çalışan** sayısına sahip firmalar, 1-5 çalışan sayısına sahip firmalara göre daha fazla zorluk yaşamaktadır (Ort. = 37.70). **51-100 çalışan** arası firmalarda ise bu zorlukların daha da arttığı görülmektedir (Ort. = 40.25). ($p < 0.05$). Bu durum, çalışan sayısı arttıkça karşılaşılan zorlukların da arttığını göstermektedir.

Dağıtım Kanalları:

- **Ürünlerin doğrudan tüketiciye satılması** durumunda karşılaşılan zorluklar ortalama 36.36 iken, **bayiler aracılığıyla satılması** durumunda bu zorluklar artmaktadır (Ort. = 39.52). ($p < 0.05$). Bu bulgu, dolaylı dağıtım kanallarının sertifikasyon sürecinde daha fazla zorluk yaratabileceğini göstermektedir.

Yıllık Ortalama Satış Geliri:

- Yıllık satış geliri 1-2.5 milyon arasında olan firmalar, sertifikasyon sürecinde daha fazla zorluk yaşamaktadır (Ort. = 37.29). Ancak yıllık geliri 5 milyon ve üzeri olan firmalarda bu zorluklar daha az görülmektedir (Ort. = 35.17). Bu durum, daha yüksek gelirli firmaların sertifikasyon sürecinde daha az zorluk yaşadığını gösterebilir. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p = 0.099$).

Bu tablo, sertifikasyon sürecinde karşılaşılan zorlukların, firmanın faaliyet alanı, faaliyet süresi, hedef kitle, çalışan sayısı ve dağıtım kanallarına göre değiştiğini göstermektedir. Üretim alanında faaliyet gösteren ve daha fazla çalışanı olan firmalar, sertifikasyon sürecinde daha fazla zorluk yaşamaktadır. Ayrıca, dağıtım kanallarının dolaylı olması ve orta gelir grubuna hitap eden firmalar da daha fazla zorlukla karşılaşmaktadır.

Tablo 10. Sertifikasyonla ilgili genel görüşlerine ilişkin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min.	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	15.18	2.70	16.0	4.0	20.00	U=8059	0.00*
Pazarlama	276	12.08	3.09	12.0	6.0	20.00		
Faaliyet süresi								
^{ab} 1 – 5 yıl	10	14.20	3.76	15.5	7.0	18.00	$\chi^2=26.7$	0.00*
^a 6 – 10 yıl	94	14.41	3.12	15.0	4.0	20.00		
^b 11 – 15 yıl	128	13.10	3.14	14.0	7.0	20.00		
^b 16 – 20 yıl	126	12.34	3.30	12.0	7.0	19.00		
^b 20 yıldan fazla	54	12.40	3.26	12.0	6.0	20.00		
Hedef kitle								
Alt gelir grubu	101	12.66	3.11	13.0	7.0	18.00	$\chi^2=4.96$	0.084
Orta gelir grubu	293	13.31	3.31	14.0	4.0	20.00		
Üst gelir grubu	18	12.16	4.04	12.0	7.0	20.00		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	12.67	3.01	13.0	6.0	20.00	$\chi^2=14.4$	0.001*
^b 6 – 50	160	13.74	3.62	15.0	4.0	20.00		
^{ab} 51 – 100	4	14.25	4.11	15.0	9.0	18.00		
Dağıtım kanalları								
^a Tüketici doğrudan bizden alır	371	12.98	3.28	13.0	6.0	20.00	$\chi^2=10.5$	0.005*
^b Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	15.04	3.40	16.0	4.0	19.00		
^{ab} Toptancı/perakendecilerde satılır	18	13.05	2.95	13.0	8.0	18.00		
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
^{ab} 500 bin – 1 milyon	13	12.38	4.01	13.0	6.0	18.00	$\chi^2=21.5$	0.00*
^a 1 – 2.5 milyon	134	13.70	3.03	14.0	7.0	20.00		
^a 2.5 – 5 milyon	208	13.27	3.19	14.0	7.0	19.00		
^b 5 milyon ve üzeri	57	11.24	3.35	10.0	4.0	20.00		

Tablo 10, firmaların sertifikasyonla ilgili genel görüşlerinin çeşitli faktörlere göre nasıl farklılık gösterdiğini analiz etmektedir. Aşağıda tablo yorumlanarak ana bulgular açıklanmaktadır.

Ana Faaliyet Alanı:

- **Üretim** faaliyetinde bulunan firmaların sertifikasyonla ilgili genel görüşleri, pazarlama faaliyetinde bulunan firmalara göre daha olumludur ($U = 8059.5$, $p < 0.05$). Üretim sektörü firmaları, ortalama 15.18 ile sertifikasyon sürecine daha pozitif bakarken, pazarlama sektörü firmalarında bu ortalama 12.08'dir.

Faaliyet Süresi:

- Faaliyet süresi **1-5 yıl** olan firmaların sertifikasyonla ilgili görüşleri (Ort. = 14.20), daha uzun süredir faaliyet gösteren firmalardan daha olumludur. Özellikle **6-10 yıl** süredir faaliyet gösteren firmaların ortalama görüşü 14.41 iken, **11-15 yıl** süredir faaliyet gösteren firmalarda bu ortalama 13.10'a düşmektedir. Faaliyet süresi arttıkça, firmaların sertifikasyonla ilgili genel görüşleri olumsuzlaşmaktadır ($p < 0.05$).

Hedef Kitle:

- **Orta gelir grubu** hedef kitleye sahip firmalar, sertifikasyonla ilgili genel görüşleri açısından biraz daha olumlu bir eğilim göstermektedir (Ort. = 13.31). Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p = 0.084$). Alt ve üst gelir grubu hedef kitlesine sahip firmaların ortalama görüşleri ise sırasıyla 12.66 ve 12.16 olarak kaydedilmiştir.

Toplam Çalışan Sayısı:

- **6-50 çalışan** sayısına sahip firmaların sertifikasyonla ilgili genel görüşleri (Ort. = 13.74), **1-5 çalışan** sayısına sahip firmalardan daha olumludur (Ort. = 12.67) ($p < 0.05$). **51-100 çalışan** arası firmalarda bu ortalama 14.25 olarak gözlenmiştir. Çalışan sayısı arttıkça sertifikasyon sürecine dair genel görüşlerin daha olumlu hale geldiği görülmektedir.

Dağıtım Kanalları:

- **Ürünlerin bayiler aracılığıyla satılması** durumunda firmaların sertifikasyonla ilgili görüşleri (Ort. = 15.04), doğrudan tüketiciye satış yapan firmalardan (Ort. = 12.98) daha olumludur ($p < 0.05$). **Toptancı/perakendecilerde satılması** durumunda ise görüşler ortalama 13.05 olarak belirlenmiştir.

Yıllık Ortalama Satış Geliri:

- Yıllık satış geliri **1-2.5 milyon** olan firmalar, sertifikasyonla ilgili genel görüşleri açısından daha olumludur (Ort. = 13.70). Ancak **5 milyon ve üzeri** gelire sahip firmalarda bu görüşler daha olumsuz hale gelmektedir (Ort. = 11.24) ($p < 0.05$).

Bu durum, daha yüksek gelire sahip firmaların sertifikasyon sürecine daha eleştirel yaklaştığını gösterebilir.

Bu tablo, firmaların sertifikasyonla ilgili genel görüşlerinin, firmanın ana faaliyet alanı, faaliyet süresi, hedef kitle, çalışan sayısı ve dağıtım kanallarına göre değiştiğini göstermektedir. Üretim alanında faaliyet gösteren, daha kısa süreli faaliyet gösteren ve daha fazla çalışanı olan firmaların sertifikasyon sürecine dair daha olumlu görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca, bayiler aracılığıyla satış yapan firmalar da sertifikasyon sürecine daha olumlu bakmaktadır. Bununla birlikte, yıllık ortalama satış geliri arttıkça sertifikasyon sürecine dair görüşlerin olumsuzlaştığı gözlemlenmektedir.

Tablo 11. Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	31.72	3.81	32.00	8.00	40.00	U=7274.0	0.000*
Pazarlama	276	27.76	3.46	27.00	12.00	40.00		
Faaliyet süresi								
^a 1 – 5 yıl	10	31.90	4.28	32.50	24.00	40.00	$\chi^2=31.766$	0.000*
^a 6 – 10 yıl	94	30.36	3.52	31.00	20.00	37.00		
^a 11 – 15 yıl	128	29.35	3.57	29.00	22.00	40.00		
^b 16 – 20 yıl	126	27.92	3.64	27.00	21.00	40.00		
^b 20 yıldan fazla	54	28.29	5.58	28.00	8.00	40.00		
Hedef kitle								
^a Alt gelir grubu	101	27.82	4.02	27.00	8.00	37.00	$\chi^2=15.680$	0.000*
^b Orta gelir grubu	293	29.36	3.91	29.00	12.00	40.00		
^b Üst gelir grubu	18	31.38	4.50	32.00	25.00	40.00		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	28.29	3.77	27.00	12.00	40.00	$\chi^2=29.915$	0.000*
^b 6 – 50	160	30.26	4.14	31.00	8.00	40.00		
^{ab} 51 – 100	4	30.00	5.16	30.00	24.00	36.00		
Dağıtım kanalları								
^a Tüketici doğrudan bizden alır	371	28.77	3.94	28.00	8.00	40.00	$\chi^2=17.772$	0.000*
^b Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	31.86	2.88	32.00	24.00	40.00		
^{ab} Toptancı/perakendecilerde satılır	18	31.72	5.02	31.00	24.00	40.00		
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
500 bin – 1 milyon	13	28.76	6.78	29.00	12.00	40.00	$\chi^2=1.440$	0.696
1 – 2.5 milyon	134	29.09	3.79	29.00	20.00	40.00		
2.5 – 5 milyon	208	29.19	3.63	29.00	21.00	40.00		
5 milyon ve üzeri	57	28.63	5.15	28.00	8.00	40.00		

Tablo 11, orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik önerilerin çeşitli faktörlere göre nasıl farklılık gösterdiğini analiz etmektedir. Aşağıda tablo yorumlanarak bulgular açıklanmaktadır.

Ana Faaliyet Alanı:

• **Üretim** alanında faaliyet gösteren firmaların sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik önerileri, pazarlama alanında faaliyet gösteren firmalara göre daha olumludur ($U = 7274.0$, $p < 0.05$). Üretim sektörü firmalarının ortalama görüşü 31.72 iken, pazarlama sektörü firmalarında bu ortalama 27.76'dır. Bu, üretim firmalarının sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesine daha fazla önem verdiğini göstermektedir.

Faaliyet Süresi:

• **1-5 yıl** faaliyet süresine sahip firmalar, sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik en olumlu önerilere sahiptir (Ort. = 31.90). Faaliyet süresi arttıkça (özellikle 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla süredir faaliyet gösteren firmalar), bu önerilerin olumsuzlaştığı gözlenmektedir (sırasıyla Ort. = 27.92 ve 28.29). Bu bulgular, daha yeni firmaların sertifikasyon süreçlerine yönelik daha fazla geliştirme önerisi sunduğunu, daha uzun süredir faaliyet gösteren firmaların ise daha az öneri sunduğunu göstermektedir ($p < 0.05$).

Hedef Kitle:

• **Üst gelir grubuna** yönelik ürünler sunan firmalar, sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik en olumlu önerilere sahiptir (Ort. = 31.38). **Orta gelir grubu** hedef kitleye sahip firmaların ortalama önerisi 29.36 iken, **alt gelir grubu** hedef kitleye sahip firmalar bu konuda daha az olumlu bir tutum sergilemektedir (Ort. = 27.82) ($p < 0.05$).

Toplam Çalışan Sayısı:

• **6-50 çalışan** sayısına sahip firmalar, sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik en olumlu önerilere sahiptir (Ort. = 30.26). **1-5 çalışan** sayısına sahip firmalarda ise bu ortalama 28.29 olarak gözlenmiştir. Çalışan sayısı arttıkça, firmaların sertifikasyon geliştirme önerileri de olumlu yönde artmaktadır ($p < 0.05$).

Dağıtım Kanalları:

• **Ürünlerini bayiler aracılığıyla satan** firmalar, sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik en olumlu önerilere sahiptir (Ort. = 31.86). **Tüketicilere doğrudan satış yapan** firmalar bu konuda daha az olumlu bir tutum sergilemektedir (Ort. = 28.77) ($p < 0.05$). **Toptancı/perakendecilerde satış yapan** firmalar ise ortalama 31.72 ile olumlu bir tutum sergilemektedir.

Yıllık Ortalama Satış Geliri:

• Yıllık ortalama satış geliri farklı gruplar arasında, sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik önerilerde anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0.696$). Tüm gelir gruplarındaki firmalar, bu konuda benzer ortalama görüşler sunmuştur (28.63 ile 29.19 arasında değişmektedir).

Bu tablo, firmaların sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine yönelik önerilerinin, firmanın ana faaliyet alanı, faaliyet süresi, hedef kitle, çalışan sayısı ve dağıtım kanallarına göre değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Üretim alanında faaliyet gösteren, daha yeni firmalar, üst gelir grubuna hitap eden firmalar, daha fazla çalışanı olan firmalar ve ürünlerini bayiler aracılığıyla satan firmalar, sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik daha olumlu öneriler sunmaktadır. Öte yandan, yıllık ortalama satış geliri, bu öneriler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 12. Sertifikasyona ilişkin genel etkinin karşılaştırma sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Ort.	Min	Mak	Test İst.	P
Ana faaliyet alanı								
Üretim	136	166.6	17.5	172.0	85.00	187.0	U=6989.0	0.00*
Pazarlama	276	149.4	14.51	147.00	59.00	215.0		
Faaliyet süresi								
^{ab} 1 – 5 yıl	10	163.1	19.6	168.5	115.0	184.0	$\chi^2=30.54$	0.00*
^a 6 – 10 yıl	94	162.0	16.44	168.00	102.0	187.0		
^b 11 – 15 yıl	128	156.1	15.99	154.00	120.0	215.0		
^b 16 – 20 yıl	126	150.95	15.83	148.00	85.00	184.0		
^b 20 yıldan fazla	54	148.98	21.43	149.50	59.00	180.0		
Hedef kitle								
^a Alt gelir grubu	101	150.87	15.09	147.00	88.00	184.0	$\chi^2=9.961$	0.00*
^b Orta gelir grubu	293	156.52	17.95	154.00	59.00	215.0		
^{ab} Üst gelir grubu	18	156.61	20.27	158.50	115.0	180.0		
Toplam çalışan sayısı								
^a 1 – 5	248	151.52	15.85	148.00	59.00	215.0	$\chi^2=27.21$	0.00*
^b 6 – 50	160	160.66	18.43	168.50	88.00	187.0		
^{ab} 51 – 100	4	158.50	26.04	159.00	134.0	182.0		
Dağıtım kanalları								
^a Tüketici doğrudan bizden alır	371	154.07	17.18	150.00	59.00	215.0	$\chi^2=18.11$	0.00*
^b Ürünlerimiz bayilerimizde satılır	23	168.04	18.69	173.00	102.0	183.0		
^{ab} Toptancı/peraken decilerde satılır	18	160.77	16.31	166.50	129.0	181.0		
Yıllık Ortalama Satış Geliri								
^{ab} 500 bin – 1 milyon	13	145.92	36.47	161.00	59.00	182.0	$\chi^2=9.389$	0.02*
^a 1 – 2.5 milyon	134	156.99	15.73	153.00	120.0	215.0		
^a 2.5 – 5 milyon	208	156.35	15.49	152.50	130.0	187.0		
^b 5 milyon ve üzeri	57	148.49	20.44	144.00	88.00	181.0		

Tablo 12, sertifikasyonun genel etkisinin çeşitli faktörlere göre nasıl farklılık gösterdiğini analiz etmektedir. Aşağıda tablo yorumlanarak ana bulgular açıklanmaktadır. Bunlar:

Ana Faaliyet Alanı:

- **Üretim** alanında faaliyet gösteren firmalar, sertifikasyonun genel etkisi konusunda daha olumlu bir tutuma sahiptir ($U = 6989.0$, $p < 0.05$). Üretim sektörü firmalarının ortalama skoru 166.63 iken, pazarlama sektörü firmalarında bu skor 149.48'dir. Bu sonuç, üretim faaliyetlerinde yer alan firmaların sertifikasyonun etkilerini daha olumlu değerlendirdiğini göstermektedir.

Faaliyet Süresi:

- **1-5 yıl** arası faaliyet süresine sahip firmalar, sertifikasyonun etkisini en olumlu şekilde değerlendiren gruptur (Ort. = 163.10). Faaliyet süresi arttıkça (özellikle 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla süredir faaliyet gösteren firmalar), bu olumlu değerlendirme azalmaktadır (sırasıyla Ort. = 150.95 ve 148.98) ($p < 0.05$). Bu, daha yeni firmaların sertifikasyonun genel etkilerini daha olumlu gördüğünü, daha uzun süredir faaliyet gösteren firmaların ise daha az olumlu bir değerlendirme yaptığını göstermektedir.

Hedef Kitle:

- **Orta gelir grubu** ve **üst gelir grubu** hedef kitleye hitap eden firmalar, sertifikasyonun genel etkisini daha olumlu değerlendirmektedir (sırasıyla Ort. = 156.52 ve 156.61). **Alt gelir grubu** hedef kitleye hitap eden firmalar ise bu konuda daha az olumlu bir tutum sergilemektedir (Ort. = 150.87) ($p < 0.05$). Bu, orta ve üst gelir grubuna hitap eden firmaların sertifikasyon süreçlerinin etkilerini daha olumlu gördüğünü göstermektedir.

Toplam Çalışan Sayısı:

- **6-50 çalışan** sayısına sahip firmalar, sertifikasyonun genel etkisini en olumlu değerlendiren gruptur (Ort. = 160.66). **1-5 çalışan** sayısına sahip firmalarda ise bu ortalama 151.52 olarak gözlenmiştir ($p < 0.05$). Bu durum, çalışan sayısı arttıkça firmaların sertifikasyonun genel etkilerini daha olumlu değerlendirdiğini göstermektedir.

Dağıtım Kanalları:

- **Ürünlerini bayiler aracılığıyla satan** firmalar, sertifikasyonun genel etkisini en olumlu değerlendiren gruptur (Ort. = 168.04). **Toptancı/perakendecilerde satış yapan** firmalar da olumlu bir tutum sergilerken (Ort. = 160.77), **tüketicilere doğrudan satış yapan** firmalar nispeten daha az olumlu bir tutum sergilemektedir (Ort. = 154.07) ($p <$

0.05). Bu, bayiler aracılığıyla satış yapan firmaların sertifikasyonun etkilerini daha olumlu değerlendirdiğini göstermektedir.

Yıllık Ortalama Satış Geliri:

• **1-2.5 milyon** ve **2.5-5 milyon** arası yıllık satış gelirine sahip firmalar, sertifikasyonun genel etkisini daha olumlu değerlendirmektedir (sırasıyla Ort. = 156.99 ve 156.35). **500 bin - 1 milyon** ve **5 milyon ve üzeri** gelir gruplarında ise bu değerlendirme nispeten daha az olumludur (sırasıyla Ort. = 145.92 ve 148.49) ($p < 0.05$). Bu, belirli bir gelir seviyesine sahip firmaların sertifikasyonun etkilerini daha olumlu değerlendirdiğini, çok yüksek veya düşük gelir gruplarındaki firmaların ise daha az olumlu bir değerlendirme yaptığını göstermektedir.

Genel Değerlendirme:

Bu tablo, sertifikasyonun genel etkisinin firmaların ana faaliyet alanı, faaliyet süresi, hedef kitle, çalışan sayısı, dağıtım kanalları ve yıllık satış geliri gibi faktörlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Üretim alanında faaliyet gösteren, daha yeni firmalar, orta ve üst gelir grubuna hitap eden firmalar, daha fazla çalışanı olan firmalar ve ürünlerini bayiler aracılığıyla satan firmalar, sertifikasyonun genel etkilerini daha olumlu değerlendirmektedir. Ancak, yıllık satış geliri çok düşük veya çok yüksek olan firmalar, sertifikasyonun etkilerini nispeten daha az olumlu değerlendirmektedir.

4.2. Bulguların Sunumu ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde, orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyona bakış açılarını ve sertifikasyonun işletmelere etkilerini değerlendirmek amacıyla yapılan anket çalışmasından elde edilen bulgular sunulacaktır. Araştırmaya katılan çalışanların tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, katılımcıların %41.3'ünün müdür yardımcısı olarak çalıştığı, %2.4'ünün ise üretim müdürü unvanına sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %95.9'u sertifikasyon sürecinde herhangi bir görev almazken, %4.1'i bu süreçte görev almıştır. Çevresel sertifikalar arasında en çok tanınan sertifikanın %51.3 ile ISO 14001 olduğu, bunu %35.7 ile PEFC12'nin takip ettiği gözlemlenmiştir. İşletmelerin tanımlayıcı istatistiklerine bakıldığında, ana faaliyet alanlarının %67 oranında pazarlama, %33 oranında ise üretim olduğu tespit edilmiştir. Üretim teknikleri açısından, %67 ile el işçiliği veya belli bireylere bağlı tekniklerin en yaygın kullanılan yöntem olduğu, makine ile fakat seri imalat olmayan tekniklerin ise %3.9 ile en az tercih edilen yöntem olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan işletmelerin sertifikasyona ilişkin tanımlayıcı istatistiklerinde, işletmelerin %71'inin ISO 14001 sertifikasına, %21.4'ünün PEFC sertifikasına ve

%6.7'sinin FSC sertifikasına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. İşletmelerin sertifikasyon ile ilgili görüşlerinde, "İşçilik ücretlerinde ve çalışan haklarında iyileşme sağlar" görüşüne %56.6 ile orta düzeyde katılım sağlandığı, %1 ile ise bu görüşe hiç katılmadıkları belirlenmiştir. Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisinin ortalama 3.58 ± 0.54 olduğu, ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkilerinin ortalamasının ise 3.60 ± 0.49 olduğu tespit edilmiştir. Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkilerin ortalaması 3.69 ± 0.46 olarak bulunmuş, sertifikasyon sürecinde karşılaşılması muhtemel güçlüklerin ortalaması ise 3.66 ± 0.44 olarak belirlenmiştir. Genel görüşler açısından, sertifikasyon uygulamaları sektörde olumlu karşılık bulmuş, ancak süreçte karşılaşılan güçlüklerin azaltılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Sertifikasyon uygulamalarının işletmelerin ana faaliyet alanına ve faaliyet süresine göre farklı etkiler yarattığı görülmektedir. Üretim odaklı işletmelerde sertifikasyonun çalışanlar üzerindeki etkisi, pazarlama odaklı işletmelere kıyasla daha yüksek bulunmuş; bu etkinin faaliyet süresi arttıkça azaldığı gözlemlenmiştir. Sertifikasyonun ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkisi, üretim odaklı işletmelerde daha fazla, pazarlama odaklı işletmelerde ise daha az olmuştur.

Sertifikasyonun hedef kitleye göre etkisi incelendiğinde, st gelir grubunda sertifikasyonun etkisi en yüksek iken, alt gelir grubunda bu etki en düşük seviyede gözlemlenmiştir. Toplam alışan sayısına göre etkiler incelendiğinde, 6-50 çalışanı olan işletmelerde sertifikasyonun etkisi en yüksek bulunmuş, en az çalışan sayısına sahip grupta ise bu etki daha düşük olarak tespit edilmiştir. Dağıtım kanallarına göre etkilerde, bayiler ve toptancı/perakendeciler aracılığıyla satış yapan işletmelerde sertifikasyonun etkisi, doğrudan tüketicie satış yapanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Yıllık ortalama satış gelirine göre etkilerde ise, gelir arttıkça sertifikasyonun etkisinin azaldığı gözlemlenmiştir. Genel olarak, sertifikasyonun işletmelerin yapısı ve süresi üzerinde farklı etkiler yarattığı, bu etkilerin çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, bu araştırma, orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının çalışanlar, ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymuştur. İstatistiksel analizler, sertifikasyonun işletmeler üzerindeki etkisinin, işletmelerin ana faaliyet alanına, faaliyet süresine ve çalışan sayısına göre farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur.

Öncelikle, sertifikasyonun etkisinin işletmelerin ana faaliyet alanına bağlı olarak değiştiği bulunmuştur. Üretim odaklı işletmelerde sertifikasyonun etkisi, pazarlama

odaklı işletmelere kıyasla daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Bu durum, üretim odaklı işletmelerin sertifikasyon süreçlerine daha fazla önem verdiğini ve bu süreçlerin bu işletmelerin genel performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Diğer yandan, pazarlama odaklı işletmelerde sertifikasyonun etkisi daha sınırlı kalmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, sertifikasyonun etkisi işletmelerin faaliyet süresine göre de değişiklik göstermektedir. Faaliyet süresi arttıkça, sertifikasyonun işletme üzerindeki etkisi azalmaktadır. Özellikle, daha kısa süreli faaliyet gösteren işletmelerde sertifikasyonun olumlu etkileri daha belirgin iken, uzun süreli faaliyet gösteren işletmelerde bu etkiler daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Bu durum, uzun süreli işletmelerin sertifikasyon süreçlerine uyum sağlama ve bu süreçlerden yararlanma konusundaki zorluklarını işaret etmektedir.

Gelir gruplarına göre yapılan analizler de sertifikasyonun etkisinin belirgin bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Üst gelir grubundaki işletmelerde sertifikasyonun etkisi en yüksek seviyede bulunurken, alt gelir grubundaki işletmelerde bu etkinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, daha yüksek gelir grubuna sahip işletmelerin sertifikasyon süreçlerini daha etkin bir şekilde uyguladığını ve bu süreçlerin işletme performansına olan katkısının daha fazla olduğunu göstermektedir.

Çalışan sayısına göre yapılan değerlendirmelerde ise, 6-50 çalışanı olan işletmelerde sertifikasyonun etkisi en yüksek olarak belirlenmiştir. Çalışan sayısı arttıkça, sertifikasyonun etkisinin azaldığı görülmektedir. Bu sonuç, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sertifikasyon süreçlerinden daha fazla faydalandığını, büyük ölçekli işletmelerin ise bu süreçlerin etkilerini daha az hissettiğini göstermektedir.

Genel olarak, sertifikasyon uygulamaları sektörde olumlu bir şekilde karşılanmakta olup, süreçte karşılaşılan güçlüklerin azaltılması için çeşitli çalışmalar yapılması gerektiği önerilmektedir. Sertifikasyonun işletmelerin yapısına, faaliyet süresine ve gelir grubuna bağlı olarak farklı etkiler yarattığı, bu etkilerin çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, sertifikasyon sürecinin optimize edilmesi ve sektörel farkındalığın artırılması açısından önemli bilgiler sunmaktadır ve gelecekteki araştırmalar için temel oluşturabilecek veriler sağlamaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu araştırma, orman ürünleri sanayi sektöründe sertifikasyon süreçlerinin işletmelere olan etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemiş ve farklı işletme türlerinde çeşitli etkilerin ortaya çıktığını tespit etmiştir. Sertifikasyonun işletmeler üzerindeki etkileri, işletmenin ana faaliyet alanı, faaliyet süresi, çalışan sayısı ve hedef kitlesi gibi birçok faktöre bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu bağlamda, sertifikasyonun özellikle üretim odaklı işletmelerde, pazarlama odaklı işletmelere kıyasla daha belirgin ve olumlu etkiler yarattığı gözlemlenmiştir. Üretim süreçlerinin sertifikasyon standartlarına bağlılığı, bu tür işletmelerde sertifikasyonun önemini artırmakta ve çevresel standartlara uyumun daha fazla önemsendiğini göstermektedir. Pazarlama odaklı işletmelerde ise sertifikasyon süreçlerinin genel etkisi nispeten daha sınırlı kalmaktadır. Bu, pazarlama odaklı işletmelerin sertifikasyonun getirdiği avantajları daha az hissettikleri ve bu süreçlerin üretim kadar merkezi bir rol oynamadığı anlamına gelmektedir.

İşletmelerin faaliyet süresi de sertifikasyonun etkilerinde önemli bir belirleyici olarak öne çıkmaktadır. Araştırma sonuçları, faaliyet süresi arttıkça sertifikasyonun işletme üzerindeki etkisinin azaldığını ortaya koymaktadır. Özellikle kısa süreli faaliyet gösteren işletmeler, sertifikasyon süreçlerinden daha fazla fayda sağlarken, uzun süredir faaliyette olan işletmelerde bu etkiler daha düşük seviyede kalmaktadır.

Bunun sebebi, uzun süreli işletmelerin sertifikasyon süreçlerine daha fazla alışkın olmaları ve bu süreçlerin yenilik etkisinin zamanla azalması olabilir. Ayrıca, uzun yıllar faaliyet gösteren işletmelerin, mevcut işleyişlerinde sertifikasyonun getirdiği ek standartlara uyum sağlamada zorluklar yaşayabileceği de bir diğer olası açıklamadır.

Gelir grubuna göre yapılan analizler, sertifikasyonun etkilerinin işletmelerin finansal gücüne de bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Üst gelir grubundaki işletmeler, sertifikasyon süreçlerinden daha fazla fayda sağlamak ve bu süreçlerin işletme performansı üzerindeki etkisi daha yüksek olmaktadır. Bunun aksine, alt gelir grubuna hitap eden işletmelerde sertifikasyonun etkileri daha sınırlı kalmaktadır. Bu bulgu, sertifikasyon süreçlerinin finansal kaynakları daha güçlü olan işletmelerde daha etkili şekilde uygulanabildiğini ve bu işletmelerin sertifikasyonun gerektirdiği maliyetleri karşılayabilme yeteneklerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Alt gelir

grubundaki işletmeler ise sertifikasyon süreçlerinin gerektirdiği maliyet ve kaynakları karşılamakta zorlandıkları için bu süreçlerin faydalarını daha az hissedebilmektedir.

Çalışan sayısına göre yapılan değerlendirmeler de sertifikasyonun etkilerinde belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. 6-50 çalışanı olan işletmelerde sertifikasyonun etkisi en yüksek seviyede bulunmuştur. Bu sonuç, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sertifikasyon süreçlerinden daha fazla faydalandığını göstermektedir. Büyük işletmelerde ise sertifikasyonun etkisinin daha az hissedildiği gözlemlenmiştir. Bunun nedeni, büyük ölçekli işletmelerin daha karmaşık organizasyon yapıları ve süreçleri nedeniyle sertifikasyonun etkisinin daha sınırlı kalması olabilir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler, daha esnek yapıları sayesinde sertifikasyon süreçlerine daha hızlı uyum sağlayabilir ve bu süreçlerin getirdiği avantajlardan daha fazla yararlanabilirler.

Genel olarak, bu araştırma sonuçları sertifikasyon süreçlerinin orman ürünleri sektörü üzerindeki olumlu etkilerini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Sertifikasyonun çevresel standartları iyileştirme, işletme performansını artırma ve işçilik kalitesini geliştirme gibi önemli katkılar sunduğu görülmektedir. Ancak, sertifikasyon süreçlerinde karşılaşılan zorluklar da dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Özellikle küçük ve alt gelir grubundaki işletmeler, sertifikasyonun maliyetlerini karşılamakta ve süreçlere uyum sağlamakta zorluk yaşayabilmektedir. Bu nedenle, sertifikasyon süreçlerinin işletmeler için daha erişilebilir hale getirilmesi ve bu süreçlerde karşılaşılan zorlukların azaltılması için çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Sonuç olarak, sertifikasyon uygulamaları, orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren işletmelere genel olarak olumlu katkılar sağlamaktadır. Ancak, sertifikasyonun etkileri, işletmenin yapısına, faaliyet süresine, gelir grubuna ve çalışan sayısına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu bulgular, sertifikasyon süreçlerinin optimize edilmesi ve sektörel farkındalığın artırılması açısından önemli veriler sunmakta ve gelecekteki araştırmalar için temel oluşturabilecek niteliktedir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, orman ürünleri sektöründe sertifikasyon süreçlerinin işletmelere olan etkilerini iyileştirmek ve bu süreçleri daha yaygın ve etkili hale getirmek için çeşitli öneriler geliştirilmiştir. İlk olarak, üretim odaklı işletmeler için sertifikasyon teşviklerinin artırılması gerekmektedir. Sertifikasyon süreçlerinin üretim odaklı işletmelerde pazarlama odaklı işletmelere kıyasla daha fazla etkili olduğu görülmüştür. Üretim süreçleri, çevre dostu ve sürdürülebilir uygulamalara dayalı sertifikasyon standartlarına daha fazla uyum sağladığı için, bu tür işletmelere yönelik

özel teşviklerin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu teşvikler, sertifikasyonun maliyetlerini düşürmeyi hedefleyebilir, üretim kalitesini artırmaya yönelik destekleri içerebilir ve aynı zamanda uluslararası rekabet avantajı sağlanmasına katkıda bulunabilir. Bu tür teşvik programları, özellikle küçük üreticilerin daha geniş bir pazara erişmelerine yardımcı olabilir ve çevreye duyarlı üretim süreçlerini benimsemelerini hızlandırabilir.

İkinci öneri olarak, sertifikasyon sürecinde faaliyet süresine göre uygulamaların geliştirilmesi gereklidir. Araştırma sonuçlarına göre, işletmelerin faaliyet süresi arttıkça sertifikasyonun etkisinin azaldığı tespit edilmiştir. Uzun süredir faaliyette olan işletmelerin, sertifikasyon süreçlerine olan ilgisinin azalmasının temel nedenlerinden biri, bu işletmelerin mevcut üretim ve yönetim sistemlerine uyum sağlamada yaşadıkları zorluklar olabilir. Bu nedenle, uzun süredir faaliyette olan işletmelere yönelik eğitim ve rehberlik hizmetleri sağlanmalı, sertifikasyonun uzun vadeli faydaları hakkında farkındalık artırılmalıdır. Sertifikasyonun sadece çevre dostu üretim süreçlerini desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda işletme itibarı ve müşteri güveni açısından da önemli olduğu vurgulanmalıdır. İşletmelere, sertifikasyonun uluslararası pazarlarda daha geniş fırsatlar sunduğu ve uzun vadede maliyet etkin bir yaklaşım olabileceği anlatılmalıdır.

Üçüncü öneri olarak, alt gelir grubu işletmelere yönelik özel desteklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Sertifikasyon süreçlerinin maliyeti, özellikle alt gelir grubuna hitap eden küçük işletmeler için büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu nedenle, sertifikasyon süreçlerine katılımı artırmak amacıyla, bu işletmelere yönelik sübvansiyonlar ve mali destekler sağlanmalıdır. Devlet veya sektör bazında oluşturulacak fonlar ile sertifikasyon süreçlerinin maliyeti azaltılabilir ve bu işletmelerin çevreye duyarlı üretim süreçlerine geçişi teşvik edilebilir. Ayrıca, bu işletmelere yönelik danışmanlık hizmetleri sunulurken, sertifikasyon sürecinin karmaşık yapısı daha anlaşılır hale getirilebilir. Böylece, alt gelir grubundaki işletmelerin, sertifikasyon sürecine katılımı artacak ve sektörde daha geniş bir çevresel farkındalık sağlanacaktır.

Dördüncü öneri olarak, KOBİ'ler için sertifikasyonun yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Araştırma bulguları, 6-50 çalışanı olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin sertifikasyon süreçlerinden daha fazla fayda sağladığını göstermektedir. Bu tür işletmelerin sertifikasyon süreçlerine daha fazla katılımını sağlamak için bilgilendirme kampanyaları düzenlenmeli ve sertifikasyonun avantajları hakkında farkındalık yaratılmalıdır. Özellikle KOBİ'lere yönelik eğitim programları düzenlenerek, bu işletmelerin sertifikasyon süreçlerine daha hızlı adapte olmaları sağlanabilir.

Sertifikasyonun, işletme performansını artırdığı ve müşteri güvenini pekiştirdiği vurgulanmalı, bu süreçlerin işletmelerin uzun vadeli büyümesine katkı sunduğu anlatılmalıdır. KOBİ'lerin bu sürece aktif katılımı, sektörde genel bir kalite standardının sağlanmasına da katkıda bulunacaktır.

Son olarak, sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesi için mevzuatın sadeleştirilmesi ve uygulama prosedürlerinin daha erişilebilir hale getirilmesi gerekmektedir. Sertifikasyon süreçlerinde karşılaşılan zorluklar, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler için büyük engeller oluşturmaktadır. Bu zorlukları aşmak için, sertifikasyon süreçlerinin daha basit ve anlaşılır hale getirilmesi gerekmektedir. Mevzuatın sadeleştirilmesi, sertifikasyonun gerektirdiği bürokratik işlemlerin azaltılmasını ve işletmelerin bu süreçlere daha kolay uyum sağlamasını mümkün kılacaktır. Ayrıca, küçük işletmeler için rehber dokümanlar hazırlanmalı ve bu işletmelere süreç boyunca rehberlik edecek danışmanlık hizmetleri sunulmalıdır. Bu sayede, sertifikasyon süreçleri daha az maliyetli ve daha az karmaşık hale getirilecek, işletmelerin sürece katılımı artırılabilecektir. Sonuç olarak, bu öneriler orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının yaygınlaştırılmasına ve etkinliğinin artırılmasına yönelik önemli adımlar sunmaktadır.

Üretim odaklı işletmelere yönelik teşvikler, uzun süredir faaliyette olan işletmelere yönelik rehberlik hizmetleri, alt gelir grubuna yönelik mali destekler ve KOBİ'ler için sertifikasyonun yaygınlaştırılması gibi stratejiler, sektör genelinde sertifikasyonun daha yaygın ve etkili şekilde uygulanmasına katkıda bulunabilir. Aynı zamanda, sertifikasyon süreçlerinin iyileştirilmesi ve erişilebilir hale getirilmesi, işletmelerin bu süreçlere daha kolay adapte olmasını sağlayarak çevre dostu üretim süreçlerinin yaygınlaşmasına destek olacaktır.

5.3. Gelecek Araştırmalar için Öneriler

Bu çalışma, orman ürünleri sektöründeki sertifikasyon uygulamalarının işletmeler üzerindeki etkilerini incelemiş ve çeşitli bulgular elde etmiştir. Ancak sertifikasyon süreçleri ve işletmelerin bu süreçlere adaptasyonu hakkında daha kapsamlı bir anlayışa ulaşmak için gelecek araştırmalarda farklı perspektiflerin ele alınması büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, gelecekte yapılacak araştırmalarda, sertifikasyonun sadece orman ürünleri sektörü ile sınırlı kalmaması ve diğer sektörler üzerindeki etkilerinin de araştırılması gerekmektedir. Özellikle tarım, gıda, enerji gibi sektörlerde sertifikasyon uygulamalarının nasıl farklılık gösterdiği ve bu sektörlerdeki işletmelere sunduğu avantajların daha detaylı bir şekilde incelenmesi faydalı olacaktır. Böylelikle, farklı

sektörler arasındaki benzerlikler ve farklar tespit edilerek, sertifikasyonun hangi alanlarda daha etkili olduğu anlaşılabılır.

Sertifikasyonun zamanla işletmeler üzerindeki etkilerinin nasıl değiştiği de derinlemesine araştırılması gereken bir konudur. Bu çalışmada da görüldüğü gibi, faaliyet süresi uzun olan işletmelerde sertifikasyonun etkilerinin azaldığı tespit edilmiştir. Ancak bu bulgunun daha genel bir örüntü olup olmadığını anlamak için uzun süreli, takip araştırmalarına ihtiyaç vardır. Gelecek araştırmalar, sertifikasyonun işletmelerin uzun vadeli performansı üzerindeki etkilerini inceleyebilir. Bu sayede sertifikasyon süreçlerinin kısa vadede sağladığı faydaların zamanla azalıp azalmadığı veya farklı bir biçimde yeniden şekillenip şekillenmediği anlaşılabılır. Böylece, uzun vadeli sürdürülebilirlik açısından sertifikasyonun işletmeler için ne tür faydalar sağladığı veya potansiyel zorluklar yarattığı ortaya çıkarılabilir.

Tüketici davranışları üzerindeki sertifikasyon etkisi de oldukça önemli bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. Tüketicilerin sertifikasyonlu ürünlere karşı olan algıları, bu ürünleri tercih etmelerine nasıl yansıdığı ve bu algıların zamanla nasıl değiştiği araştırılmalıdır.

Gelecek çalışmalarda, farklı tüketici grupları üzerinde yapılacak anketler ve analizler ile sertifikasyonun tüketici eğilimlerine olan etkisi daha net bir şekilde ortaya konabilir. Örneğin, çevreye duyarlı tüketicilerin sertifikasyonlu ürünlere olan ilgisi ile diğer tüketici gruplarının tercihleri karşılaştırılabilir. Ayrıca, sertifikasyonun pazarlama stratejilerinde nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabileceği üzerinde durulmalı ve bu süreçlerin hem işletmelere hem de tüketicilere olan katkıları detaylandırılmalıdır.

Sertifikasyonun uluslararası düzeydeki etkilerinin karşılaştırılması da gelecek araştırmalar için oldukça değerli olabilir. Farklı ülkelerde uygulanan sertifikasyon süreçlerinin karşılaştırmalı analizleri, bu süreçlerin uluslararası piyasalardaki rekabet gücü üzerindeki etkilerini ortaya çıkarabilir. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sertifikasyon standartlarının nasıl uygulandığı, işletmelere sağladığı avantajlar ve zorluklar ele alınabilir. Türkiye'deki orman ürünleri sektörünün sertifikasyon uygulamaları uluslararası normlarla karşılaştırıldığında, iyileştirilmesi gereken alanlar tespit edilerek, sektörün küresel rekabet gücünün artırılmasına yönelik stratejiler geliştirilebilir.

Bir diğer önemli araştırma alanı, sertifikasyonun çevresel etkileri üzerine yoğunlaşmaktır. Sürdürülebilir orman yönetimi, karbon ayak izinin azaltılması ve biyoçeşitliliğin korunması gibi çevresel konularda sertifikasyonun rolü daha detaylı bir şekilde ele alınmalıdır. Çevresel sürdürülebilirlik açısından sertifikasyonun işletmelere

nasıl bir katkı sunduğu, bu süreçlerin ekosistemler üzerindeki etkisi ve çevre dostu üretim yöntemlerinin geliştirilmesi konularında derinlemesine araştırmalar yapılabilir. Ayrıca, çevresel sertifikasyon süreçlerinin toplumsal ve ekonomik etkileri de incelemeye değer bir konudur. Bu sayede, sertifikasyonun sadece çevresel faydalar sağlamakla kalmadığı, aynı zamanda sosyal ve ekonomik boyutlarda da nasıl bir fark yarattığı ortaya konabilir.

Son olarak, sertifikasyon süreçlerinin yönetsel ve yasal boyutları da gelecekteki araştırmalarda daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmalıdır. Sertifikasyonun uygulanma aşamasındaki mevzuat ve prosedürlerin işletmeler üzerindeki etkisi, bu süreçlerin iyileştirilmesine yönelik önemli ipuçları sağlayabilir. Özellikle, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sertifikasyon süreçlerine daha kolay erişim sağlayabilmesi için gerekli olan düzenlemeler araştırılmalıdır. Bu bağlamda, mevzuatın sadeleştirilmesi ve uygulama prosedürlerinin daha erişilebilir hale getirilmesi konusundaki öneriler, yeni araştırmalarda daha somut verilerle desteklenebilir.

Gelecek araştırmalar, bu öneriler doğrultusunda sertifikasyon süreçlerinin daha etkili ve verimli hale getirilmesine katkı sağlayabilir. Aynı zamanda, bu süreçlerin işletmelerin rekabet gücü, çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal etkiler üzerindeki rolü daha kapsamlı bir şekilde ele alınarak, gelecekteki politikaların ve uygulamaların şekillendirilmesine yardımcı olabilir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular ve sonuçlar ışığında, gelecek araştırmalar için özet olarak aşağıda sıralanmış önerilerde bulunulabilir:

✓ Sertifikasyon Farkındalığı ve Eğitim Programları: Gelecek araştırmalar, sertifikasyon konusunda farkındalık yaratma ve eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmelidir. Bu programların, işletmelerin sertifikasyona yönelik tutum ve davranışlarını nasıl etkilediği, sertifikasyon sürecine katılımı artırıp artırmadığı incelenmelidir. Ayrıca, çevresel sürdürülebilirlik ve yeşil pazarlama konularında bilinçlendirme faaliyetlerinin etkinliği de araştırılmalıdır.

✓ Müşteri Talep ve Beklentileri: Müşterilerin sertifikalı ürünlere yönelik taleplerini ve beklentilerini daha ayrıntılı bir şekilde inceleyen çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, farklı gelir gruplarındaki müşterilerin sertifikasyon konusunda ne tür beklentilere sahip olduğunu ve bu beklentilerin sertifikasyon süreçlerini nasıl etkilediğini ortaya koymalıdır. Ayrıca, tüketicilerin sertifikalı ürünlere olan farkındalık düzeyleri ve satın alma davranışları da analiz edilmelidir.

✓ Sertifikasyonun Ekonomik ve Rekabet Avantajları: Sertifikasyonun işletmelere sağladığı ekonomik ve rekabet avantajlarını daha derinlemesine inceleyen

araştırmalar yapılmalıdır. Bu alışmalar, sertifikasyonun işletmelerin pazar payını, satışlarını ve karlılıklarını nasıl etkilediğini ortaya koymalıdır. Ayrıca, sertifikalı işletmelerin rekabet avantajı sağlama yolları ve stratejileri de detaylandırılmalıdır.

✓ Sertifikalı Malzeme Tedarik Zinciri: Sertifikalı hammadde ve yarı mamul tedarik zincirinin etkinliği ve sürdürülebilirliği üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, tedarik zincirindeki zorlukları, fırsatları ve iyileştirme alanlarını belirlemelidir. Ayrıca, sertifikalı malzeme tedarikinin işletmelere olan maliyetlerini ve bu maliyetlerin minimize edilmesi için uygulanabilecek stratejileri de incelemek önemlidir.

✓ Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ) Üzerindeki Etkiler: Sertifikasyonun küçük ve orta ölçekli işletmeler üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalar yapılmalıdır. KOBİ'lerin sertifikasyon süreçlerine katılımını engelleyen faktörler ve bu süreçlere katılımını teşvik eden destek mekanizmaları incelenmelidir. Ayrıca, KOBİ'lerin sertifikalandırma sürecinde karşılaştığı mali ve operasyonel zorluklar da ele alınmalıdır.

✓ Sektörel ve Bölgesel Farklılıklar: Sertifikasyonun farklı sektörler ve bölgeler üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar yapılmalıdır. Orman ürünleri sanayinin farklı alt sektörlerinde (örneğin, mobilya, kağıt, ahşap yapı malzemeleri) sertifikasyon süreçlerinin nasıl işlediği ve bu süreçlerin işletmelere olan etkileri karşılaştırılmalıdır. Ayrıca, farklı bölgelerdeki sertifikasyon uygulamaları ve bu bölgelerdeki işletmelerin sertifikasyona olan bakış açıları da analiz edilmelidir.

✓ Sertifikasyonun Çevresel ve Sosyal Etkileri: Sertifikasyonun çevresel ve sosyal etkilerini inceleyen çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, sertifikasyonun ormanların korunmasına, biyolojik çeşitliliğin artırılmasına ve toplulukların refahına olan katkılarını ortaya koymalıdır. Ayrıca, sertifikasyonun sosyal sorumluluk projeleri üzerindeki etkileri de değerlendirilmelidir.

✓ Politika ve Düzenlemeler: Sertifikasyon süreçlerini destekleyen politika ve düzenlemelerin etkinliğini inceleyen çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, mevcut politikaların ve düzenlemelerin işletmeler üzerindeki etkilerini değerlendirerek, iyileştirme alanlarını belirlemelidir. Ayrıca, sertifikasyon süreçlerini teşvik eden yeni politika önerileri de geliştirilmelidir.

✓ Sertifikasyon ve Teknoloji Kullanımı: Sertifikasyon süreçlerinde teknolojinin kullanımını inceleyen çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, dijital sertifikasyon sistemleri, blockchain teknolojisi ve diğer yenilikçi teknolojilerin

sertifikasyon süreçlerini nasıl etkilediğini ve bu teknolojilerin işletmelere olan faydalarını ortaya koymalıdır.

✓ Uluslararası Sertifikasyon Standartları ve Uyum: Uluslararası sertifikasyon standartları ve bu standartlara uyum konusundaki araştırmalar artırılmalıdır. İşletmelerin uluslararası standartlara uyum sağlama süreçleri, karşılaştıkları zorluklar ve bu süreçlerde uygulanan en iyi uygulamalar detaylı bir şekilde incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- AF&PA Statement of Principles on Diversity, Equity and Inclusion. (2021, February). The paper and wood products manufacturers' role in society. Retrieved March 27, 2024.
- Araujo, M., Kant, S., and Couto, L. (2009). Why Brazilian companies are certifying their forests? University of Toronto, Faculty of Forestry, 33 Willcocks Street, Toronto, Ontario, Canada M5S 3B3. Available online August 31, 2009.
- Bass, S., Thornber, K., and Markopoulos, M. (2001). Certification's impacts on forests, stakeholders and supply chains. *International Institute for Environment and Development*. Retrieved from <http://pubs.iied.org/pdfs/9000IIED.pdf>
- Overdevest ve Rickenbach (2006) Forest certification and institutional governance: An empirical study of forest stewardship council certificate holders in the United States, *Forest Policy and Economics*, 9(1), 93-102
- Durst, P. B., McKenzie, P. J., and Brown, C. (2006). The role of forest certification in achieving sustainable forest management. *Proceedings of the Workshop on Forest Certification in Developing Countries*. Bangkok, Thailand.
- FAO. (2020). *Global forest resources assessment 2020: Main report*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://doi.org/10.4060/ca9825en>
- Finnish Forest Certification Council. (2007, July 3). PEFC information CD in a Finnish carton box. Retrieved April 27, 2024, from <https://ffcs-finland.org/pages/english/ffcs-system.html>
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2021). *Global Forest Products Facts and Figures*. Retrieved January 20, 2024, from <http://www.fao.org/forestry/statistics/80934/en/>
- Forest Stewardship Council. (2020). *Forest Stewardship Council facts and figures*. Retrieved May 10, 2024, from FSC Official Site.
- Forest Stewardship Council. (2021). FSC facts & figures. Retrieved from <https://fsc.org/en/facts-figures>
- Gavcar, E., Aytekin, A., ve Şen, S. (1999). Türkiye'de orman ürünleri endüstrisinin hammadde kaynakları ve karşılaştığı problemler. *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, 23(2), 243-248.
- Humphries, S. S. and Kainer, K. A. (2006). Local perceptions of forest certification for community-based enterprises. *Forest Ecology and Management*, 235(1-3), 30-43. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2006.07.027>

- Ipsos Global Consumer Recognition Study. (2023, June). Retrieved May 10, 2024, from <https://fsc.org/en>
- ISO. (2024). *ISO Forest Certification*. Retrieved May 5, 2024, from ISO Official Website.
- ITTO (International Tropical Timber Organization). (2019). *Annual Review and Assessment of the World Timber Situation 2019*. ITTO Annual Review 2019.
- Johansson, J. (2014). Why do forest companies change their CSR strategies? Responses to market demands and public regulation through dual-certification. *Journal of Environmental Planning and Management*, 57(3), 349–368. <https://doi.org/10.1080/09640568.2012.743882>
- Karaoğlu, D. F. (2021). *Odun dışı orman ürünlerinin FSC (Forest Stewardship Council) sistemi göre sertifikasyonu ve silvikültürel hususlar* (Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu).
- Koç, K. H., Dilik, T., ve Kurtuluş, A. (2017). Türkiye orman ürünleri endüstrisine stratejik bir bakış. *OTURUM IV. Ulusal Ormancılık Kongresi*, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği, İstanbul, Türkiye.
- Koçak, S., Tolunay, A., ve Türkoğlu, T. (2017). Effects of forest certification applications on forest resources management in Turkey. *Turkish Journal of Forestry*, 18(1), 49-56. <https://doi.org/10.18182/tjf.307447>
- Komut, O. (2020). Sürdürülebilirlik çerçevesinde Türkiye'deki orman ve orman ürünleri sertifikasyonu. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 257-265
- Komut, O. (2016). Türkiye'de ormancılık ve orman ürünleri endüstrisinde sertifikasyon: sektörel durum ve farkındalık çözümlemesi, Doktora tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin.
- Kuuluvainen, T. (2017). *Sustainable forest management: Challenges, concepts and methods in the boreal forest*. Routledge.
- Küçükkalay, A. M. (1997). Endüstri devrimi ve ekonomik sonuçlarının analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(Güz), 51-68. Isparta.
- Maraseni, T. N., Son, H. L., Cockfield, G., Duy, H. V., and Nghia, T. D. (2017). The financial benefits of forest certification: Case studies of acacia growers and a furniture company in Central Vietnam. *Forest Policy and Economics*, 69, 56-63.
- Moffat, A. C. (1998). Forest certification: An examination of the compatibility of the Canadian Standards Association and Forest Stewardship Council systems in the

- Maritime region (Master's thesis, Dalhousie University). *National Library of Canada*.
- MTCC. (2021). *MTCC Annual Report 2021*. Retrieved May 27, 2024, from <https://mtcc.com.my/wp-content/uploads/2023/03/MTCC-Annual-Report-2021.pdf>
- Nukpezah, D., Alemagi, D., Duguma, L., Minang, P., Mbosso, C., and Tchoundjeu, Z. (2014). An examination of forest certification status among logging companies in Cameroon. *International Scholarly Research Notices*, 2014, Article ID 323014, 8 pages. <https://doi.org/10.1155/2014/323014>
- Orman Genel Müdürlüğü. (2024). *Sertifikasyon*. Erişim tarihi: 27 Mart 2024, <https://www.ogm.gov.tr/sertifikasyon/sertifikalandirma/sertifikalandirma>
- Owari, T., Juslin, H., Rummukainen, A., and Yoshimura, T. (2006). Strategies, functions and benefits of forest certification in wood products marketing: Perspectives of Finnish suppliers. *Forest Policy and Economics*, 9(4), 380-391.
- PAFC. (2024). *Pan-Afrika Orman Sertifikaşyon Programı*. Erişim tarihi: 27 Mayıs 2024, <https://pafc-certification.org/>
- Poulikakos, K. A., and Bentsen, A. O. (2019). *Wood-based panels: An introduction for specialists*. CRC Press.
- Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC). (2024). *PEFC global statistics: SFM & CoC certification*. Retrieved May 7, 2024, from <https://pafc-certification.org/lienavecpefc/>
- Rametsteiner, E., and Simula, M. (2003). Forest certification—An instrument to promote sustainable forest management? *Journal of Environmental Management*, 67(1), 87-98. [https://doi.org/10.1016/S0301-4797\(02\)00191-3](https://doi.org/10.1016/S0301-4797(02)00191-3)
- Roberge, A., Bouthillier, L., and Boiral, O. (2011). The influence of forest certification on environmental performance: An analysis of certified companies in the province of Quebec (Canada). *Canadian Journal of Forest Research*, 41(4), 661-668. <https://doi.org/10.1139/x10-236>
- Shmulsky, R., and Jones, P. D. (2011). *Forest products and wood science: An introduction*. John Wiley & Sons.
- Suomen Metsäsertifiointiry - Finnish Forest Certification Council. (2005). Retrieved May 12, 2024, from <https://ffcs-finland.org/pages/english/ffcs-system.html>
- Şen, S., ve Hafizoğlu, H. (2001). Ahşap korumada kullanılan bazı kimyasalların çevreye etkileri. *Ulusal Sanayi Çevre Sempozyumu*, 753-759.

- Şensöz, İ. H. (2014). *Ormancılıkta sertifikasyon ve ormancılık politikası açısından önemi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Türkiye Ormancılar Derneği. (2021). *Türkiye orman sektör raporu*. [Online]. Available: <http://www.orman.org.tr/dernek/icerik/goster/turkiye-orman-sektor-raporu/1012>
- Türkoğlu, T. (2011). *Türkiye'deki orman endüstrisi işletmelerine sürdürülebilir orman yönetimi çerçevesinde odun hammaddesi tedariki ve orman ürünlerinin sertifikasyonu*, Doktora tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İsparta
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) and Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2021). *Forest products annual market review 2020-2021*. [Online]. Available: <https://unece.org/forests/fpamr2021>
- URL 1 (2023). <https://www.kolayihracat.gov.tr/sektorler/agac-mamulleri-ve-orman-urunleri>. Erişim tarihi: 16 Ocak 2024.
- WWF (World Wildlife Fund). (2018). *Living Forests Report: Chapter 5 – Saving forests at risk*. WWF Living Forests Report.
- Yuan, Y., and Eastin, I. (2007). *Forest certification and its influence on the forest products industry in China*. CINTRAFOR Working Paper 110, December 2007.

EKLER

Ek 1. Tezde Kullanılan Anket Soruları

ANKET FORMU

Orman Ürünleri Sanayi Kuruluşlarının Sertifikasyona Bakış Açısının Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği

Samsun il merkezinde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının sertifikasyon süreçlerini değerlendirmek ve mevcut durumu anlamak, sertifikasyon sürecini başarıyla geçmiş veya sürdürülebilirlik konusunda örnek alınabilecek uygulamalara sahip işletmeleri belirlemek amaçları doğrultusunda hazırlanmış bu anket sektördeki işletmelerin sertifikasyon süreçleri, sürdürülebilirlik pratiği ve genel işletme profillerini araştırmak için kullanılacaktır.

Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ormancılık ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalında hazırlanacak olan “Orman Ürünleri Sanayi Kuruluşlarının Sertifikasyona Bakış Açısının Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği” başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında değerli görüşlerinize ihtiyaç vardır. Anketi tamamlamanız yaklaşık 10 ile 15 dakikanızı alacaktır. Bu araştırmaya katılımınız anonim olup, isminizi yazmanız istenmemektedir. Ankete katılım gönüllülük esasına bağlı olup, elde edilecek veriler yalnızca bilimsel araştırma maksatlı kullanılacaktır. Anket soruları

Katkılarınız ve yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Prof.Dr. Selim ŞEN
Gümüşhane Üniversitesi
Tez Danışmanı

Ayfer Akbulut
Gümüşhane Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

İŞLETME ADI :

A- KİŞİSEL BİLGİLER

1) İşletmedeki göreviniz nedir?

- ☐ Genel Müdür ☐ İşletme Müdürü ☐ Üretim Müdürü
☐ Pazarlama Müdürü ☐ Müdür Yardımcısı ☐ Birim Şefi
☐ Diğer (lütfen belirtiniz).....

2) Sertifikasyon sürecinde herhangi bir görev aldınız mı?

- ☐ Hayır ☐ Evet (Belirtiniz.....)

3) Çevresel sertifikalardan hangilerini tanıyorsunuz?

- ☐ FSC11 ☐ PEFC12 ☐ ISO 14001 ☐ Diğer (.....)

B- İŞLETMEYE İLİŞKİN BİLGİLER

4) İşletmenizin ana faaliyet alanı nedir?

- ☐ Üretim
☐ Pazarlama (Eğer cevabınız “Pazarlama” ise 7. sorudan devam ediniz.)

5) İşletmede hangi üretim tekniği daha yoğun olarak kullanılmaktadır?

- ☐ El işçiliği veya belli bireylere bağlı ☐ Makine ile ama seri imalat değil
☐ Seri imalat ☐ Diğer (.....)

6) İşletmenizin oduna dayalı hammadde ve/veya yarı mamul ihtiyacını nasıl karşılıyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- () Doğrudan ithalat yoluyla
() İthal mamul satan aracı işletmelerden
() Devlet orman işletmelerinden
() Yerli yarı mamul satan üreticilerden
() İthal yarı mamul satan üreticilerden

7) İşletmenizin ürün ya da mal karomasında aŖağıdakilerden hangisi/hangileri bulunmaktadır?

- ☐ Kereste, mantar vb. ☐ Lif levha ☐ Yonga levha
☐ Ahşap parke ☐ Ahşap kaplama ☐ Kontrplak, kontratabla,
☐ Kâğıt ve kâğıt ürünleri ☐ Mobilya ☐ Ofset, Matbaa, baskı
☐ Ahşap yapı malzemeleri ve dekorasyon ☐ Diğer (.....)

8) Firmanız kaç yıldır bu sektörde faaliyet gösteriyor?

- ☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 20 yıldan fazla

9) Nihai tüketiciye yönelik üretim veya pazarlama yapıyorsanız (mobilya ve kâğıt ürünleri gibi) hedef kitleniz hangisidir?

- ☐ Alt gelir grubu ☐ Orta gelir grubu ☐ Üst gelir grubu

10) İşletmenizin toplam çalışan sayısı kaçtır?

- ☐ 1-5 ☐ 6-50 ☐ 51-100 ☐ 101-250 ☐ 251-500 ☐ 500'den fazla

11) Ürünleriniz tüketiciye hangi dağıtım kanalı ile ulaşmaktadır?

- ☐ Tüketici doğrudan bizden alır ☐ Ürünlerimiz bayilerimizde satılır
☐ Toptancı/perakendecilerde satılır ☐ Ürünlerimiz büyük marketlerde satılır
☐ Diğer

12) Ürünleriniz hangi pazar veya pazarlarda satılmaktadır?

- ☐ %..... Yurt içi : Lütfen aŖağıdaki hedef pazarlardan ilgilendiklerinizi işaretleyiniz
() Şehir () Bölgesel () Ulusal

- ☐ %..... Yurt dışı: Lütfen aŖağıdaki hedef pazarlardan ilgilendiklerinizi işaretleyiniz
() Avrupa () Rusya () İran () Arap ülkeleri () Diğer.....

13) İşletmenizin yıllık ortalama satış geliri ne kadardır?

- ☐ 500.000-1milyon TL ☐ 1-2,5 milyon TL ☐ 2,5-5 milyon TL
☐ 5-10 milyon TL ☐ 10-20 milyon TL ☐ 20-30 milyon TL
☐ 30-40 milyon TL ☐ 40-50 milyon TL'den fazla ☐ Diğer

14) AŖağıdaki hususları işletmeniz açısından önem derecesine göre sıralayınız.

(1 en fazla önemli,..., 6 en az önemli)

Bürokratik kolaylıklar	()
Vergi indirimi ve SSK desteği	()
Reklam, tanıtım, pazarlama, internet ve web kullanımı	()
Yurt dışı yurt içi mesleki organizasyonlar	()
Üniversite veya araştırma kuruluşları ile işbirliği	()
Ürün belgelendirme ve sertifikasyon	()

C- İŞLETMEDE SERTİFİKASYONA İLİŞKİN BİLGİLER

15) İşletmeniz aŖağıdaki belgelerden hangisi veya hangilerine sahiptir?

- ☐ FSC ☐ PEFC ☐ ISO 14001 ☐ Diğer (.....)

16) Ürünlerinizde müşteriler tarafından herhangi bir sertifika veya belge talep edilmekte midir?

- ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız "Hayır"sa 18. sorudan devam ediniz.

17) Müşterilerinizin talep ettiği sertifika veya belgeler varsa, hangileridir?

- ☐ FSC ☐ PEFC ☐ ISO 14001 ☐ Diğer (.....)

18) Size göre orman ürünleri sertifikalandırıldığında maliyetlerde ne kadarlık bir artış kabul edilebilir?

- ☐ % 1-3 ☐ % 4-5 ☐ % 6-10 ☐ % 11-15

19) Sertifikalı hammadde ve ya yarı mamul bulmakta güçlük çekiyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

20) İşletmenizin sertifikalandırma ile ilgili durumu hangisidir?

- ☐ Sertifikalandırmayla ilgili herhangi bir çalışma yok
- ☐ Sertifika kriterlerinin sağlanmasına yönelik değerlendirme yapıldı
- ☐ Sertifika kriterlerinin sağlanmasına yönelik değerlendirme yapılıyor
- ☐ Firmamızın sertifika başvurusu hazırlıkları var
- ☐ Firmamız sertifika başvurusu yaptı

21) Firmanızın sertifikaya olumlu bakışında hangileri etkili olmuştur?

- ☐ İşletmemizin çevresel sorumluluk bilinci
- ☐ Müşterilerden gelen talepler
- ☐ İşletmenin rekabet yeteneğini artırma düşüncesi
- ☐ Kullandığımız hammaddelerin zaten sertifikalı oluşu
- ☐ Sektörel birlik kuruluşlarının genel eğilimi
- ☐ Pazar primi

D- SERTİFİKASYONLA İLGİLİ GÖRÜŞLER					
Aşağıdaki önermelere katılma düzeyinizi lütfen ilgili kutucuğu işaretleyerek belirtiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	1	2	3	4	5
D1- Sertifikasyon uygulamalarının orman ürünleri sektör çalışanlarına etkisi					
22) İşçilik ücretlerinde ve çalışan haklarında iyileşme sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
23) Kalifiye işçiliğin gelişmesinde olumlu etkileri vardır	☐	☐	☐	☐	☐
24) İşçilerinin sosyal güvenlik sorununun çözümüne katkıda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
25) İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda iyileşmeler sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
26) İşçi ve işveren ilişkilerinin iyileştirilmesine katkıda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
D2- Sertifikasyon uygulamalarının ormancılık teşkilatı ve sürdürülebilir orman yönetimine etkileri					
27) Biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
28) Nesli tehlikede olan türlerin korunmasını teşvik eder.	☐	☐	☐	☐	☐
29) Toplumdaki çevresel sosyal sorumluluğun geliştirilmesine yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
30) Ormancılık yönetiminde şeffaflık sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
31) Ormancılık uygulamalarının uluslararası standartlar düzeyine çıkarılması çalışanlarına olumlu katkı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
32) Ormancılık ve orman ürünleri sektörlerinde tüm paydaşları işbirliği yapmaya teşvik eder.	☐	☐	☐	☐	☐
33) Ormancılık faaliyetlerinde çevresel etki değerlendirmesi çalışmalarını geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
34) Ormanlardan illegal yararlanmayı azaltır.	☐	☐	☐	☐	☐
D3- Sertifikasyon maliyetleri ve orman ürünleri piyasası üzerindeki etkileri					
35) Orman işletmelerinin satışlarını artırır.	☐	☐	☐	☐	☐
36) Sertifikalı orman endüstri işletmelerinin pazar payını artırır.	☐	☐	☐	☐	☐
37) Ülkemizin orman ürünleri ihracatını artırır.	☐	☐	☐	☐	☐
38) Orman ürünleri piyasasındaki illegal yolla elde edilmiş ürün miktarını azaltır.	☐	☐	☐	☐	☐
39) Tüketici isteklerini dikkate alma konusunda işletmelerin rekabet yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olur	☐	☐	☐	☐	☐
40) Tüketici tatmininin sistemli bir şekilde ölçülmesini sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
41) İşletmelerde yenilikçi anlayışın gelişimini teşvik eder.	☐	☐	☐	☐	☐
42) Sertifikasyon maliyetleri kabul edilebilir düzeydedir.	☐	☐	☐	☐	☐

D4- Sertifikasyon sürecinde karşılaşılmaması muhtemel güçlükler					
43) Bürokratik işlemleri ve dokümantasyon işlemlerini büyük ölçüde artırır.	☐	☐	☐	☐	☐
44) İşletme içinde sertifikalanmış ve sertifikalanmamış ürünleri ayrı tutmak zordur.	☐	☐	☐	☐	☐
45) Sertifikalandırma çalışmaları için ilave personel istihdamı ihtiyacı oluşur.	☐	☐	☐	☐	☐
46) Çalışanlar üzerinde daha fazla baskı ve iş yükü meydana gelir.	☐	☐	☐	☐	☐
47) Orman ürünleri endüstrisi sektörünün sertifikasyon farkındalık düzeyi yetersizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
48) Orman ürünleri kullanıcılarının sertifikasyon farkındalık düzeyi yetersizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
49) İşletme çalışanlarının konu ile ilgili eğitim alması sürecinde işleyişle ilgili aksaklıklar yaşanır.	☐	☐	☐	☐	☐
50) Ülkemizdeki sağlık, iş güvenliği, sosyal güvenlik ve eğitim alt yapıları henüz sertifikasyona uygun değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
51) Ülkemizde ormancılık ve orman ürünleri sektörü arasındaki işbirliği sertifikasyonun gereksinim duyduğu düzeyde gelişmemiştir.	☐	☐	☐	☐	☐
52) Ormancılık teşkilatının karar verme süreçlerinde tüm paydaşların katılımcılığını sağlamak zordur.	☐	☐	☐	☐	☐
D5- Sertifikasyonla ilgili genel görüşler					
53) Sertifikasyonun ormanların daha iyi yönetilmesine hizmet edeceğini düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
54) Orman sertifikasyonu için tüketici talebi oluşmuştur	☐	☐	☐	☐	☐
55) Tüketicilerin sertifikalı ürünlere daha fazla ödeme yapacağına inanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
56) Tüm ormancılık camiası sertifikasyonu desteklemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
D6- Orman ürünleri sektöründe sertifikasyon uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin öneriler					
57) Sertifikalandırmayı zorunlu hale getirecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
58) Sertifikalandırmanın ilk maliyetleri devlet tarafından karşılanmalıdır	☐	☐	☐	☐	☐
59) Sivil toplum kuruluşları sertifikalandırmada daha etkin rol alması yönünde teşvik edilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
60) Kamu kurum ve kuruluşlarının mal alım ihalelerinde sertifika zorunlu hale getirilmez.	☐	☐	☐	☐	☐
61) Sertifikalı işletmelere vergi indirimi getirilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
62) Eğitim kurumları tarafından toplumsal sertifikasyon bilincini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
63) Sertifikasız orman ürünlerinin ithalat yoluyla ülkeye girişine izin verilmemelidir	☐	☐	☐	☐	☐
63) Yazılı ve görsel medya tanıtımları kullanılarak toplumsal çevre bilinci geliştirilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
Diğer...	☐	☐	☐	☐	☐

ETİK KURUL KARARI

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-95674917-108.99-239792
Konu : Etik Kurul Onay

Sayın Prof. Dr. Selim ŞEN

"ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ KURULUŞLARININ SERTİFİKASYONA BAKIŞ AÇISININ DEĞERLENDİRİLMESİ: SAMSUN İLİ ÖRNEĞİ" konulu etik kurul başvurunuz; Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 21/02/2024 tarih ve 2024/2 sayılı toplantısında görüşülmüş olup; projenin yürürlükteki mevzuata uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.
Bulgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Günay ÇAKIR
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0TGG-VKZN-0012

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gumushane-universitesi-ebys>

Adres:
Telefon No : Fax No :
e-Posta : <http://www.gumushane.edu.tr/>
Kep Adresi : gumushaneuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin : Özgü GÖKAY
Müdür
Dahili No:

ÖZGEÇMİŞ

Ayfer AKBULUT ilkokulu Samsun Denizevleri İlkokulunda, ortaokulu Belediye İlköğretim Ortaokulunda, Liseyi Samsun Ticaret Meslek Lisesinde tamamlamıştır. Önlisans Eğitimi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bafra Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümü, Lisans Eğitimi Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme bölümünde yapmıştır. Formasyon Eğitimi Giresun Üniversitesinde tamamlamıştır. Özel sektörde 1993-2010 yılları arasında otomotiv, akaryakıt ve GSM alanında muhasebe sorumlusu olarak görev yapmıştır. Halen 2011 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Biriminde, Erasmus Kurum Koordinatörlüğünde Avrupa Birliği Projelerinde finans sorumlusu olarak görev yapmaktadır.

